

АПЕЛАЦИОНИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ

БИЛТЕН

судске праксе

**КРАГУЈЕВАЦ – година II
бр. 1/2011**

**Intermex
Software & Communication
Београд**

Билтен судске праксе Апелационог суда у Крагујевцу

За Апелациони суд у Крагујевцу: Весна Петровић, *вф председника суда*

ИЗДАВАЧ: Intermex, Београд, Булевар Војводе Мишића 37/II

За издавача: Љиљана Миленковић-Васовић, *директор*

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Весна Петровић, *вф председника суда*

Заменици главног и одговорног уредника:

- за кривичну материју: Александар Блануша, *судија*

- за грађанску материју: Божидар Вујичић, *судија*

РЕДАКЦИЈА:

СУДИЈЕ: Милунка Цветковић, Оливера Бојовић, Љубинко Тетеновић,
Радоман Спарић, Обрен Јездић, Симонида Милорадовић,
Смиљана Ристић, Милорад Јанићијевић

СЕКРЕТАРИ

РЕДАКЦИЈЕ: - за кривичну материју, Ивана Пламенац,
судијски помоћник
- за грађанску материју, Марија Лекић,
судијски помоћник

ТЕХНИЧКИ

СЕКРЕТАР: Славица Јовановић

САДРЖАЈ

Весна Петровић

*Извештај о раду суда за извештајни период
од 01.01.2010. до 31.12.2010.* 5

Годишњи распоред послова

Апелационог суда у Крагујевцу, за 2011. годину..... 9

Кривично право

*Закључци, усвојени на седници кривичног одељења Апелационог суда у
Крагујевцу, дана 06.04.2011. године.....* 17

Оливера Бојовић

Ефикаснија заштита детета..... 18

Драган Калаба

Кривично дело насилничко понашање на спортској приредби..... 21

Сентенце из одлука судова..... 32

Материјално право..... 32

Процесно право..... 48

Грађанско право

*Правна схватања усвојена на седницама Грађанског одељења
Апелационог суда у Крагујевцу у 2010. и 2011. години.....* 62

*Правна схватања усвојена на седници Грађанског одељења
Апелационог суда у Крагујевцу, 27.12.2010. године.....* 69

*Правна схватања усвојена на седници Грађанског одељења
Апелационог суда у Крагујевцу, 07.03.2011. године.....* 71

Божидар Вујичић

Изузетна ревизија по чл. 395 ЗПП..... 73

Сентенце из одлука судова..... 76

Парнични поступак..... 76

Облигационо право..... 78

Породично право..... 82

Биљана Николић

Конвенција о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце..... 82

Пракса домаћег и међународног суда..... 85

*Пресуда европског суда за људска порава,
Чарлсон против Швајцарске.....* 86

Наследно право..... 88

Радно право..... 89

Медијско право..... 96

Ауторско право..... 98

Остало..... 101

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ СУДА

**ЗА ИЗВЕШТАЈНИ ПЕРИОД
01.01.2010. до 31.12.2010.**

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Апелациони суд у Крагујевцу је почео са радом 01.01.2010. године. У суду је на општем избору судија изабрано 53 судија и попуњена су сва судијска места, док је в.ф. председника суда Одлуком Високог савета судства упућен из Апелационог суда у Београду. Од 53 изабраних судија 36 судија је изабрано са територије 15 различитих општина, 12 судија станује у Крагујевцу а 24 судије као и в.ф. председника суда стално путују у седиште суда.

Распоредом послова од 05.01.2010. године формирана су следећа судска одељења: кривично, одељење за кривичне поступке према малолетницима, грађанско, одељење за радне спорове и одељење судске праксе.

АНАЛИЗА РАДА СУДА

Дана 01.01.2010. године Апелациони суд у Крагујевцу је преузео укупно 4182 предмета од Врховног суда Србије, окружних и општинских судова са подручја Апелационог суда, те је сваки судија Апелационог суда имао у раду просечно по 89 предмета. Од тога је преузето 2043 кривична предмета, 1445 предмета опште парнице, као и 694 предмета радних спорова. Сви преузети предмети у грађанској материји и радним споровима су решени до краја 2010. године, док је у кривичној материји остало само 28 нерешених предмета.

Посматрајући структуру преузетих предмета према датуму иницијалног акта, у кривичној материји најстарији предмети датирају из 1994. године. Било је 16 предмета у којима иницијални акт потиче из 1994. до 1999. године, док у највећем делу преузетих предмета иницијални акт потиче из 2008. и 2009. године. У грађанској материји је било веома старих предмета. Било је 7 предмета у којима је тужба поднета у периоду од 1978. до 1986. године. Апелациони суд у Крагујевцу је решио најдужу парницу у Србији у којој је тужба поднета давне 1978. године доношењем мериторне одлуке 17.06.2010. године. У највећем делу предмета је ипак тужба поднета 2007. године и касније.

У Апелационом суду у Крагујевцу је у периоду од 01.01.2010. до 31.12.2010. године укупно било у раду 16212 предмета. Просечан прилив предмета по судији је био 27,81 предмет рачунајући и број преузетих предмета. Укупно је решено 14129 предмета, од тога мериторно 12561 предмета или 88,90%, а на други начин 1568. Решено је укупно 2347 старих предмета или просечно по судији 24,23. Остало је нерешено 2083 предмета, од тога 928 старих. Сваки судија просечно има у раду 39,30, од тога су 17,51 стари предмети. На нивоу Апелационог суда просечно је решено

87,15% од укупног броја предмета у раду, те је остало нерешено 12,85% што сматрам изузетним успехом свих судија и запослених овог суда.

У кривичном одељењу укупно је било у раду 8127 предмета, просечно месечно у раду по судији 29,55. Решено је укупно 7076 предмета, од тога старих 1184, од тога мериторно 6705, остало 1184 предмета. Од тога старих предмета има 557, а програмских 87 предмета. Сваки судија просечно има у раду 42,04. Просечно је решено по судији 25,73 предмета, остало је нерешено 1051 предмет, од тога старих 557 предмета или просечно по судији 42,04, од тога старих 22,28. Процент савладавања прилива је 116,3, а укупан проценат решених предмета 87,06.

У грађанском одељењу је укупно било у раду 4136 предмета, месечни прилив је просечно 20,89 предмета. Решено је укупно 3739 предмета, од тога старих 842. Мериторно је решено 3009 и 730 на други начин. Просечно је месечно решено по судији 18,88, остало нерешено укупно 397 предмета или просечно по судији 22,06. Процент решених предмета у „Гж“ материји је 90,40 посто. На нивоу целог суда решено је укупно 95,41% „Гж2“ предмета од укупног броја примљених предмета 95,41%. „Р“ предмета је било 47. Сви су решени, а „Рех“ предмета је било 12 и решено је 11.

У одељењу за радне спорове је било укупно у раду 3781 предмет. Месечни прилив је просечно 34,37. Од тога је решено 3152, мериторно 2710 предмета и 442 на други начин. Од укупног броја решених предмета решено је 319 старих предмета. Просечно решено месечно по судији је 28,65 предмета, остало нерешено 629, од тога 227 старих предмета. Сваки судија просечно у раду има 62,90 од тога старих 22,70 предмета. Процент решених „Гж1“ је 83,36 посто.

СТРУКТУРА ОДЛУКА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ

У кривичном одељењу је у 89 предмета отворен претрес пред другостепеним судом, од којих је решено 58. Највећи део „Кж“ предмета је потврђено 50,49%, преиначено је 16,08% и укинута је 26,50% предмета.

У грађанском одељењу и одељењу за радне спорове је у 85 предмета отворена расправа пред другостепеним судом од којих је решено 75 предмета. Највећи део „Гж“ предмета је одлучујући о жалби Апелациони суд потврдио – 54,38%, 5,83% је преиначио и укинуо је 21,63%.

СТАРИ ПРЕДМЕТИ

Већ 01.01.2010. године, а након преузимања великог броја предмета који су извесно време стајали и чекали на жалбено решавање у некадашњим општинским и окружним судовима и Врховном суду Србије, све судије Апелационог суда су приоритетно почели са решавањем старих предмета и пре доношења формалног Програма решавања старих предмета. Након доношења Програма решавања старих предмета 09.04.2010. године образована је комисија за праћење спровођења Програма решавања старих предмета, те је у претходној години примљено укупно 757 „Кж“ програмских предмета, 1244 „Гж“ програмска предмета и 442 „Гж1“ програмска предмета. Укупно је решено 670 „Кж“, 1161 „Гж“ предмет и 393 „Гж1“ програмски

предмет. Од укупног броја програмских предмета 2444, решено је 2224, остало је само 219 старих предмета који су обухваћени Програмом решавања старих предмета, што је мање од 10% нерешених старих предмета, што представља успех Апелационог суда у Крагујевцу.

ЗАКЉУЧАК

Апелациони суд у Крагујевцу је у 2010. години и поред неадекватних смештајних услова, недовољног броја канцеларија, кабинета и судница, недовољног броја судијских помоћника, свакодневног путовања 24 судије из места пребивалишта у седиште суда, остварио изузетне резултате. Поред напред наведених техничких проблема уочен је и проблем неједнаког поступања у појединим истим чињеничним и правним ситуацијама, те ће у наредном периоду основни задатак одељења за судску праксу и свих судија бити рад на квалитету и успостављању јединствене судске праксе у Апелационом суду у Крагујевцу и свих осталих апелационих судова.

Све судије и запослени у Апелационом суду у Крагујевцу су у протеклом периоду уложили изванредне напоре да суд успешно ради и функционише, а што је резултирало и изузетним резултатима рада суда у целини.

Основано се може очекивати да ће Апелациони суд у Крагујевцу и у наредном периоду постићи још боље резултате што ће допринети враћању поверења грађана у рад правосудних органа.

**В.Ф. ПРЕДСЕДНИКА
АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ
Весна Петровић**

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ ЗА ПЕРИОД 1.1.2010.-31.12.2010.

РЕДНИ БРОЈ	МАТЕРИЈА	БРОЈ СУДИЈА У МАТЕРИЈИ		ПРИМЉЕНО		ПРОСЕЧАН ПРИЛИВ ПРЕДМЕТА ПО СУДИЈИ У ОДЕЉЕЊУ	УКУПНО У РАДУ	РЕШЕНО					ПРОСЕЧНО РЕШЕНО ПО СУДИЈИ У ОДЕЉЕЊУ	НЕРЕШЕНО НА КРАЈУ		ПРОСЕЧНО ПРЕДМЕТА У РАДУ ПО СУДИЈИ У ОДЕЉЕЊУ	КВАЛИТЕТ РАДА																	
		Укупно	Старих	Укупно	Нових			мериторно	на други начин	решено укупно	решено	Од тога старих		Остало у раду као нерешено	од тога старих		Укупно	Старих	РАЗМАТРАНИХ ЖАЛБИ	ПОТВРЂЕНО	ПРЕИНАЧЕНО	УКИНУТО	ДЕЛИМИЧНО ПРЕИНАЧЕНО или УКИНУТО		САВЛАДАВАЊЕ ПРИЛИВА	ПРОЦЕНАТ РЕШЕНИХ	УКУПАН КВАЛИТЕТ							
																			БРОЈ	%	БРОЈ	%	БРОЈ	%	БРОЈ	%								
1	Кж1	25		6140	6109	22,33	6140	4882	284	5166		1167	18,79	974	538	38,96	21,52														84,14%	84,14%		
2	Кж2	25		1810	1798	6,58	1810	1668	68	1736		16	6,31	74	19	2,96	0,76														95,91%	95,91%		
3	Кр	25		103	103	0,37	103	90	12	102		1	0,37	1		0,04	0,00														99,03%	99,03%		
4	Кжм1	3		53	53	1,61	53	47	5	52			1,58	1		0,33	0,00														98,11%	98,11%		
5	Кжм2	3		19	19	0,58	19	18		18			0,55	1		0,33	0,00															94,74%	94,74%	
6	Крм	2		2	2	0,09	2		2				0,09	0		0,00	0,00															100,00%	100,00%	
7	Гж	18		4136	3812	20,89	4136	3009	730	3739		842	18,88	397	144	22,06	8,00															90,40%	90,40%	
8	Гж1	10		3781	3524	34,37	3781	2710	442	3152		319	28,65	629	227	62,90	22,70															83,36%	83,36%	
9	Гж2	9		109	100	1,10	109	89	15	104		1	1,05	5		0,56	0,00															95,41%	95,41%	
10	Р	18		47	46	0,24	47	39	8	47		1	0,24	0		0,00	0,00															100,00%	100,00%	
11	Рех	11		12	8	0,10	12	9	2	11			0,09	1		0,09	0,00															91,67%	91,67%	
УКУПНО		53	0	0	16212	15574	27,81	16212	12561	1568	14129	0	2347	24,23	2083	928	39,30	17,51														87,15%	87,15%	

**ГОДИШЊИ РАСПОРЕД ПОСЛОВА
АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ
ЗА 2011. ГОДИНУ**

I

СУДСКА УПРАВА

Пословима судске управе руководи вршилац функције председника Апелационог суда у Крагујевцу, судија Весна Петровић.

За заменике вршиоца функције председника суда одређују се:

1. судија Милунка Цветковић
2. судија Биљана Николић
3. судија Мирољуб Томић

II

СУДСКА ОДЕЉЕЊА

Судије се распоређују ради обављања послова у кривичном одељењу, у одељењу за кривичне поступке против малолетника, у грађанском одељењу, у одељењу за радне спорове, у одељењу судске праксе и припремном одељењу и ради обављања ових послова оснивају се следећа одељења:

- **Кривично одељење**
- **Одељење за кривичне поступке против малолетника**
- **Грађанско одељење**
- **Одељење за радне спорове**
- **Одељење судске праксе**
- **Припремно одељење**

III

ПРЕДСЕДНИЦИ СУДСКИХ ОДЕЉЕЊА

Судија Александар Блануша поставља се за председника Кривичног одељења.

Судија Дубравка Дамјановић поставља се за председника одељења за кривичне поступке против малолетника.

Судија Обрен Јездих поставља се за председника Грађанског одељења.

Судија Изет Суљовић поставља се за председника Грађанског одељења за радне спорове.

Судија Весна Петровић поставља се за председника одељења судске праксе.

Председници одељења стараће се да се послови обављају законито, тачно, једнообразно, уредно и благовремено.

IV**ЗАМЕНИЦИ ПРЕДСЕДНИКА СУДСКИХ ОДЕЉЕЊА**

Ради ефикаснијег поступања, као и у случају спречености или одсутности, председнике одељења замењиваће:

- **Судија Соња Павловић**, која се поставља за заменика председника кривичног одељења
- **Судија Марина Илић**, која се поставља за заменика председника одељења за кривичне поступке против малолетника
- **Судија Зоран Хацић**, који се поставља за заменика председника грађанског одељења
- **Судија Есад Вељовић**, који се поставља за заменика председника грађанског одељења за радне спорове
- **Судија Божидар Вујичић** који се поставља за заменика председника одељења судске праксе

V**КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ**

У кривично одељење Апелационог суда у Крагујевцу распоређују се 22 судије.

Ради одлучивања у другом степену по жалбама изјављеним против одлука првостепеног суда у кривичном поступку формирају се следећа већа:

1. ВЕЋЕ

- 1.судија Милунка Цветковић – председник већа
- 2.судија Даница Маринковић – члан већа
- 3.судија Драган Лековић – члан већа

2. ВЕЋЕ

- 1.судија Мирољуб Томић – председник већа
- 2.судија Александар Блануша – члан већа
- 3.судија Злата Несторовић – члан већа

3. ВЕЋЕ

- 1.судија Соња Павловић – председник већа
- 2.судија Милевка Миленковић – члан већа
- 3.судија Бранислав Станић – члан већа

4. ВЕЋЕ

- 1.судија Радослав Петровић – председник већа
- 2.судија Радоман Спарић – члан већа

3. судија Драгиша Радисављевић – члан већа

5. ВЕЋЕ

1. судија Весна Петровић – председник већа
2. судија Оливера Бојовић – члан већа
3. судија Олга Пековић – члан већа
4. судија Богољуб Пауновић – члан већа

У предметима који се по реду у рад распореде судији – в.ф. председника суда Весни Петровић у 5. судском већу, за председника већа одређује се судија Весна Петровић, а за чланове већа одређују судије Оливера Бојовић и Олга Пековић.

6. ВЕЋЕ

1. судија Весна Димитријевић – председник већа
2. судија Љубодраг Вуковић – члан већа
3. судија Татјана Мишић – члан већа
4. судија Милош Павловић – члан већа

7. ВЕЋЕ

1. судија Љубинко Ћетеновић – председник већа
2. судија Ружица Ђурђевић – члан већа
3. судија Катарина Бошковић – члан већа

VI

ОДЕЉЕЊЕ ЗА КРИВИЧНЕ ПОСТУПКЕ ПРОТИВ МАЛОЛЕТНИКА

Ради одлучивања у другом степену по жалбама против одлука првостепеног суда у кривичним поступцима против малолетника формира се следеће веће:

1. судија Дубравка Дамјановић – председник већа
2. судија Марина Илић – члан већа
3. судија Мирјана Војиновић – члан већа

Ово веће ће у зависности од броја предмета поступати и као веће у саставу кривичног одељења у смислу чл.23 Закона о судијама („Сл. гласник РС“, бр.116/08).

Чланови већа Одељења за кривичне поступке против малолетника у случају одсутности или спречености попуњаваће се по потреби са судијама из већа кривичног одељења које поседују сертификат о посебним знањима из области права детета и преступништва младих, у складу са Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица.

VII

У кривичном одељењу је ради одлучивања по жалбама изјављеним против пресуда другостепеног суда, у **трећем степену** формирано следеће веће:

1. судија Соња Павловић – председник већа
2. судија Љубинко Тетеновић – члан већа
3. судија Оливера Бојовић – члан већа
4. судија Александар Блануша – члан већа
5. судија Радоман Спарић – члан већа

Председника већа замењује први члан већа. У време годишњег одмора и друге оправдане одсутности судија чланове већа замењиваће судије: Мирољуб Томић, Милевка Миленковић, Дубравка Дамјановић и Богољуб Пауновић.

VIII

ГРАЂАНСКО ОДЕЉЕЊЕ

У грађанско одељење распоређује се 18 судија.

Ради одлучивања у другом степену по жалбама изјављеним против одлука првостепеног суда у грађанско правним споровима формирају се следећа већа:

1.ВЕЋЕ

- 1.судија Зоран Хацић – председник већа
- 2.судија Драгица Петровић –члан већа
- 3.судија Сузана Видановић –члан већа

2.ВЕЋЕ

- 1.судија Милорад Јанићијевић – председник већа
- 2.судија Драгијана Дробњак – члан већа
- 3.судија Роса Терзић – члан већа

3.ВЕЋЕ

- 1.судија Обрен Јездић – председник већа
- 2.судија Снежана Ковачевић – члан већа
- 4.судија Надежда Видић – члан већа

4.ВЕЋЕ

- 1.судија Божидар Вујичић – председник већа
- 2.судија Радмила Радуловић – члан већа
- 3.судија Мирјана Поповић – члан већа

5.ВЕЋЕ

- 1.судија Биљана Николић – председник већа
- 2.судија Смиљана Ристић– члан већа
- 3.судија Драгана Сретовић – члан већа

6.ВЕЋЕ

- 1.судија Јасмина Симовић – председник већа
- 2.судија Весна Цветковић – члан већа
- 3.судија Живанка Божић– члан већа

У грађанском одељењу специјализована већа за поступање у породичноправним споровима су: 1, 4. и 5. веће.

4. веће Грађанског одељења поступаће и као веће у саставу одељења за радне спорове, у смислу чл.23 Закона о судијама („Сл. гласник РС“, бр. 116/08 и 101/10).

Ради одлучивања у другом степену по жалбама изјављеним против одлука првостепеног суда у породичним споровима, попуна судских већа у грађанском одељењу вршиће се са судијама које поседују сертификат о посебним знањима из области права детета у складу са чл.203 Породичног закона.

Сва већа грађанског одељења ће зависно од броја предмета поступати и као већа у саставу Одељења за радне спорове, у смислу чл.23 Закона о судијама („Сл. гл. РС“, бр. 116/08).

IX**ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАДНЕ СПОРОВЕ**

У грађанско одељење за радне спорове распоређује се 10 судија.

1.ВЕЋЕ

- 1.судија Изет Суљовић – председник већа
- 2.судија Драгица Костић – члан већа
- 3.судија Душан Дражовић – члан већа
4. судија Јасминка Вукановић – члан већа

2.ВЕЋЕ

- 1.судија Симонида Милорадовић – председник већа
- 2.судија Радованка Николић – члан већа
- 3.судија Светлана Бранковић– члан већа

3.ВЕЋЕ

- 1.судија Есад Вељовић – председник већа
- 2.судија Мирјана Симић – члан већа
- 3.судија Маријана Ђорђевић – члан већа

Сва већа Одељења за радне спорове ће зависно од броја предмета поступати и као већа у саставу грађанског одељења, у смислу чл.23 Закона о судијама („Сл. гл. РС“, бр. 116/08).

4. веће Грађанског одељења у саставу:

1. судија Божидар Вујичић – председник већа
2. судија Радмила Радуловић – члан већа
3. судија Мирјана Поповић – члан већа

поступаће и као веће у саставу одељења за радне спорове, у смислу чл. 23 Закона о судијама („Сл. гласник РС“, бр. 116/08 и 101/10).

Х

ОДЕЉЕЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ

Одељење судске праксе сачињавају: в.ф. председника суда и његови заменици, сви председници судских одељења и њихови заменици, руководиоци судске праксе по судским одељењима и председници већа.“

За руководиоца судске праксе по судским одељењима одређују се:

1. **судија Љубинко Ћетеновић**, за руководиоца судске праксе у кривичном одељењу, коме ће помагати судија Александар Блануша
2. **судија Дубравка Дамјановић**, за руководиоца судске праксе у одељењу за кривичне поступке против малолетника
3. **судија Божидар Вујичић**, за руководиоца судске праксе у грађанском одељењу
4. **судија Симонида Милорадовић**, за руководиоца судске праксе у грађанском одељењу за радне спорове

Одељење судске праксе своје задатке извршава на седници одељења, као и у кривичној и грађанској секцији одељења, које сачињавају судије из одељења судске праксе који поступају у кривичној, односно грађанској материји.

Секције одељења судске праксе помажу председнику кривичног, односно грађанског одељења у припреми седница одељења на којима се разматрају питања из судске праксе, као и руководиоцима судске праксе у кривичној и грађанској материји у обављању послова на уједначавању судске праксе и подизању квалитета рада суда опште.“

Руководиоцима судске праксе у судским одељењима помагаће председници већа према редоследу већа одређеним овим распоредом и смењиваће се редом сваке недеље по распореду који ће месечно унапред сачињавати заменик в.ф председника суда, судија Милунка Цветковић.

Редакцијски одбор Билтена судске праксе Апелационог суда у Крагујевцу сачињавају: Председник одељења судске праксе, судија Весна Петровић, која је уједно и главни и одговорни уредник Билтена судске праксе.

Заменици главног и одговорног уредника су судија Александар Блануша из кривичног одељења и судија Божидар Вујичић из грађанског одељења.

Чланови редакције:

- судија Оливера Бојовић, судија Љубинко Ћетеновић, судија Смиљана Ристић, судија Александар Блануша, судија Обрен Јездичић, судија Милунка Цветковић, судија Симонида Милорадовић, судија Милорад Јанићијевић и судија Радоман Спариф, као и сви чланови одељења судске праксе.

Одељење судске праксе ће најмање једанпут у шест месеци вршити анализу судске праксе по судским одељењима

XI

Веће надлежно за поступање у предметима рехабилитације.

По жалбама против одлука виших судова којима се одбија предлог за рехабилитацију одлучиваће веће које чине судије:

1. судија Биљана Николић, председник већа
2. судија Смиљана Ристић, члан већа
3. судија Драгана Сретовић, члан већа
4. судија Мирољуб Томић, члан већа
5. судија Соња Павловић, члан већа

XII

ПРИПРЕМНО ОДЕЉЕЊЕ

У припремном одељењу обављаће се послови предвиђени одредбом чл. 33 ст. 1 и 2 Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку и чл. 16 Судског пословника.

У припремном одељењу ће се испитивати испуњеност процесних претпоставки за вођење поступка и одлучивања о правним лековима и на погодан начин означавати дозвољеност, благовременост и уредност жалбе, означавати датум иницијалног акта и датум изјављивања жалбе. Тако ће се већ приликом завођења предмета знати да ли се ради о старом предмету и да ли предмет треба означити и увести у програм решавања старих предмета. У кривичним предметима ће се поред испитивања напред наведених процесних претпоставки означити и рок застарелости кривичног гоњења.

За надзорне судије у овом одељењу одређују се председници одељења и њихови заменици.

XIII

Председнике већа замењује први члан већа.

Послове на дежурству обављаће дежурна већа према распореду дежурстава а који ће месечно сачињавати председници одељења.

За време годишњих одмора и у случају друге оправдане одсутности судија, попуна чланова већа у одељењима вршиће се тако што ће свако веће бити попуњавано члановима следећих већа у том одељењу.

В.Ф. ПРЕДСЕДНИКА СУДА
Весна Петровић

КРИВИЧНО ПРАВО

ЗАКЉУЧЦИ**УСВОЈЕНИ НА СЕДНИЦИ КРИВИЧНОГ ОДЕЉЕЊА
АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ, дана 06.04.2011. године**

1. Другостепени суд може преиначити, у смислу одредбе чл. 391 ст. 1 ЗКП, пресуду суда првог степена, са ослобађајуће на осуђујућу, без држања претреса пред другостепеним судом, ако је окривљени ослобођен од оптужбе на основу одредбе чл. 355 ст. 1 ЗКП, уколико утврди да су одлучне чињенице правилно утврђене у првостепеној пресуди и да се по правилној примени кривичног закона има донети друкчија пресуда.

2. Ако је у вези истог животног догађаја прекршајни суд донео правноснажну пресуду, код оцене да ли је у питању ствар која је већ правноснажно пресуђена, у смислу одредбе чл. 369 ст. 1 тач. 2 ЗКП, те да ли сходно томе има места доношењу пресуде којом се оптужба одбија, у смислу одредбе чл. 354 ст. 1 тач. 2 ЗКП, нужно је ценити да ли чињенични опис прекршаја из пресуде прекршајног суда, обухвата све елементе који су обухваћени и чињеничним описом у диспозитиву оптужног акта за кривично дело, тј. да ли се сада окривљени кривично гони за исте радње за које је одговарао у прекршајном поступку, тако да се ради о фактичком питању које се цени у сваком конкретном случају.

3. Окривљеном који се већ налази у притвору, а суд нађе да још постоје разлози због којих је притвор био одређен, веће може посебним решењем, применом одредбе чл. 358 ст. 5 ЗКП, продужити притвор и по основу из одредбе чл. 142 ст. 1 тач. 5 ЗКП, без обзира на висину изречене казне првостепеном пресудом, па дакле, за продужење притвора по изрицању првостепене пресуде није нужно постојање услова из чл. 142 ст. 1 тач. 6 ЗКП, односно да је окривљеном изречена казна затвора од 5 година или тежа казна и да то оправдавају посебно тешке околности кривичног дела, па се, према томе, и у тој фази поступка притвор може продужити по законском основу из чл. 142 ст. 1 тач. 5 ЗКП.

4. Када је за кривично дело законом кумулативно прописана уз казну затвора и новчана казна, новчана казна увек остаје споредна, без обзира да ли је окривљеном уместо казне затвора изречена условна осуда и уз њу новчана казна, а све у смислу одредаба чл. 44 КЗ.

Оливера Бојовић

судија Апелационог суда у Крагујевцу

ЕФИКАСНИЈА ЗАШТИТА ДЕТЕТА

Закон о малолетним учиниоцима кривичног дела и кривичноправној заштити малолетних лица („Службени гласник РС“, бр.85/2005)

Кривични законик („Службени гласник РС“, бр. 85/2005)

Породични закон („Службени гласник РС“, бр. 18/2005)

Законик о кривичном поступку

(„Службени лист СРЈ“, бр. 70/2011, 68/2011 и „Службени гласник РС“, бр. 58/2004)

Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2009)

Нацрт Законика о кривичном поступку (радна верзија)

Кривичноправни систем чине норме материјалног и процесног карактера којима држава реагује на облике угрожавања интегритета појединца, док се посебна кривичноправна заштита малолетних лица заснива на друштвеној потреби ефикаснијег реаговања на повређивање или угрожавање лица најмлађих старосних категорија, будући да су ова лица због свог специфичног узрасног и психофизичког развоја много више угрожена него пунолетна лица. Посебна кривичноправна заштита ове категорије произилази и из међународних правних аката, пре свега Конвенције о правима детета.

Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица у трећем делу садржи посебне одредбе о заштити малолетних лица као оштећених у кривичном поступку. Наиме, чланом 150. наведеног Закона, предвиђено је да веће којим председава судија који је стекао посебно знање из области права детета и кривичноправној заштити малолетних лица, суди пунолетним учиниоцима, између осталих кривичних дела прописаних кривичним закоником, ако је оштећени у кривичном поступку малолетно лице и кривично дело насиље у породици (чл. 194 Кривичног законика).

Чланови 152. до 155. наведеног Закона, предвиђају посебан начин и услове саслушања малолетног оштећеног као сведока.

Кривично дело насиље у породици – чл. 194 КЗ је ново кривично дело које није познавало раније кривично законодавство. Верујемо да је основни разлог за прихватање ове инкриминације уверење да се у породици врши насиље према појединим члановима, а да из разних разлога не долази до кривичног гоњења и када је остварено биће неког другог кривичног дела.¹

¹ Према подацима Одељења кривичне писарнице (закључно са 31.12.2010. године), у Апелационом суду у Крагујевцу се од укупно примљених (Кж1) 6140 предмета, 290 предмета односи на кривична дела из чл. 194 КЗ.

Закон предвиђа један основни и више тешких облика овог кривичног дела. Основни облик овог кривичног дела предвиђен је ставом 1. члана 194, према коме: „ко примени насиља и претњом да ће напасти на живот или тело, дрским или безобзирним понашањем угрожава спокојство, телесни интегритет или душевно стање члана своје породице казниће се у закону одређеном казном“.

За основни облик овог кривичног дела карактеристично је неколико обележја:

- радња извршења, угрожавање спокојства телесног или душевног стања члана породице;

- начин извршења, примена насиља, претња да ће се напасти на живот или тело и дрско или безобзирно понашање;

- својство пасивног субјекта. Пасивни субјекат је члан породице. Чланови породице су брачни другови, сродници по крви (деца, баба и деда) који живе у заједничком, домаћинству. Према чл. 112 ст. 28 КЗ („Службени гласник РС“, бр. 85/2005), чланом породице сматрају се и бивши супружници, њихова деца, као и родитељи бивших супружника.

Законом о изменама и допунама Кривичног законика, и то чланом 25. став 28 (члан 112) мења се и гласи: „Чланом породице сматрају се: супружници, њихова деца, преци супружника у правој линији крвног сродства, ванбрачни партнери и њихова деца, усвојилац и усвојеник, хранилац и храњеник. Чланови породица сматрају се и браћа и сестре, њихови супружници и деца, бивши супружници и њихова деца и родитељи бивших супружника, ако живе у заједничком домаћинству, као и лица која имају заједничко дете или је дете на путу да буде рођено, иако никада нису живели у истом породичном домаћинству“.

Делимично проширење круга лица која представљају чланове породице уследило је као потреба да се део чланова породице предвиђен Породичним законом обухвати Кривичним закоником, односно да се колико је то могуће изврши њихово усаглашавање.

Према чл. 112 ст. 8 КЗ, дететом се сматра лице које није навршило 14 година. Ставом 9. истог члана, малолетником се сматра лице које је навршило 14 година, а није навршило 18 година, а ставом 10. наведеног члана Законика, малолетним лицем сматра се лице које није навршило 18 година.

Заштитом од насиља у породици бави се и Породични закон („Службени гласник РС“, бр. 18 од 24.02.2005. године).

Наиме, чланом 1. је предвиђено да се овим Законом, између осталог, уређује заштита од насиља у породици. Овој заштити посвећен је девети део Закона, који је управо насловљен као „Заштита од насиља у породици – насиље у породици“ (чл.197); мере заштите (чл. 198); продужавање мере заштите (чл. 199); престанак мере заштите (чл. 200).

Породичним законом је предвиђено да мајка и дете уживају посебну заштиту државе (чл. 5 ст. 1 Закона); да је забрањено насиље у породици где свако има, у складу са Законом, право на заштиту од насиља у породици (чл. 10), те посебна одредба о детету (чл. 6).

Овде је било речи о грађанскоправној заштити од насиља у породици за разлику од кривичноправне заштите која је, између осталих, обухваћена кривичним делом насиље у породици, о коме је напред било речи.

Сматрамо да је предвиђена заштита како прађанскоправна, тако и кривичноправна добра, али да се на овом пољу може урадити и нешто више.

Наиме, чл. 98 ЗКП („Службени лист СРЈ“, бр.70/01, бр. 68/02 и „Службени гласник РС“, бр. 58/04 и чл. 98 Нацрта Законика о кривичном поступку – радна верзија), предвиђа у ставу 1. да су ослобођени од дужности сведочења:

- брачни друг окривљеног и лице са којим окривљени живи у ванбрачној или каквој другој заједници;
- сродници окривљеног по крви у правој линији, сродници у побочној линији до трећег степена закључно, као и сродници по тазбини до другог степена закључно;
- усвојеник и усвојилац окривљеног.

Лица означена у овом члану могу се саслушати као сведоци, али за њих не постоји дужност сведочења, већ им је остављено на вољу да сведоче или не сведоче. Установа је повластица установљена у корист сведока, којима се омогућава да се сами изузму као сведоци, иако изузеће сведока не постоји. До оваквог решења се дошло јер се сматрало да би сведочење ових лица, с обзиром на однос према окривљеном било од мале вредности, да би обавеза давања исказа представљала морални притисак на њих.

Међутим, када се ради о кривичном делу насиље у породици (чл. 194 КЗ), а оштећено лице је дете, у смислу чл. 112 ст. 8 КЗ, сматрамо да сведоцима набројаним у чл. 98 ст. 1 Законика о кривичном поступку, треба одузети привилегију којом им се оставља на вољу да ли ће сведочити или не. Како је то напред наведено, ова привилегија установљена је у корист сведока, при чему се занемарују интереси детета. Наиме, констатовано је да се у породици врше насиља и да из разних разлога не долази до кривичног гоњења. Један од разлога је свакако и чињеница да се оваква насиља најчешће дешавају „иза затворених врата“, па када су у питању деца (чл. 112 ст. 8 ЗКП) и њихова заштита, онда њиховој заштити треба дати предност над „лагодним“ избором сведока из чл. 98 ст. 1 ЗКП, да не сведоче када се поступак води због кривичног дела насиље у породици из чл. 194 Кривичног законика, учињеног на штету детета.

Овакво решење би оправдало своју сврху у току самог поступка, а верујемо да би имало и превентивни значај.

Драган Калаба
Заменик Вишег јавног тужиоца у Чачку

КРИВИЧНО ДЕЛО НАСИЛНИЧКО ПОНАШАЊЕ НА СПОРТСКОЈ ПРИРЕДБИ

Чл. 344а КЗ

законодавство, судска пракса, дилеме

„Велики спортски догађаји су потенцијална могућност озбиљног нарушавања јавног реда и мира и ескалације насиља, увек праћеног уништавањем имовине, па и лакшим и тешким телесним повредама, а понекад и смрћу. Овај облик насиља најизраженији је на фудбалским утакмицама и у социологији спорта је познат као „фудбалски хулиганизам“.
(1)

Кривично дело насилничко понашање на спортској приредби у свом основном облику - чл. 344а ст. 1. КЗ („Службени гласник РС“, бр. 72/09, а који је супио на снагу 01.09.2009.год.), гласи:

„Ко неовлашћено уђе на спортски терен или део гледалишта намењен противничким навијачима и изазове насиље, физички нападне или се физички обрачуна са учесницима спортске приредбе, врши насиље приликом доласка или одласка са спортске приредбе, унесе у спортски објекат или баца на спортски терен или међу гледаоце предмете, пиротехничка средства или друге експлозивне, запаљиве или штетљиве супстанце које могу да изазову телесне повреде или угрозе здравље учесника спортске приредбе, оштећује спортски објекат, његову опрему, уређаје и инсталације, својим понашањем или паролама на спортској приредби изазива националну, расну и верску мржњу или нетрпеливост услед чега дође до насиља или физичког обрачуна са учесницима спротске приредбе“.

У чл. 189 КЗ, прелазне и завршне одредбе и то у тач. 3, предвиђено је да даном ступања на снагу овог закона, престаје да важи чл. 20 Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама („Службени гласник РС“, бр. 67/03, 101/05 и 90/07).

Овакав садржај КЗ, биће основног кривичног дела и цитиране прелазне и завршне одредбе, намеће питање односа главног и споредног кривичног законодавства.

Главно или основно кривично законодавство обухвата кривичноправне одредбе садржане у Кривичном закону, дакле ради се о законодавном акту који садржи искључиво кривично правну материју. То је управо садашњи Кривични законик који је ступио на снагу 01.01.2006. године и његове измене и допуне.

Споредно кривично законодавство представља кривичноправне одредбе садржане у ванкривичним законима који регулишу друге области (привреда, здравствено, порески систем, изградња објеката и др.).

У чл. 13 КЗ - „важење општег дела овог законика“ је предвиђено да одредбе општег дела овог законика важе за сва кривична дела одређена овим закоником или другим законима.

То даље значи, а што преоизилази из претходне одредбе, да у нашем кривичноправном систему и даље важи подела на главно и споредно кривично законодавство и да смо још далеко од унификације кривичног законодавства.

Управо бројни догађаји, нереди и сукоби, посебно на фудбалским стадионима су „натерали“ законодавне органе Србије да реагују на адекватан начин, тако што ће се на једном месту регулисати понашање учесника спортских приредби, а такође и да се предвиде кривична дела и прекршаји против јавног реда и мира.

Због наведеног, донет је Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, који је објављен у „Службеном гласнику РС“, бр. 61 од 01.07.2003. године, који представља први закон те врсте донет у Србији, а којима се ова материја регулише на једном месту.

Наведени основни Закон је мењан и допуњаван више пута, о чему ће овде посебно бити речи, али је битно указати да садашњим Кривичним закоником који је ступио на снагу 11.09.2009. године, престало је да важи само кривично дело предвиђено у чл. 20 раније цитираног Закона о спречавању насиља..., а приликом обраде кривичног дела из чл. 344а КЗ, за помоћ служе све остале одредбе Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама.

Како биће основног кривичног дела из чл. 344а ст. 1. КЗ, садржи елементе као нпр: спортски терен, гледалиште, учесник спортске приредбе, спортска приредба, спортски објекат, спортски терен, то за њихово разумевање, тумачење, имају се користити све остале одредбе Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама.

Члан 20 Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, предвиђа кривично дело насилничко понашање на спортској приредби и гласи:

„Ко у намери да изазове насиље уђе на спортски терен или уласком у спортски терен изазове насиље, физички нападне на учеснике спортске приредбе, унесе у спортски објекат или баца на спортски терен или међу гледаоце предмете, пиротехничка средства или друге експлозивне, запаљиве или штетљиве супстанце који могу да изазове телесне повреде или угрозе здравље учесника спортске приредбе или учествује у физичком обрачуна на спортској приредби“.

Закон о изменама Закона којима су одређене новчане казне за привредне преступе и прекршаје („Службени гласник РС“, бр. 101 од 21.11.2006. године“), у чл. 5 предвиђа измене наведених износа регулисани у Закону о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама. То значи да, у поменутом Закону о изменама, кривично дело „насилничко понашање на спортској приредби и чл. 20“ није мењан ни допуњаван.

Законом о изменама и допунама Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама („Службени гласник РС“, бр. 90 од 01.10.2007. године) у чл. 7, предвиђено је да се чл. 20 - кривично дело насилничко понашање на спортској приредби мења, тако да гласи:

„Ко неовлашћено уђе на спортски терен или уласком на спортски терен или део гледалишта намењен противничким навијачима изазове насиље, физички нападне или се физички обрачуна са учесницима спортске приредбе, врши насиље приликом доласка или

одласка са спортске приредбе, унесе у спортски објект или баца на спортски терен или међу гледаоце предмете, пиротехничка средства или друге експлозивне, запаљиве или шкодљиве супстанце које могу да изазову телесне повреде или угрозе здравље учесника спортске приредбе, оштећује спортски објект, његову опрему, уређаје и инсталације, ко својим понашањем или паролана на спортској приредби изазива националну расну и верску мржњу или нетрпељивост услед чега дође до насиља или физичког обрачуна са учесницима спортске приредбе“.

Закон о изменама и допунама Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама („Службени гласник РС“, бр. 11 од 29.12.2009. године) не предвиђа измене и допуне претходно цитираног чл. 20 у којем је предвиђено кривично дело насилничко понашање на спортској приредби.

Ако погледамо радње извршења кривичног дела из чл. 20, уочљиво је да у периоду од 2003. године до 2007. године, основно кривично дело је „ко у намери да изазове насиље, уђе...“, а то је значило да се „посебан умишљај“ морао доказивати, а што је у пракси представљало одређене потешкоће“.

Изменама и допунама цитираног закона из 2007. године избачена је „намера“, већ је наведено „ко неовлашћено уђе на спортски терен...“

Ова измена има поред законодавних објашњења и једно логично, а то је, шта ко други осим учесника спортске приредбе има да тражи на спортском терену, а тиме је и доказивање учињеног кривичног дела јасније и лакше.

Кривично дело из чл. 344а ст. 1. КЗ, у погледу радње извршења је адекватно исто са изменама цитираног Закона о спречавању... из 2007. године, само што у садашњем КЗ није више предвиђена радња извршења у виду „уласка у спортски терен“.

Радње извршења кривичног дела из чл. 344а ст. 1. КЗ алтернативно су предвиђене и свако може учинити наведено кривично дело.

Предмет овог стручног рада није анализа сваке алтернативно предвиђене радње извршења кривичног дела, јер за то нема потребе, већ како је претходно наведено имају се користити, ради разјашњења и прецизности, остале одредбе Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, као и опште одредбе Кривичног законика у погледу примене института кривичног права.

Када је реч о надлежности судова, Законом о изменама и допунама Закона о уређењу судова (Службени гласник РС 104/09), а у чл. 4 је предвиђено да се у чл. 23 ст. 1. тачка 2. Основног закона додају и „насилничко понашање на спортској приредби“, а то значи да за поменуто кривично дело у првом степену је надлежан Виши суд.

Изнећемо неколико карактеристичних примера из судске праксе:

- Пресудом првостепеног суда окривљени је оглашен кривим због кривичног дела из чл. 20 ст. 1. Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, а пресудом другостепеног суда одбијена је као неоснована жалба браниоца окривљеног, а пресуда првостепеног суда се потврђује.
- Доказима изведеним на главном претресу је утврђено да је након прекида фудбалске утакмице дошло до физичког напада на судију коме је тада нанета лака телесне повреде и да је то управо извршио окривљени.

- У сваком случају за квалификацију дела о одредби чл. 20 ст. 1. наведеног закона није потребно да је неком лицу нанета телесна повреда већ је довољно да је такво лице физички нападнуто, па је у конкретном случају за постојање дела у односу на окривљеног довољно да је учествовао у физичком нападу на оштећеног, чак и под условом да у првостепеном поступку није доказано да је окривљени нанео оштећеном телесну повреду.

Међутим, из утврђеног чињеничног стања у првостепеној пресуди јасно произилази да је окривљени не само учествовао у нападима оштећеног, већ му је задао ударац услед којег је код оштећеног наступила наведена лака телесна повреда.

(Пресуда Окружног суда у Суботици Кж.351/08 од 16.09.2008.год.) - (2)

Дакле, из цитиране одлуке произилази да ако дође до физичког напада или до физичког обрачуна са учесницима спортске приредбе, није нужно и постојање лаке телесне повреде код оштећеног лица. У кривичном делу из чл. 20 и то како кривичном делу предвиђено у Закону о спречавању... из 2003. године и из 2007. године, а за став 1. није нужно постојање лаких телесних повреда код оштећеног лица да би наведено кривично дело постојало, па чак и када се на спортски терен, спортски објекат унесу предмети, пиротехничка средства или друге експлозивне, запаљиве, штетљиве супстанце, не тражи се да је услед њихове употребе настала лака телесна повреда код оштећеног лица, већ само да „исти могу да изазову телесне повреде или угрозе здравље учесника спортске приредбе“.

- „Окривљени је на фудбалској утакмици, у намери да изазове насиље бацио столицу према заштитној огради, ка терену у правцу припадника жандармерије. Овакве радње су правилно квалификоване као кривично дело насилничко понашање на спортској приредби из чл. 20 ст. 1. Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама.

(Пресуда Окружног суда у Београду Кж.1767/06 од 28.06.2006.г. и пресуда Другог Општинског суда у Београду К.776/05 од 21.06.2005.г.) - (3).

Заштитни објекат кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби, није живот и тело појединца који присуствују спортској приредби, већ је сигурност и безбедност свих учесника спортске приредбе од насиља којем би сви учесници спортске приредбе могли бити изложени.

Утврђена чињеница да је оштећени у критичном догађају задобио лаку телесну повреду у виду посекотине у пределу чела, није од значаја за овакву одлуку другостепеног суда, јер заштитни објекат кривичног дела предвиђено у чл. 20 ст. 1. Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама није живот и тело појединаца који присуствују спортској приредби, већ је то сигурност и безбедност свих учесника спортске приредбе, заштита од насиља које би сви учесници спортске приредбе могли бити изложени, те се у том погледу ово кривично дело разликује од кривичног дела против живота и тела.

(Пресуда Окружног суда у Београду Кж.3401/06 од 14.02.2007. године и пресуда Општинског суда у Обреновцу К.205/05 од 13.4.2006. године) - (4).

- „Окривљени је извршио ово кривично дело- кривично дело из чл. 20 ст. 1. Закона о спречавању насиља и недолично понашање на спортским приредбама када је у току

фудбалске утакмице ломио столице и тако одломљене предмете бацао на спортски терен“.

(Пресуда Окружног суда у Београду Кж.2802/05 од 10.11.2005.г. и пресуда Другог Општинског суда у Београду К.240/05 од 30.06.2005. године) - (5).

- „Учинилац је физички напао учесника спортске приредбе на тај начин што се као тренер кошаркашког клуба који је био дисквалификован, због чега је требао да напусти терен и спортску халу, вратио на терен и судију ударио столицом.

Окривљени је оглашен кривим због кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби из чл. 20 ст. 1. Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама извршеног у стицају са кривичним делом лаке телесне повреде.

Окривљени као тренер КК за време утакмице који је играо његов тим у спортској хали због приговора судији дисквалификован, због чега је био дужан да напусти терен и салу, вратио се на терет и након краће расправе ударио столицом судију, услед чега је овај задобио лаке телесне повреде.

Овакве утврђене радње правилно су квалификоване као физички напад на учесника спортске приредбе што представља кривично дело насилничко понашање на спортској приредби из чл. 20 ст. 1. Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама.

(Пресуда Окружног суда у Београду Кж.32/06 од 31.01.2006. године и пресуда Четвртог Општинског суда у Београду К.62/05 од 08.11.2005. године) - (6).

Указујемо на карактеристичан садржај ове одлуке која даје објашњење само у делу физичког напада на учесника спортске приредбе, а не и зашто је окривљени извршио у стицају и кривично дело лаке телесне повреде, а све ово ради упоређења са раније цитираном одлуком Окружног суда у Суботици.

- „Окривљени у намери да би изазвао насиље, бацио на спортски терен пиротехничко средство које може да изазове телесне повреде и угрози здравље учеснике спортске приредбе, тако што је на финалној утакмици фудбалског купа запалио и бацио бакљу на терен.

(Решење Окружног суда у Београду Кж.2450/06 од 02.10.2006. године и решење Другог Општинског суда у Београду К.1434/05 од 20.04.2006. године) - (7).

У питању је судска одлука која се односи на догађај између 2003. године и 2007. године, па је примењен чл. 20 Закона о спречавању... из 2007. године, који је имао одредбу „ко у намери да изазове насиље“.

„Када окривљени на фудбалској утакмици са трибина на спортски терен баци поломљену столицу, оваквом својом радњом се недолично понашао, па је тиме извршио кривично дело из чл. 20 Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама“.

(Пресуда Окружног суда у Београду Кж.2325/06 од 12.09.2006. године и пресуда Другог Општинског суда у Београду К.1730/05 од 07.04.2006. године) - (8).

- „Кривично дело насилничко понашање на спортским приредбама могу извршити и играчи на терену“.

Првостепеном пресудом више окривљених је оглашено кривим да су на спортској приредби, кошаркашкој утакмици између два кошаркашка тима након прекида игре због прекршаја над играчем једног тима, учествовали у физичком обрачуна између играча.

Четири окривљена су играчи једног од кошаркашких тимова који су се затекли на терену у моменту свирања прекида, док су два окривљена утрчала у терен са клупе, а преостали окривљени су са трибина ушли у терен.

(Пресуда Оркужног суда у Београду Кж.2783/06 од 10.11.2006. године и пресуда Првог Општинског су Београду К.2338/05 од 18.04.2006. године) - (9).

Дакле, играч на терену је, у смислу одредбе чл. 2 ст. 4. Закона о спречавању насиља... учесик спортске приредбе јер је присутан на спортској приредби.

Ближе објашњење играча као учесника спортске приредбе садржи следећа судска одлука:

- „Извршилац кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби из чл. 20 ст. 1. Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортској приредби може бити и активни учесник - играч спортске приредбе“.

Пресудом првостепеног суда окривљени су оглашени кривим због наведеног кривичног дела, а пресудом другостепеног суда преиначена је првостепена пресуда у делу одлуке о казнама, а у осталим деловима жалба окривљених се одбија као неоснована. Правилном оценом одбране окривљених и свих изведених доказа несумњиво произилази да су окривљени као играчи ФК... у време и на месту означеном у изреци пресуде изазвали насиље на тај начин што је окривљени после досуђеног пенала за противничку екипу, физички напао главног судију и ударио га руком у предео леђа псујући му мајку, после чега је другоокривљени главног судију лоптом гађао у главу. Овакво чињенично стање је несумњиво утврђено из исказа сведока - главног судије на утакмици, као и сведока који је помоћник главног судије, а такође и из записника и извештаја званичних лица фудбалског савеза са поменуте утакмице. Правилно је првостепени суд радње окривљених квалификовао по чл. 20 ст. 1. поменутог закона у чему су дати потпуни и јасни разлози, па су наводи у жалби неосновани. Навод жалбе браниоца окривљених да извршилац овог кривичног дела не може бити играч - учесник спортске приредбе, већ само гледалац или неко треће лице је неоснован, с обзиром да се као извршилац овог кривичног дела могу појавити сви они који на спортским приредбама изазивају насиље, физички нападају или обрачунавају се са учесницима спортских приредби. Дакле, извршилац кривичног дела може бити и активни учесник - играч фудбалске утакмице који учини радњу која је прописана као ово кривично дело.

(Пресуда Општинског суда у Чачку К.264/06 од 31.12.2007. године и пресуда Округног суда у Чачку Кж.137/08 од 19.03.2008. године) - (10)

- „ Свака кривично правна радња побројана у опису кривичног дела треба да буде извршена у намери да се изазове насиље“.

Биће кривичног дела из чл. 20 ст. 1. Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама састоји се из више алтернативно прописаних кривично правних радњи, које учинилац мора учинити као припадник групе, али све алтернативно прописане

радње извршења као објективни елементи овог кривичног дела морају бити од стране учиниоца извршене у намери да изазову насиље. Намера учиниоца да изазове насиље као субјективни елеманат бића овог кривичног дела изричито је прописана одредба чл. 20 овог закона, а произилази и из разлога доношења закона јер заштитни објекат овог кривичног дела није живот и тело појединца који присуствује спортској приредби, већ је то сигурност и безбедност свих учесника спортске приредбе од насиља којим би сви учесници спортске приредбе могли бити изложени, те се у том погледу ово кривично дело разликује од кривичних дела против живота и тела.

(Решење Окружног суда у Београду Кж.2755/06 од 28.2.2007. године“) - (11)

Ова одлука објашњава „намеру“ као битан елемент кривичног дела који је постојао до измене закона из 2007. године, као и појам заштитног објекта тога кривичног дела.

- „Жалбом јавног тужиоца се посебно истиче да из садржине изведених доказа произилази да је окривљени критичном приликом учествовао у физичком обрачуна на спортској приредби што иначе не спори ни окривљени као и други саслушани сведоци, па је остало нејасно из којих разлога првостепени суд ту одлучну чињеницу не узима као доказану, а иста је сасвим довољна за постојање предметног кривичног дела из акта јавне оптужнице.

Према наложењу Окружног суда за квалификацију кривичног дела из чл. 20 ст. 1. Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, није нужно и неопходно да је неком лицу нанета телесна повреда, већ је довољно да је такво лице физички нападнуто, па је у конкретном случају за постојање дела у односу на окривљеног сасвим довољна чињеница да је исти критичном приликом као учесник у спортској приредби учествовао у физичком обрачуна, чак и у ситуацији када није доказано да је окривљени оштећеном нанео описану лаку телесну повреду“.

(Решење Окружног суда у Суботици Кж.622/08 од 06.02.2009.год.) - (12)

Из ове одлуке произилази неправилан став првостепеног суда, да иако је дошло до физичког обрачуна са учесником спортске приредбе, а није дошло до доношења телесних повреда, тада није доказано да је окривљени извршио наведено кривично дело.

Навешћемо неколико карактеристичких случајева Вишег суда у Чачку, а одлуке тога суда нису објављене или је поступак у току.

Пресудом Вишег суда у Чачку К.8/10 од 20.7.2010. године, двојица окривљених су применом чл. 355 тачка 1. ЗКП, ослобођени од оптужбе да су извршили кривично дело насилничко понашање на спортској приредби из чл. 20 ст. 1. Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама. (13)

У изреци наведене пресуде је наведено да са клупе резервних играча устао је првоокривљени као резервни голман ушао на спортски терен и физички напао првог помоћног судију на тај начин што га је повукао за дрес у пределу груди а другоокривљени је физички напао другог помоћног судију на тај начин што га је повукао руком за дрес са леђа и исти растегао.

У образложењу пресуде је наведено да предузетим радњама од стране окривљених исти нису изазвали насиље, нити се таква реакције може подвести под физички напад на учесника спортске приредбе, односно учествовање у физичком обрачуна на спортској приредби, већ се ради о једној импулсивној реакцији оптужених на по њима неправилну

одлуку судије, а осим тога није наступила забрањена последица, јер не постоји ни противправност дела у смислу да је друштвено опасно, с обзиром да је за такво понашање предвиђено дисциплинско кажњавање.

Наравно, жалбу је изјавио Виши јавни тужилац у Чачку, због повреде кривичног закона из чл. 369 тачка 3. ЗКП и битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1. тачка 1. ЗКП.

Иако се ради о неправноснажној пресуди коју не треба коментарисати, поставља се озбиљно питање да ли је првостепени суд правилно схватио појам и значај „физичког обрачуна“ као елеменат кривичног дела који се окривљенима ставља на терет“.

- Пресудом Вишег суда у Чачку К.9/10 од 01.04.2010. године, првоокривљени је оглашен кривим због кривичног дела из чл. 20 ст. 1. цитираног закона, јер је физички напао учесника спортске приредбе, играча противничког тима, тако што га је ударио затвореном шаком у предео главе наносећи му лаке телесне повреде..., а другоокривљени је због незадовољства судијском одлуком истога грубо одгурнуо од себе, гађао га пластичном флашом, а потом пришао оштећеном и поцепао му џеп на судским дресу и поцепао црвени картон, након чега је утакмица прекинута, чиме је такође извршио кривично дело из чл. 20 Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама.

Против наведене пресуде Виши јавни тужилац је изјавио жалбу због одлуке о кривичној санкцији.

Дакле, овде је реч о физичком нападу на учесника спортске приредбе па и уз доношење лаких телесних повреда, а ради се о једном кривичном делу из чл. 20 Закона о спречавању насиља...

- Пресудом Вишег суда у Чачку К.5/10 од 23.04.2010. године, окривљени је оглашен кривим због кривичног дела из чл. 20 Закона о спречавању..., а у изреци је наведено да је као играч фудбалског клуба напао главног фудбалског судију, тако што му је упутио уврељиве речи.... због чега му је оштећени - фудбалски судија досудио црвени картон, након чега је оштећеном задао ударац отвореном шаком у предео главе са леве стране када су пришли остали играчи ради спречавања даљег сукоба. (15)

Против наведене пресуде жалбу ја изјавио бранилац окривљеног, а у истој је наведено, између осталог, да „према правном схватању браниоца окривљеног, окривљени није лице које је могло бити извршилац овог кривичног дела, с обзиром да је и он као и главни судија учесник спортске приредбе, а ово кривично дело може извршити само неко од лица која нису учесници спортске приредбе.

Дакле, у овом случају бранилац окривљеног истиче да окривљени као играч је учесник спортске приредбе, али у таквом статусу не може одговарати за кривично дело за које је оглашен кривим.

- Пресудом Вишег суда у Чачку К.12/10 од 26.07.2010. године, окривљени је оглашен кривим због кривичног дела из чл. 20 ст. 1. Закона о спречавању насиља... а у изреци је наведено да је као играч ФК ухватио фудбалског судију - оштећеног рукама за ревере од дреса гурао га, претећи му да ће га изударати, а након што му је главни судија показао црвени картон, пришао је и оштећеном - главном судији, ухватио га за дрес и гурао га на ограду уз аут линију и није хтео у року од 5 минута да напусти фудбалски терен, па је утакмица прекинута. (16)

Против наведене пресуде бранилац окривљеног је изјавио жалбу због одлуке о кривичној санкцији.

- Пресудом Вишег суда у Чачку К.14/10 од 06.04.2010. године, а која је правноснажна, окривљени је оглашен кривим због кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби из чл. 344а ст. 1. КЗ, а у изреци је наведено што се физички обрачунавао са главним судијом... на тај начин што му је задао два удараца у предео груди, због чега му је оштећени досудио црвени картон и упутио га према клупи делегата након чега је окривљени пришао оштећеном са леђа и задао му ударац ногом у предео задњице када је интервенисала лекарска служба која је оптуженог удаљила. (17)

- Пресудом Вишег суда у Чачку К.32/10 од 24.08.2010. године, а која је правноснажна окривљени је оглашен кривим због кривичног дела из чл. 20 ст. 1. Закона о спречавању насиља..., а у изреци је наведено да је спортски терен унео пиротехничка средства и то 100 комада петарди увезаних и упакованих у целофан као један нож на отварање - тзв. Лептир, који је држао у свом ранцу док је трајала наведена фудбалска утакмица. (18)

Треба додати да је Законом о изменама и допунама кривичног законика („Службени гласник РС“, бр. 111 од 29.12.2009. године), а у чл. 3 је наведено да се после чл. 89а КЗ додаје нови чл. 89б и наслов „забрана присуствовања одређеним спортским приредбама“. Дакле ради се о новој мери безбедности, а чија сврха је и обухваћена чл. 78 КЗ.

Када је реч о примени и изрицању поменуте мере безбедности треба применити одредбу чл. 78 КЗ, а то значи да има места изрицању исте ради отклањања стања или услови који могу бити од утицаја да учинилац у будуће не врши кривична дела као и одредбу чл. 89б ст. 1 КЗ која се односи на заштиту опште безбедности.

Иначе, наведена мера безбедности се може изрећи учиниоцу сваког кривичног дела, али наравно уз остварење услова да је потребно ради заштите опште безбедности, а што се мора утврђивати у сваком конкретном случају.

Истим Законом о изменама и допунама Кривичног законика, мења се чл. 344а, тако да у наслову гласи кривично дело: „Насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу“.

Оно што би указали као битно, а поводом поменутих измена јесу две алтернативно постављене радње извршења кривичног дела, једна је „ко физички нападне или се физички обрачунава... приликом доласка или одласка са спортске приредбе...“ и друго „ко неовлашћено уђе на спортски терен“, а све се односи на предузете кривичноправне радње и на спортској приредби или на јавном скупу.

Наравно, за ово кривично дело су предвиђене и квалификаторне околности у ставу 2 истог члана, ако је кривично дело извршено од стране групе, посебно кажњавање за коловођу групе (у ставу 3), ако је услед извршења основног кривичног дела неком лицу нанета тешка телесна повреда или је оштећена имовина веће вредности (у ставу 4), одговорност службеног или одговорног лица при организовању спортске приредбе или јавног скупа (у ставу 5 истог члана).

У ставу 6 истог члана је предвиђена обавеза суда, дакле и када нема предлога овлашћеног тужиоца, за изрицање мере безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама.

Када је у питању кривично дело из чл. 20 Закона о спречавању... и кривично дело насилничко понашање на спортској приредби из чл. 344а КЗ, као и измене тог кривичног дела у кривично дело насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу, и њихове разлике, дајемо приказ карактеристичне судске одлуке Вишег суда у Чачку. (19)

Оптуженим предлогом Вишег јавног тужилаштва у Чачку, Кт.10/10 од 05.02.2010. године, окривљеном је стављено на терет извршење кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби из чл. 20 ст. 1 Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама.

У чињеничном опису радње извршења кривичног дела је наведено да је окривљени, као играч ФК..., физички се обрачунао са главним судијом на утакмици оштећеним... на начин што му је упутио речи увреде... због чега му је оштећени досудио црвени картон, а након чега је окривљени оштећеном задао ударац отвореном шаком у предео главе.

Виши суд у Чачку је својом пресудом К.5/10 од 23.04.2010. године, окривљеног огласио кривим због кривичног дела који је наведен у оптужном предлогу и са истим описом радње извршења кривичног дела.

Апелациони суд у Крагујевцу је својим решењем, Кж1.3351/10 од 19.11.2010. године, уважавањем жалбе браниоца окривљеног и по службеној дужности, укинуо пресуду Вишег суда у Чачку К.5/10 од 23.04.2010. године и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење.

Између осталог, у образложењу другостепеног решења је наведено следеће:

„У поновном поступку првостепени суд ће отклонити недостатке на које му је указано овим решењем, па ће након савесне и детаљне анализе свих изведених доказа, а имајући у виду нарочито то да Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, као Закон важећим у време извршења кривичног дела, предвиђа да учинилац кривичног дела може бити само лице које **неовлашћено уђе на спортски терен** „што окривљени као један од играча на терену свакако није био“ или пак уласком на спортски терен изазове насиље, физички нападне или се физички обрачуна са учесницима спортске приредбе или врши неки други облик насиља који је наведен у опису кривичног дела (чл. 20 ст. 1 овог Закона), па ће ценећи ову околност, као и чињеницу да изменама Кривичног законика, које су ступиле на снагу 11.09.2009. године, у опису дела насилничко понашање из чл. 344а КЗ, уопште није предвиђен улазак на терен као радња која претходи изазивању насиља, физичком нападу или пак физичком обрачуну са учесницима спортске приредбе или неком другом облику насиља, те с тим у вези и чињеницу да је Закон, у смислу одредбе чл. 5 ст. 2 КЗ, најблажи за учиниоца, узимајући у обзир и то да ли се евентуално у радњама окривљеног стичу елементи неког другог кривичног дела, моћи да донесе правилну и закониту одлуку и за њу дати довољне и прихватљиве разлоге“.

1. (мр. Божић Оташевић „Фудбалски хулиганизам у пракњи и законодавству Србије-Избор судске праксе бр. 10/09 стр.11.
2. Избор судске праксе бр. 12/08 стр. 37 и 38.
3. Збирка судских одлука из кривичне материје, Илија Симић стр. 66.
4. Збирка судских одлука из кривичне материје, Илија Симић стр. 237.
5. Збирка судских одлука из кривичне материје, Илија Симић стр. 204.

6. Интермекс-Судска пракса-комплетан текст судске одлуке.
7. Интермекс-Судска пракса-комплетан текст судске одлуке.
8. Интермекс-Судска пракса-комплетан текст судске одлуке.
9. Интермекс-Судска пракса-комплетан текст судске одлуке.
10. Судска пракса бр. 2/09 стр. 17.
11. Параграф-судске одлуке.
12. Параграф-судске одлуке
13. Неправноснажна пресуда Вишег суда у Чачку К.8/10 од 20.7.2010.год.-писарница Вишег јавног тужилаштва у Чачку.
14. Неправноснажна пресуда Вишег суда у Чачку К.9/10 од 1.4.2010.год.писарница Вишег јавног тужилаштва у Чачку.
15. Неправноснажна пресуда Вишег суда у Чачку К.5/10 од 23.4.2010.год., писарница Вишег јавног тужилаштва у Чачку.
16. Неправноснажна пресуда Вишег суда у Чачку К.12/10 од 26.7.2010.год., писарница Вишег јавног тужилаштва у Чачку.
17. Правноснажна пресуда Вишег суда у Чачку К.14/10 од 6.4.2010.год., архива Вишег јавног тужилаштва у Чачку.
18. Правноснажна пресуда Вишег суда у Чачку К.32/10 од 24.8.2010.год., архива Вишег јавног тужилаштва у Чачку.
19. Правноснажна пресуда Вишег суда у Чачку К.бр.5/10 од 23.04.2010. године

СЕНТЕНЦЕ ИЗ ОДЛУКА СУДОВА

МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО

УСЛОВНИ ОТПУСТ

Чл. 46 КЗ

Уколико суд нађе да су испуњени услови предвиђени одредбом чл. 46 ст. 1 КЗ и осуђеног условно отпусти са издржавања казне затвора, осуђени се условно отпушта даном достављања правноснажног решења управи установе у којој издржава казну, а не даном правноснажности решења.

Из образложења:

У поновном поступку, првостепени суд ће приликом одлучивања узети у обзир примедбе другостепеног суда, па ће донети правилну и закониту одлуку, водећи рачуна и о томе да се осуђени условно отпушта са издржавања казне даном достављања правноснажног решења управи установе у којој издржава казну, а не даном правноснажности решења.

(решење Основног суда у Чачку, Куо. бр. 69/10 од 28.10.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж2.бр.1498/10 од 09.11.2010. године)

МЕРА БЕЗБЕДНОСТИ ОДУЗИМАЊЕ ПРЕДМЕТА

Чл. 87 КЗ

Уколико суд у изреци пресуде, приликом изрицања мере безбедности одузимање предмета из чл. 230 ст. 3 у вези чл. 87 КЗ, наведе само да се од окривљеног „одузима 12 мобилних телефона различитих марки страних произвођача“, а да при том не наведе њихове бар основне карактеристике у смислу марке и модела ових телефона, или пак број и датум потврде о привремено одузетој роби (предметима), таква изрека је неразумљива, а уједно је овако изречену меру безбедности немогуће извршити (спровести) по правноснажности пресуде, јер није прецизно одређено који се предмети од окривљеног трајно одузимају.

Из образложења:

Неразумљивост изреке пресуде огледа се у нејасном одузимању предмета од окривљеног И.И, будући да је само наведено да се на основу чл. 230 ст. 3 КЗ, од окривљеног „одузимају 12 мобилних телефона различитих марки страних произвођача“, тако да је потпуно нејасно о којим се телефонима ради, будући да њихове карактеристике (марка и модел) нису уопште наведени у било ком делу изреке ове пресуде, нити се помиње број и датум потврде о привремено одузетој роби, па је овако нејасно изречену меру немогуће спровести по правноснажности пресуде.

(пресуда Основног суда у Краљеву, К.бр.428/10 од 13.04.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр. 4090/10 од 19.08.2010. године)

ТЕШКО УБИСТВО

Чл. 114 ст. 1 тач. 9 у вези чл. 30 КЗ

Не постоји обавеза усаглашавања налаза и мишљења вештака који се односе на урачунљивост истог окривљеног уколико су дати у различитим кривичним предметима.

Из образложења:

Пресудом Вишег суда у Чачку, окривљени М.Н. је оглашен кривим да је у смањено урачунљивом стању, али не битно, извршио кривично дело тешко убиство у покушају из чл. 114 ст. 1 тач. 9 у вези чл. 30 Кривичног законика.

Иако се жалбом окривљеног и његовог браниоца указивало да је окривљени био неурачунљив, односно да су вештаци у другом кривичном предмету који је вођен против окривљеног М.Н. дали другачији налаз и мишљење, правилно је поступио првостепени суд када је прихватио налаз и мишљење комисије вештака у погледу урачунљивости окривљеног, који је дат у овом предмету, иако није усагласио различите налазе и мишљења, с обзиром да обавеза усаглашавања налаза и мишљења вештака, који су дати у различитим кривичним поступцима није предвиђена процесним законом.

(пресуда Вишег суда у Чачку, К.бр.128/10 од 06.10.2010.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.5995/10 од 13.01.2011. године)

УГРОЖАВАЊЕ СИГУРНОСТИ

Чл. 138 ст. 2 у вези ст. 1 КЗ

Претња окривљеног да ће извршити самоубиство бомбом у дворишту куће у којој живе оштећени представља квалификовану претњу која чини обележје кривичног дела угрожавања сигурности из чл. 138 ст. 2 у вези ст. 1 Кривичног законика.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Јагодини окривљени В.М. је оглашен кривим да је угрозио сигурност више лица претњом да ће напасти на њихов живот или тело или живот и тело њима блиских лица, тако што је претио оштећеној да ће извршити самоубиство, али да ће са њим још неко да оде, да је у току ноћи позивао оштећену и упутио јој речи „ако не будеш била са мном нећеш да будеш ни са ким“.... као и да је упутио претње у виду показивања бомбе оштећеном пропраћене речима речима да ће да се убије у њиховом дворишту.

Правилно је првостепени суд окривљеног огласио кривим за кривично дело угрожавања сигурности из чл. 138 ст. 2 у вези ст. 1 КЗ. Наиме, Апелациони суд налази да претња окривљеног да ће извршити самоубиство бомбом у дворишту породичне куће оштећених не може се сматрати само жељом окривљеног да изврши самоубиство и да друге не угрожава, будући да се стављање у изглед самоповређивања бомбом на начин на који се угрожава и живот и тело других лица, тим лицима ставља у изглед одређено зло у виду напада и на њихов живот и тело, тако да оваква претња представља квалификовану

претњу која чини обележје кривичног дела угрожавање сигурности из чл. 138 ст. 2 у вези ст. 1 КЗ.

(Пресуда Основног суда у Јагодини, б.к. бр.7389/10 од 19.11.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.77/11 од 24.01.2011. године)

ПОВРЕДА КРИВИЧНОГ ЗАКОНА У КОРИСТ ОКРИВЉЕНОГ Чл. 369 ЗКП

У ситуацији када је радња извршења кривичног дела предузета у време важења два кривична закона кривично дело ће бити квалификовано по закону који је важио у време када је радња кривичног дела довршена.

Из образложења:

Оптужницом Вишег јавног тужиоца у Јагодини, оптуженом М.М. су стављена на терет кривична дела неовлашћена производња, држање и стављање у промет опојних дрога из чл. 246 ст. 1 КЗ и неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из чл. 246 ст. 1 КЗ, а првостепени суд је кривичноправне радње оптуженог квалификовао као једно кривично дело неовлашћена производња, држање и стављање у промет опојних дрога из чл. 246 ст. 1 КЗ.

Наиме, оптужени М.М. је радње извршења предузео како у време важења старог КЗ ("Службени гласник РС", бр. 85/05, 88/05 и 107/05), тако и у време важења новог КЗ, односно Закона о изменама и допунама КЗ ("Службени гласник РС", бр. 72/09 од 03.09.2009. године), јер је последњу радњу извршио између 25. и 26. септембра 2009. године.

Наведене радње оптуженог се посматрају у целини, као јединствена трајна радња коју је оптужени довршио у време важења новог кривичног закона ("Службени гласник РС", бр. 72/09 од 03.09.2009. године), па је на ову чињеничну ситуацију, у смислу чл. 5 став 1 КЗ, требало на оптуженог применити Закон о изменама и допунама КЗ ("Службени гласник РС", бр. 72/09 од 03.09.2009. године), иако нови кривични закон није повољнији по оптуженог од закона који је важио у време предузимања прве радње.

Наиме, у новом кривичном закону за предметно кривично дело прописан је виши посебан минимум казне, од 3 године, док је у старом закону као најмања мера казне био прописан затвор од 2 године, а исто тако новим законом не постоји могућност ублажавања казне за ово кривично дело, што је ранији закон дозвољавао. По мишљењу Апелационог суда радње које чине садржај инкриминисане делатности оптуженог немају кривичноправну самосталност већ се ради о трајном кривичном делу које по својим објективним и субјективним елементима чини једно кривично дело неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога. Поступајући на напред наведени начин првостепени суд је повредио КЗ у корист окривљеног.

(пресуда Вишег суда у Јагодини, К.бр.102/10 од 25.11.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.182/11 од 26.01.2011. године)

КРИВИЧНО ДЕЛО УВРЕДА

Чл.170 КЗ

Да би поступање окривљеног имало обележје кривичног дела увреда, потребно је да, између осталог, има увредљив карактер и то како са субјективног становишта приватног тужиоца, тако и са становишта општег схватања. С тим у вези, речи „Муслиманко, Шиптарко“, које је окривљени упутио приватној тужилји, имале су са њеног субјективног становишта увредљив карактер, али те речи, којима се указује на припадност одређеној нацији или пак националној мањини или некој другој заједници, као и поређење њихових припадника са припадницима других нација или заједница, са општег становишта немају вредносну садржину и самим тим немају увредљив карактер, сходно чему окривљеног, применом одредбе чл. 355 ст. 1 тач. 1 ЗКП, треба ослободити од оптужбе, јер дело за које је оптужен по закону није кривично дело.

Из образложења:

Окр. Љ.Б. оглашен је кривим за кривично дело увреда из чл. 170 ст. 1 КЗ и то зато што је у време и на месту како је то наведено у изреци побијане пресуде под II „вређао приватну тужилју С.В.“ тако што јој је упутио речи „Муслиманко, Шиптарко“, а чињенично стање у овом делу првостепени суд је утврдио на основу исказа сведока Љ.О, за коју се у образложењу првостепене пресуде, на страни 5. наводи да је сведок – очевидац предметног догађаја у том смислу што је чула када је окр. Љ.Б. изговорио напред наведене речи окривљеној – противтужилји С.В, а које су речи, по оцени првостепеног суда, увредљиве и представљају увреду у смислу наведеног кривичног дела.

Међутим, по оцени овог суда, речи „Муслиманко, Шиптарко“ са објективног становишта немају карактер увредљиве изјаве, а самим тим дело које се ставља на терет окр. Љ.Б. није по закону кривично дело. Оцена је овог суда да радње које је предузео наведени окривљени не садрже сва битна обележја кривичног дела за које се окривљени терети, па дело за које се он терети није кривично дело. Да би поступање одређеног лица имало обележје кривичног дела увреда, треба између осталог, да има увредљив карактер и то како са субјективног становишта приватног тужиоца – оштећеног, тако и са становишта општег схватања. У конкретном случају утврђено је, како правилно то наводи у образложењу побијане пресуде првостепени суд, на основу исказа наведеног сведока – очевидца предметног догађаја С.В, да је окр. Љ.Б. казао противтужилји С.В. „Муслиманко, Шиптарко“, што је за противтужилју имало очигледно увредљив карактер, тј. са њеног субјективног становишта оваква изјава је вређала њену част и углед, а што неспорно произилази и из садржине њене жалбе, где наводи да је вређана на националној основи. Међутим, са становишта општег схватања речи „Муслиман“ и „Шиптар“ (односно Муслиманка, Шиптарка) представљају припаднике националне мањине који живе на територији како наше тако и на територији других држава, а припадност одређеној нацији или пак националној мањини или некој другој заједници, као и поређење њихових припадника са припадницима других нација или заједница, нема са општег становишта вредносну садржину и самим тим нема увредљив карактер. Оно што појединац подразумева под одређеним речима које су изговорене, не може представљати мерило општег карактера, па сходно свему реченом окривљени, по оцени овог суда као другостепеног, наведеним радњама није извршио кривично дело које му се ставља на терет, тј. кривично дело увреда из чл. 170 ст. 1 КЗ, а сходно чему је применом одредбе чл. 355 ст. 1 тач. 1 ЗКП, он ослобођен од оптужбе и то са разлога што дело за које је оптужен по закону није кривично дело.

Дакле, налазећи да је повређен кривични закон на штету окривљеног Љ.Б. на коју повреду овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, а уважавањем жалбе његовог браниоца који предлаже преиначење побијане пресуде у смислу ослобађања окривљеног од оптужбе, овај суд је окр. Љ.Б. са разлога који су напред образложени ослободио од оптужбе по противтужби окривљене – противтужиље С.В.

(пресуда Општинског суда у Врњачкој Бањи, К.бр.96/09 од 19.10.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр. 5208/10 од 09.11.2010. године)

КРИВИЧНО ДЕЛО КЛЕВЕТА

Чл. 171 ст. 1 КЗ

Последица код кривичног дела клевета из чл. 171 ст. 1 КЗ, састоји се у апстрактној опасности да част и углед неког лица буду повређени, те је за постојање овог дела довољно да је услед изношења или проношења неистине постојала могућност повреде части и угледа.

Из образложења:

Неспорно је да се наведене инкриминације односе на приватног тужиоца С.В, па је остварен и онај услов постојања предметног кривичног дела који се тиче тога да се изјава која се износи (или пак проноси) мора односити на тачно одређено лице. Такође, остварен је и други битан елемент дела и то да оно што се износи (а што представља радњу кривичног дела) може шкодити части и угледу приватног тужиоца, с обзиром да је неспорно да напред наведене инкриминације могу шкодити части и угледу сваког лица, па и конкретног лица на које се ове инкриминације односе. Клевета је иначе кривично дело са последицом апстрактне опасности будући да за њено постојање није неопходно да су част и углед фактички и повређени, већ је довољно да је услед изношења или проношења неистине постојала могућност повреде части и угледа, а што у конкретном случају свакако да јесте.

(Основног суда у Чачку, К.бр.52/10 од 30.04.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1-4352/10 од 25.08.2010. године)

НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ

Чл. 194 ст. 3 у вези ст. 1 КЗ

Кривично дело насиље у породици из чл. 194 ст. 3 у вези ст. 1 Кривичног законика је трајно кривично дело.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Пожеги окривљени М.М. и Д.М. су оглашени кривим да су у периоду од новембра месеца 2007. године до 5.02.2008. године, дрским и безобзирним понашањем и применом насиља угрожавали спокојство, телесни интегритет члана своје породице, малолетног сина и пасторка, оштећеног С.П., тако што су у више наврата тукли по телу отвореним рукама и прутом малолетног оштећеног, чиме су извршили по једно кривично дело насиље у породици из чл. 194 ст. 3 у вези ст. 1 КЗ, иако им је јавном тужбом стављено на терет по једно продужено кривично дело насиље у породици из чл. 194 ст. 3 у вези ст. 1 КЗ.

Правилно је првостепени суд применио кривични закон када је окривљене огласио кривим да су извршили по једно кривично дело насиље у породици из чл. 194 ст. 3 у вези ст. 1 КЗ, с обзиром да је радња извршења кривичног дела насиље у породици означена трајним глаголом, што подразумева неодређен број чињења.

(пресуда Основног суда у Пожеги, К.бр.1003/2010 од 01.07.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.5069/10 од 28.10.2010. године)

**Кривично дело недозвољене полне радње
из чл. 182 ст. 2 Кривичног законика,
у вези кривичног дела силовање
из чл. 178 ст. 1 Кривичног законика у покушају,
у вези чл. 30 Кривичног законика**

Да би постојало кривично дело недозвољене полне радње у вези кривичног дела силовање неопходно је да су принуда, односно употреба силе или претње и полна радња узајамне и непосредно временски и просторно повезане делатности.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Јагодини 6К бр. 762/10 од 07.04.2010. године окривљени М.А ослобођен је од оптужбе да је више пута позивао телефоном мал. оштећену, дрско и упорно у телефонским разговорима инсистирао да прихвати његов предлог да се виде, причао јој о свом животу, и наводним љубавним неуспесима, провоцирајући је да и она њему причао свом љубавном животу, чиме би извршио кривично дело недозвољене полне радње из чл. из чл. 182 ст. 2 Кривичног законика у вези кривичног дела силовање из чл. 178 ст. 1 Кривичног законика покушају у вези чл. 30 Кривичног законика.

По налажењу Апелационог суда, кривично дело недозвољене полне радње постојало би у случају да учинилац принудом односно употребом силе или претње да ће непосредно напасти на живот или тело тог или њему блиског лица изврши неку другу полну радњу на нарочито понижавајући начин (квалификаторни елемент), при чему су принуда и полна радња две узајамне и непосредно временски и просторно повезане делатности што овде није случај. У конкретној кривично-правној ствари из чињеничног описа оптужног акта произилазило би да је окривљени М.А. у циљу задовољења полног нагона на нарочито понижавајући начин умишљајно започео извршење кривичног дела према малолетној оштећеној М.С са намером да над њом изврши недозвољене полне радње, на тај начин што је два пута позвао телефоном при чему се једном јавила малолетној оштећеној када је обављен телефонски разговор, а други пут се није нико јавио.

Имајући у виду исказ малолетне оштећене М.С које је првостепени суд прихватио, а који се односи на садржину обављеног разговора између ње и окривљеног налаз и мишљење комисије вештака неуропсихијатра Др. В.Р клиничко психолога Ј.Г да у конкретном случају постоје моменти показивања извесне вербалне надмоћи испољавања сексуалних алузија, као и мишљење доктора В.Р да из садржине разговора не произилазе моменти претње и уцене, по налажењу Апелационог суда правилан је закључак првостепеног суда, да није доказано да је окривљени покушао извршење кривичног дела недозвољене полне радње из чл. 182 ст. 2 у вези ст. 1 Кривичног законика, а у вези кривичног дела силовање из чл. 178 ст. 1 Кривичног законика у вези чл. 30 Кривичног законика.

(пресуда Основног суда у Јагодини, бК бр. 762/10 од 07.04.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.3774/10 од 19.10.2010. године)

НЕДОЗВОЉЕНЕ ПОЛНЕ РАДЊЕ

Чл. 182 ст. 1 у вези чл. 178 ст. 1 КЗ

Околности да се малолетна оштећена у раним јутарњим часовима затекла у возилу окривљеног које је било у покрету, затим разлика у годинама и физичкој конституцији, посматране заједно представљају силу у смислу кривичног дела недозвољене полне радње из чл. 182 ст. 1 у вези чл. 178 ст. 1 КЗ.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Аранђеловцу окривљено Љ.Ђ. је ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело недозвољене полне радње из чл. 182 ст. 1 у вези чл. 178 ст. 1 КЗ са закључком да у радњама окривљеног нема употребе силе којом се оштећена принуђава на блудне полне радње.

Након одржаног претреса пред другостепеним судом, првостепена пресуда је преиначена и окривљени је оглашен кривим за кривично дело недозвољене полне радње из чл. 182 ст. 1 у вези чл. 178 ст. 1 КЗ.

По нахођењу Апелационог суда, иако сила несумњиво представља употребу физичке снаге, приликом оцене да ли је према оштећеној у конкретном случају употребљена сила морају се имати у виду све околности конкретног случаја.

Апелациони суд налази да околности да се малолетна оштећена у раним јутарњим часовима, као ученица прве године средње школе, затекла у возилу окривљеног које је било у покрету, на месту сувозача, затим разлика у годинама и физичкој конституцији окривљеног и малолетне оштећене, те да је окривљени десном руком додиривао малолетну оштећену по гениталијама, посматране заједно представљају силу употребљену према малолетној оштећеној као битно обележје кривичног дела недозвољене полне радње из чл. 182 ст. 1 у вези чл. 178 ст. 1 КЗ.

(пресуда Општинског суда у Аранђеловцу, К.бр.142/08 од 25.09.200. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.3086/10 од 28.07.2010. године)

ОДУЗИМАЊЕ МАЛОЛЕТНОГ ДЕТЕТА

Чл. 191 ст. 2 КЗ

Усмени договор или писани пристајак родитеља коме је одређен начин одржавања личног односа, који мења одлуку надлежног органа о начину одржавања личних односа малолетног детета са родитељем, искључује противправност радњи другог родитеља који не поступа по одлуци надлежног органа, као општи елемент кривичног дела одузимање малолетног детета из чл. 191 ст. 2 Кривичног законика.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Чачку, окривљена А.С. је оглашена кривом да је извршила кривично дело одузимање малолетног детета из чл. 191 ст. 2 КЗ, тако што је

онемогућила извршење правноснажне и извршне пресуде којом је одређен начин одржавања личних односа мал. П.Г. са оштећеним оцем Б.Г. иако се окривљена у току поступка бранила да се оштећени од 13.10.2009. године до 26.03.2010. године није појављивао да тражи виђење са дететом, а и сам оштећени је у току поступка навео да је након доношења пресуде, којом је уређено виђање са дететом постигао са окривљеном поравнање пред другим судом.

Одредбом чл. 191 ст. 2 КЗ прописано је да кривично дело врши ко онемогућава извршење одлуке надлежног органа којом је одређен начин одржавања личних односа малолетног лица са родитељем или другим сродником.

Међутим, Апелациони суд налази да када родитељ коме је одређен начин одржавања личних односа са малолетним дететом пристане да се другачије одреди начин одржавања личних односа од оног у судској одлуци, усменим договором или уз писани пристанак, наведена околност искључује противправност радњи другог родитеља који не поступа по одлуци надлежног органа, што је општи елемент сваког кривичног дела (чиме се не дира у права родитеља коме је одређен начин одржавања личних односа као странке у извршном поступку), па с обзиром да првостепени суд није проверио одбрану окривљене у напред наведеном смислу, преурањен је закључак првостепеног суда да се у радњама окривљене стичу сви елементи кривичног дела одузимање малолетног детета из чл. 191 ст. 2 КЗ.

(пресуда Основног суда у Чачку, К.бр.8941/10 од 08.11.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.6095/10 од 18.01.2011. године)

ТЕШКА КРАЂА

Чл. 204 ст. 1 тач. 1 КЗ

Суд је дужан да утврди тачну висину противправне имовинске користи прибављене извршењем кривичног дела тешка крађа из чл. 204 ст. 1 тач. 1 Кривичног законика.

Суд је дужан да оштећеном досуди имовинскоправни захтев који одговара утврђеној висини противправне имовинске користи прибављене извршењем кривичног дела тешка крађа из чл. 204 ст. 1 тач. 1 Кривичног законика.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Крушевцу окривљени Д.М. је оглашен кривим да је извршио продужено кривично дело тешка крађа из чл. 204 ст. 1 тач. 1 у вези чл. 61 ст. 1 КЗ, а оштећени је за остваривање имовинскоправног захтева упућен на парницу сходно одредби чл. 206 ЗКП, с обзиром да првостепени суд није утврдио тачну висину противправне имовинске користи, већ само оријентациону вредност одузетих туђих покретних ствари.

Висина противправне имовинске користи код кривичног дела тешка крађа из чл. 204 ст. 1 тач. 1 КЗ је изједначена са вредношћу одузетих туђих покретних ствари и као одлучна чињеница која чини објективно биће предметног кривичног дела мора се утврђивати у сваком случају.

Када суд утврди тачну висину противправне имовинске користи, односно тржишну вредност одузетих ствари, што је и обавеза првостепеног суда, будући да је реч о битном

елементу кривичног дела против имовине, суд је дужан да оштећеном досуди имовинскоправни захтев у том износу, а уколико постављени имовинскоправни захтев прелази утврђени износ имовинске користи дужан је да делимично досуди имовинскоправни захтев у висини утврђене противправне имовинске користи, а да оштећеног за вишак потраживања упуту на парницу, сходно одредби чл. 206 ст. 2 ЗКП.

(пресуда Основног суда у Крушевцу, 6К.бр.3858/10 од 31.08.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.5299/10 од 01.12.2010. године)

ТЕШКА КРАЂА

Чл. 204 ст. 1 тач. 1 КЗ

Штета причињена на објекту приликом извршења кривичног дела тешка крађа из чл. 204 ст. 1 тач. 1 Кривичног законика, не улази у висину противправне имовинске користи прибављене извршењем кривичног дела.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Новом Пазару, окривљени Ј.С. је оглашен кривим да је извршио продужено кривично дело тешка крађа из чл. 204 ст. 1 тач. 1 КЗ, и да је извршењем истог, између осталог, на штету оштећеног С. К. прибавио противправну имовинску корист у вредности од 2.800,00 динара.

У образложењу првостепене пресуде првостепени суд је навео да је из исказа оштећеног-сведока С.К. утврдио да је окривљени одузео робу у вредности од 2.000,00 динара и да је оштећеном критичном приликом причињена штета од 800,00 динара, која је настала приликом кидања катанца на расхладној витрини подесним предметом.

С обзиром да висина противправне имовинске користи не обухвата износ причињене штете на објекту приликом извршења крађе (што није од утицаја на питање грађанско-правног захтева оштећеног), нејасно је из ког разлога је првостепени суд окривљеног огласио кривим да је на штету оштећеног С. К. прибавио противправну имовинску корист у вредности од 2.800,00 (двехиљадеосамстотина) динара.

(пресуда Општинског суда у Новом Пазару, К. бр.374/08 од 13.04.2009.године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.736/10 од 09.03.2010.године)

КРИЈУМЧАРЕЊЕ

Чл. 230 КЗ

Постојаће кривично дело кријумчарење из чл. 230 Кривичног законика када се преноси роба преко царинске линије која је на основу Царинског закона изједначена са граничном линијом.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Новом Пазару, К.бр.299/09 од 28.10.2009. године окривљени С.К. оглашен је кривим да је учинио кривично дело кријумчарење из чл.230 ст.1 КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од 3 месеца, као и на новчану казну у износу

од 30.000,00 динара, коју је дужан да плати у року од 3 месеца од дана правноснажности пресуде.

У изреци првостепене пресуде наведено је да је окривљени преносио робу преко царинске линије и то са подручја АП КиМ, коју је купио у Липљану, за Нови Пазар, чиме је изреку пресуде учинио неразумљивом, а у образложењу пресуде није дао разлоге о одлучној чињеници која се тиче преласка границе са подручја Аутономне покрајине Косова и Метохије у Републику Србију.

Наиме, ово кривично дело преузето је уз извесне модификације из Царинског закона, којим је у чл. 6 ст. 2 прописано да је царинско подручје ограничено линијом која се изједначава са граничном линијом, односно царинска линија је истоветна са границом Републике Србије, чиме је побијана пресуда захваћена битном повредом одредаба кривичног поступка.

(пресуда Општинског суда у Новом Пазару, К.бр. 299/09 од 20.10.2009. године и решење Апелационог суда, Кж1 бр.2585/10 од 02.09.2010. године)

МАЊА КОЛИЧИНА ОПОЈНЕ ДРОГЕ

Чл.246а ст.1 КЗ

Опојна дрога марихуана у укупној нето тежини од 15,25 грама представља мању количину опојне дроге у смислу објективног елемента кривичног дела неовлашћено држање опојних дрога из чл.246а ст.1 Кривичног законика.

Количина опојне дроге која чини обележје кривичног дела које је окривљеном стављено на терет и за које је оглашен кривим не може бити цењена као отежавајућа околност приликом одмеравања казне окривљеном.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Чачку окривљени О.В. оглашен је кривим да је извршио кривично дело неовлашћено држање опојних дрога из чл. 246а ст. 1 КЗ, при чему му је оптужним актом стављено на терет да је за сопствену употребу држао мању количину опојне дроге марихуане у укупној нето тежини од 15,25 грама.

Првостепени суд је правилно нашао да се у конкретном случају ради о мањој количини опојне дроге марихуане и окривљеног огласио кривим.

С обзиром да је првостепени суд прихватио оптужни акт јавног тужиоца, односно прихватио је да количина опојне дроге марихуане у укупној нето тежини од 15,25 грама представља мању количину опојне дроге као објективни елемент бића кривичног дела из чл. 246а ст. 1 КЗ, то су неосновани наводи жалбе јавног тужиоца да је првостепени суд пропустио да као отежавајућа околност приликом одмеравања казне цени количину опојне дроге, јер елемент бића кривичног дела не може бити цењен као отежавајућа околност.

(пресуда Основног суда у Чачку, К.бр.1344/10 од 17.06.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.5003/10 од 19.10.2010. године)

КРИВИЧНО ДЕЛО НЕОВЛАШЋЕНА ПРОИЗВОДЊА, ДРЖАЊЕ И СТАВЉАЊЕ У ПРОМЕТ ОПОЈНИХ ДРОГА

Чл. 246 ст. 1 КЗ

Првостепени суд не прекорачује оптужбу када у изреци пресуде ближе прецизира да је у питању смеша опојне дроге амфетамин сулфата са активним разблаживачем кофеина и креатина, уместо да је реч о опојној дроги амфетамин сулфат, као у диспозитиву оптужног акта.

Амфетамин сулфат је дрога амфетаминског типа која се налази на листи опојних дрога и психотропних супстанци („Службени гласник РС“, бр.24/2005 од 15.03.2005. године).

Из образложења:

Пресудом Вишег суда у Крушевцу окривљени Н.А. и М.К. су оглашени кривим да су извршили кривично дело неовлашћена производња, држање и стављање у промет опојних дрога из чл. 246 ст. 1 КЗ, при чему је првостепени суд у изреци првостепене пресуде прецизирао да је у питању смеша опојне дроге амфетамин сулфата са активним разблаживачем кофеина и креатина, иако је у чињеничном опису кривичног дела које је окривљенима стављено на терет јавном тужбом да је у питању опојна дрога амфетамин сулфат.

Другостепени суд налази да је првостепени суд на наведени начин чињенично стање у изреци пресуде само уподобио чињеничном стању које је утврдио путем доказа изведених у току поступка, на који начин није прекорачио оптужбу.

Неосновано се жалбама окривљеног и његовог браниоца указује да је амфетамин сулфат хемијско једињење и да се не налази на листи опојних дрога, будући да је реч о дроги амфетаминског типа која се налази на листи опојних дрога и психотропних супстанци („Службени гласник РС“, бр.24/2005 од 15.03.2005. године).

(пресуда Вишег суда у Крушевцу, К.бр.23/10 од 01.06.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.4134/10 од 07.09.2010. године)

**НЕОВЛАШЋЕНА ПРОИЗВОДЊА, ДРЖАЊЕ И СТАВЉАЊЕ
У ПРОМЕТ ОПОЈНИХ ДРОГА**

Чл. 246 ст. 1 КЗ

Амфетамин сулфат са активним разблаживачем кофеина и креатина је опојна дрога која се налази на листи опојних дрога и психотропних супстанци наведених у „Службеном гласнику РС“, бр. 24/2005 од 15.03.2005. године.

Из образложења:

Пресудом Вишег суда у Крушевцу окривљени Н.А. и М.К. су оглашени кривим да су извршили кривично дело неовлашћена производња, држање и стављање у промет опојних дрога из чл. 246 ст. 1 КЗ при чему је предмет кривичног дела смеша опојне дроге амфетамин сулфата са активним разблаживачем кофеина и креатина.

Другостепени суд налази, на супрот наводима жалбе, да смеша амфетамин сулфата-дрога амфетаминског типа која се налази на листи опојних дрога и психотропних супстанци наведених у „Службеном гласнику РС“, бр.24/2005 од 15.03.2005. године и активног разблаживача кофеина (стимуланс) и креатина и активног разблаживача кофеина (стимуланс) и креатина представља дрогу амфетаминског типа која се

налази на листи опојних дрога и психотропних супстанци наведених у „Службеном гласнику РС“, бр.24/2005 од 15.03.2005.године и активног разблаживача кофеина (стимуланс) и креатина.

(пресуда Вишег суда у Крушевцу, К.бр.23/10 од 01.06.2010.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.4134/10 од 7.09.2010. године)

НЕОВЛАШЋЕНА ПРОИЗВОДЊА, ДРЖАЊЕ И СТАВЉАЊЕ У ПРОМЕТ ОПОЈНИХ ДРОГА

Чл. 246 ст. 3 КЗ („Службени гласник РС“, бр. 85/05)

Законом о изменама и допунама Кривичног законика („Службени гласник РС“, бр. 72/09 од 03.09.2009. године, који је ступио на снагу 11.09.2009. године), није у потпуности декриминализовано кривично дело неовлашћено држање опојних дрога из чл. 246 ст. 3 Кривичног законика.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Параћину, 1К.1058/10 од 21.05.2010. године, окривљени О.Б. ослобођен је од оптужбе да је извршио кривично дело неовлашћена производња, држање и стављање у промет опојних дрога из чл. 246 ст. 3 Кривичног законика.

Првостепена пресуда није захваћена битном повредом одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП, и с тим у вези није повређен кривични закон, а на које повреде се неосновано указује жалбом јавног тужиоца, с обзиром на чињеницу да, иако је Законом о изменама и допунама Кривичног законика који је ступио на снагу 11.09.2009. године, у чл. 95 прописано да се из назива кривичног дела из чл. 246 Кривичног законика брише реч „држање“, не произилази да је кривично дело неовлашћено држање опојних дрога из чл. 246 ст. 3 КЗ у потпуности престало да постоји, већ је одредбом чл. 246а КЗ, инкриминисано неовлашћено држање мање количине за сопствену употребу супстанци или препарата који су проглашени за опојне дроге.

Наиме, наведеним Законом о изменама и допунама Кривичног законика није у потпуности декриминализовано кривично дело неовлашћено држање опојних дрога из чл. 246 ст. 3 Кривичног законика („Службени гласник РС“, бр. 85/05), али имајући у виду чињенични опис кривичног дела, које је оптужним актом окривљеном стављено на терет, а с обзиром да је оптужење ишло у правцу неовлашћеног држања опојних дрога правилно је првостепени суд закључио да ступањем на снагу одредаба чл. 95 Закона о изменама и допунама Кривичног законика, у конкретном случају треба применити блажи закон на учиниоца кривичног дела, односно Кривични законик који је ступио на снагу 11.09.2009. године, а према коме у време доношења одлуке, радње окривљеног описане у оптужном акту, више нису кривично дело прописано КЗ.

Са наведених разлога, првостепени суд је правилно поступио када је окривљеног О.Б. ослободио од оптужбе на основу чл. 355 тач. 1 ЗКП, јер кривично дело из чл. 246 ст. 3 КЗ, након наведених измена Кривичног законика за које је оптужен, по закону више није кривично дело.

(пресуда Основног суда у Параћину, 1К.1058/10 од 21.05.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.3981/10 од 10.09.2010. године)

НАПАД НА СЛУЖБЕНО ЛИЦЕ У ВРШЕЊУ СЛУЖБЕНЕ ДУЖНОСТИ

Чл. 323 ст. 3 у вези ст. 1 КЗ

Вербална претња окривљеног да ће бацити бомбу у просторије Општинског јавног тужилаштва је претња нападом у смислу кривичног дела напад на службено лице у вршењу службене дужности из чл. 323 ст. 3 у вези ст. 1 Кривичног законика.

Изрека пресуде којом је окривљени оглашен кривим због извршења кривичног дела напад на службено лице у вршењу службене дужности из чл. 323 ст. 3 у вези ст. 1 Кривичног законика је разумљива када се наведе да је окривљени претњу упутио тужиоцима запосленим у Општинском јавном тужилаштву, иако нису поименице наведена имена и презимена јавног тужиоца и заменика, будући да је пасивни субјект одредив.

Претња нападом као битно обележје кривичног дела напад на службено лице у вршењу службене дужности из чл. 323 ст. 3 у вези ст. 1 Кривичног законика обухвата претњу у вршењу тужилачке дужности, као и претњу која је у вези са вршењем тужилачке функције.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Чачку окривљени М.Ш. оглашен је кривим да је након пријема обавештења о одбачају кривичне пријаве од стране заменика јавног тужиоца упутио претњу да ће напасти тужиоце запослене у Општинском јавном тужилаштву, тако што је рекао да ће сачекати да из тужилаштва изађу радници писарнице, а потом бацити бомбу у просторије Општинског јавног тужилаштва.

Да би била остварена претња нападом као објективни елемент бића кривичног дела из чл. 323 ст. 3 у вези ст. 1 КЗ, битно је да је употребљена претња озбиљна и могућа и да се истом ставља у изглед службеном лицу да ће се напасти на његов телесни интегритет, при чему се озбиљност и могућност претње оцењује са аспекта лица којима је упућена, а сам начин на који се претња извршена није од значаја за постојање исте, дакле може бити извршена и вербално. Како је у конкретном случају дошло до интервенције државног органа очигледно је да је претња схваћена озбиљно, па чињеница да је претња учињена вербално, на супрот наводима жалбе није од утицаја на постојање дела.

Одредбом чл. 12 Закона о јавном тужилаштву прописано је да јавно тужилаштво чине јавни тужилац, заменици јавног тужиоца и особље јавног тужилаштва, а функцију јавног тужилаштва врши јавни тужилац лично и преко својих заменика који су му подређени у раду. Заштитни објект код кривичних дела против државних органа у која спада кривично дело из чл. 323 КЗ је правилно функционисање државних органа и обављање одређених послова из његовог делокруга, односно у конкретном случају пасивни субјект је јавни тужилац и његови заменици, а заштитни објект несметано вршење јавнотужилачке функције. С обзиром да је окривљеном стављен на терет тежи облик кривичног дела квалификован својством службеног лица (чл. 323 ст. 3 КЗ) у вези са

основним обликом кривичног дела прописаним одредбом става 1 из кога произилази да нису наступиле конкретне последице кривичног дела везане за личност оштећеног (као што је лака телесна повреда прописана одредбом става 2 истог члана), то изостанак имена и презимена јавног тужиоца и његових заменика не чини изреку пресуде неразумљивом, будући да је из инкриминисане претње очигледно да се ради о одредивом пасивном субјекту.

Такође, неосновано се жалбом окривљеног наводи да је заменик јавног тужиоца доношењем решења о одбачају кривичне пријаве окривљеног завршила службену радњу и да претња након завршетка службене радње није претња у смислу кривичног дела из чл. 323 ст. 3 КЗ, будући да је криминална зона код кривичног дела напад на службено лице у вршењу службене дужности из чл. 323 ст. 3 КЗ шире постављена када је реч о јавном тужиоцу јер обухвата не само претњу у вршењу тужилачке дужности него и било коју претњу која је у вези са вршењем те дужности, дакле и након што је извршена одређена дужност у оквиру тужилачке функције.

(пресуда Основног суда у Чачку, К.бр.164/10 од 31.03.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.4427/10 од 07.09.2010. године)

ПРИМЕНА ЧЛ. 5 СТ. 2 КЗ

Радње окривљеног као паушално опорезованог обвезника, нису кривично дело прописане Кривичним закоником, када његов законом стечени приход, односно остварен укупан промет услуга, не прелази износ од 4.000.000,00 динара, у смислу чл. 14 ст. 1 Закона о изменама и допунама Закона о порезу на додатну вредност.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Чачку К. бр. 196/09 од 31.08.2009. године, окривљени С.С оглашен је кривим да је у својству предузетника самосталног Атељеа за пројектовање, у намери да потпуно избегне плаћање ПДВ у случају обавезне пријаве, није пријавио законом стечен приход, на тај начин што је 19.09.2007. године на пословни рачун самосталног Атељеа за пројектовање примио уплату у износу од 139.876,37 динара, чиме је у претходних 12 месеци остварио укупан промет већи од 2.000.000,00 динара, и у временском периоду од 19.09.2007. године до 18.06.2008. године, остварио промет услуга у износу од 1.573.746,00 динара без обрачуна и уплате ПДВ обавезе, што није учинио, и Пореској управи није доставио обрачунске пореске пријаве ПДВ-а, на који начин је поступио супротно одредбама чл. 49, чл. 50 и чл. 51 Закона о ПДВ, са образложењем да је окривљени као предузетник, био паушално опорезован до 01.01.2005. године, када је ступио на снагу Закон о ПДВ, по коме је обвезник ПДВ свако лице које самостално обавља промет добара и услуга, у оквиру регистроване делатности, док је мањи порески обвезник онај чији је укупан промет у претходних 12 месеци није већи од 2.000.000,00 динара. Чланом 38 Закона о ПДВ је прописана обавеза да је паушално опорезован обвезник дужан да на дан када оствари промет већи од 2.000.000,00 динара поднесе пореско-евиденциону пријаву за ПДВ и од тада обрачунава, плаћа и подноси пореске пријаве ПДВ, а с обзиром да висина ПДВ прелази износ од 150.000,00 динара.

Поступајући по изјављеним жалбама Апелациони суд у Крагујевцу је преиначио пресуду Општинског суда у Чачку К.бр. 196/09 од 31.08.2009. године и окривљеног С.С. ослободио од оптужбе на основу чл. 355 тачка 1 ЗКП.

Чланом 38 ст. 1 Закона о порезу на додатну вредност прописано је да обвезник који у претходних 12 месеци оствари укупан промет већи од 2.000.000,00 динара, у обавези је, да најкасније до истека првог рока за предају периодичне пореске пријаве поднесе евиденциону пријаву надлежном државном органу. Законом о изменама и допунама Закона о порезу на додатну вредност прописана је обавеза, да је паушално опорезовани обвезник дужан да континуирано прати промет услуга, и да на дан када оствари промет већи од 4.000.000,00 динара поднесе пореску-евиденциону пријаву за ПДВ и да од тада обрачунава, плаћа и подноси пореске пријаве за ПДВ.

Имајући у виду одредбе Кривичног законика о временском важењу кривичног законодавства садржане у чл. 5 ст. 2 Кривичног законика, по којима се у случају измене закона након извршења кривичног дела, примењује закон који је најблажи за учиниоца, Апелациони суд је оценио да ступањем на снагу прописа садржаних у одредби чл. 14 Закона о изменама и допунама закона о порезу на додатну вредност, на окривљеног С.С. треба применити измењени Закон о порезу на додатну вредност, као блажи за учиниоца, јер у временском период од 19.09.2007. године до 18.06.2008. године, није остварио промет услуга већи од 4.000.000,00 динара, па радње окривљеног описане у оптужном акту Општинског јавног тужиоца у Чачку Кт.бр. 853/08 од 17.03.2009. године нису кривично дело прописано Кривичним законом.

(пресуда Основног суда у Чачку, К.бр.196/09 од 31.08.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.2465/11 од 26.11.2011. године)

ОМЕТАЊЕ ОВЛАШЋЕНОГ СЛУЖБЕНОГ ЛИЦА У ОБАВЉАЊУ ПОСЛОВА БЕЗБЕДНОСТИ ИЛИ ОДРЖАВАЊА ЈАВНОГ РЕДА И МИРА

Чл. 23 ст. 1 Закона о јавном реду и миру

Покушај бекства окривљеног приликом обављања службене радње провере идентитета и претреса лица од стране овлашћеног службеног лица представља радњу извршења кривичног дела ометање овлашћеног службеног лица у обављању послова безбедности или одржавања јавног реда и мира из чл. 23 ст. 1 Закона о јавном реду и миру.

Из образложења:

Пресудом Вишег суда у Ужицу окривљени Н.В. оглашен је кривим да је ометао оштећеног З.К. полицијског службеника интервентне патроле ПУ Ужице, као овлашћено службено лице у обављању послова безбедности који је ради провере идентитета од њега затражио личну карту предузимајући службену радњу легитимисања....., а на наређење оштећеног да скине ранац који је носио ради предузимања службене радње претреса исти је одбацио и трчећи се упутио ка излазу..., чиме је извршио кривично дело ометање овлашћеног службеног лица у обављању послова безбедности или одржавања јавног реда и мира из чл. 23 ст. 1 Закона о јавном реду и миру.

Апелациони суд налази да, с обзиром да закон приликом одређивања радње извршења кривичног дела ометање овлашћеног службеног лица у обављању послова безбедности или одржавања јавног реда и мира из чл. 23 ст. 1 Закона о јавном реду и миру на крају употребљава описну формулацију према којој ово дело постоји ако се овлашћено службено лице омета у обављању послова и на други начин, што представља фактичко питање, које суд решава у сваком конкретном случају, правилно је првостепени суд

утврдио да је окривљени поступајући на наведени начин ометао овлашћено службено лице оштећеног З.К. приликом вршења службене радње „на други начин“, с обзиром да је покушај бекства делатност која доводи до отежавања вршења послова овлашћеног службеног лица.

(пресуда Вишег суда у Ужичу К.бр.78/2010 од 18.06.2010.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.4891/10 од 16.12.2010.године)

НЕУПЛАЋИВАЊЕ ПОРЕЗА ПО ОДБИТКУ

Чл. 173 ст. 1 Закона о пореском поступку и администрацији

Даном ступања на снагу Закона о изменама и допунама Кривичног законика („Службени гласник РС“ од 03.09.2009. године, који је ступио на снагу 11.09.2009. године), престао је да важи чл. 173 Закона о пореском поступку и пореској администрацији.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Крагујевцу - Судска јединица у Аранђеловцу која је донета 09.04.2010. године, окривљени М.К. је оглашен кривим да је извршио два кривична дела неуплаћивање пореза по одбитку из чл. 173 ст. 1 Закона о пореском поступку и пореској администрацији.

Наиме, првостепени суд је побијану пресуду донео дана 09.04.2010. године, дакле, након што је ступио на снагу Закон о изменама и допунама Кривичног законика („Службени гласник РС“, од 03.09.2009. године, који је ступио на снагу 11.09.2009. године), којим је у чл. 88 предвиђено да се после чл. 229 додаје чл. 229а који гласи: „неуплаћивање пореза по одбитку“, а у прелазним и завршним одредбама члана 189 је прописано да датумом ступања на снагу Закона престаје да важи чл. 173 Закона о пореском поступку и пореској администрацији.

Првостепени суд је повредио кривични закон када је окривљеног огласио кривим за два кривична дела неуплаћивање пореза по одбитку из чл. 173 ст. 1 Закона о пореском поступку и пореској администрацији, с обзиром да је применио закон који је престао да важи, а нови закон није строжији по окривљеног, чиме је повређена одредба чл. 369 тач. 3 ЗКП.

(пресуда Основног суда у Крагујевцу, Судска јединица у Аранђеловцу, I-10K-1931/10 од 09.04.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.3270/10 од 15.07.2010. године)

ПРОЦЕСНО ПРАВО

ЈЕМСТВО

Чл. 138 ст. 1 ЗКП

Не може се прихватити понуђено јемство стављањем хипотеке на имовини чија је укупна вредност знатно мања од висине имовинске користи прибављене извршењем кривичног дела.

Из образложења:

У смислу чл. 138. ст. 2 ЗКП, јемство се састоји у полагању готовог новца, хартија од вредности, драгоцености или других покретних ствари веће вредности које се лако могу уновчити и чувати, или у стављању хипотеке за износ јемства на непокретна добра лица које даје јемство, или у личној обавези једног или више грађана да ће у случају бекства окривљеног платити утврђени износ јемства, а осим тога чл. 138 ст. 1 ЗКП, прописано је, да јемство увек гласи на новчани износ, који суд одређује с обзиром на тежину кривичног дела, личне и породичне прилике окривљеног и имовно стање лица које даје јемство.

Међутим, у првостепеном решењу само су наведени разлози који висину прихваћеног јемства доводе у однос са личним и породичним приликама оптуженог и имовним стањем лица која дају јемство, а да при томе суд у смислу напред наведеног члана, не цени тежину кривичних дела и висину прибављене имовинске користи кривичним делима која су оптуженом стављена на терет.

По мишљењу Апелационог суда, понуђени износ јемства, који је прихваћен од стране првостепеног суда, није у складу са тежином кривичних дела која се оптуженом стављају на терет, јер се исти оптужује да је само извршењем продуженог кривичног дела злоупотреба службеног положаја из чл. 359 ста. 3 у вези ст. 1, у вези чл. 61 КЗ, прибавио себи и свом предузећу противправну имовинску корист од преко 56.000.000,00 динара, што је знатно већи износ од новчаног износа понуђеног и од стране првостепеног суда прихваћеног јемства.

Сходно изнетом, у конкретном случају, очигледно нису остварене законске претпоставке за одређивање јемства из чл. 138 ст. 1 и 2 ЗКП.

(решење Вишег суда у Краљеву, 1К бр. 184/10 од 20.01.2011. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж2 бр.165/11 од 07.02.2011. године)

ЧИТАЊЕ ДОКАЗА

Чл. 337 ст. 2 ЗКП

Околност да на главни претрес није позван вештак не спречава суд да уз сагласност странака прочита налаз и мишљење које је вештак дао у поступку.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Новом Пазару, окривљени Р.М. оглашен је кривим да је извршио кривично дело угрожавање јавног саобраћаја из чл. 289 ст. 3 у вези ст. 1 КЗ.

Окривљени у првостепеном поступку није имао питања ни примедби на налаз и мишљење вештака саобраћајне струке, па је првостепени суд уз сагласност странака, сходно чл.337 ст.2 ЗКП која прописује да „веће може, уз сагласност странака одлучити да се писани налаз и мишљење вештака прочита иако вештак није присутан, без обзира да ли је вештак био позван на главни претрес“ прочитао наведени налаз и мишљење, иако вештак није био позван на главни претрес.

Имајући у виду предвиђену законску могућност и околност да је у конкретном случају првостепени суд поступио сходно наведеној одредби, неоснован је навод жалбе да је суд био у обавези да позове на главни претрес вештака саобраћајне струке.

(пресуда Општинског суда у Новом Пазару, К.бр.153/09 од 06.04.2009.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.553/10 од 29.01.2010.године)

ИСПРАВКА ПРЕСУДЕ

Чл. 362 Законика о кривичном поступку

Исправити се може само писмено израђена пресуда, али не и изворник исте.

Из образложења:

Решењем Основног суда у Крушевцу исправљена је неправноснажна пресуда Основног суда у Крушевцу и наведено је да се исправка има унети у изворник пресуде.

Одредбама чл. 362 ЗКП прописано је да се исправком могу отклонити погрешке у именима и бројевима, као и друге очигледне погрешке у писању и рачунању и то посебним решењем председника већа, као и у случају недостатка у облику и несагласности писмено израђене пресуде са изворником у погледу података из чл. 356 ст. 1 тач. 1 до 5 и тач. 7 ЗКП.

Апелациони суд налази да наведене одредбе предвиђају могућност исправке писмено израђене пресуде у случају погрешке у именима и бројевима и другим очигледним погрешкама у писању, као и у случају несагласности између писмено израђене пресуде и њеног изворника у погледу података из чл. 356 ст. 1 тач. 1 до 5 и тач. 7 ЗКП, међутим, насупрот ставу првостепеног суда, одредбе процесног закона не дају могућност исправке изворника пресуде.

(пресуда Основног суда у Крушевцу, 5К бр.902/10 од 21.10.2010. године, решење Основног суда у Крушевцу, 5К бр.902/10 од 15.11.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.176/11 и Кж2 бр.191/11 од 07.02.2011. године)

НЕУРЕДНА ЖАЛБА

Чл. 366 ст. 3 Законика о кривичном поступку

Када је жалба оштећеног као тужиоца достављена суду уз напомену да ће образложење бити накнадно достављено, па исто не достави, жалба се има сматрати неуредном.

Из образложења:

Против пресуде Основног суда у Новом Пазару жалбу у којој су наведени само основи побијања пресуде, уз напомену да ће образложење бити благовремено достављено, изјавио је оштећени као тужилац.

С обзиром да образложење жалбе оштећени као тужилац није доставио, Апелациони суд налази да је жалба која садржи само основе побијања, али не и образложење неуредна, па је исту одбацио сходно чл. 366 ст. 3 ЗКП.

(пресуда Основног суда у Новом Пазару, 4К. бр. 839/10 (07) од 30.08.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.5236/10 од 08.11.2010. године)

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ЖАЛБЕ

Чл. 366 ст. 3 Законика о кривичном поступку

Наводи у жалби браниоца окривљеног да остаје при разлозима изложеним у раније поднетој жалби против пресуде која је била укинута не представљају образложење жалбе.

Из образложења:

Против пресуде Основног суда у Пријепољу жалбу је изјавио бранилац окривљеног и навео да остаје при разлозима изложеним у жалби против пресуде Општинског суда у Новој Вароши која је донета у истом кривичном предмету и која је укинута од стране другостепеног суда.

Апелациони суд налази да овакви наводи жалбе без навођења конкретних разлога за основе побијања пресуде који су означени у жалби, не могу да замене образложење жалбе, тако да се ограничио на испитивање повреда из чл. 380 ст. 1 тач. 1 и 2 ЗКП, будући да жалба изјављена у корист окривљеног не садржи образложење.

(пресуда Основног суда у Пријепољу, К.2 бр. 418/10 од 02.12.2010.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.377/11 од 10.02.2011.године)

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 368 ст. 1 тач. 10 ЗКП

Уколико суд на главном претресу, у оквиру доказног поступка, прочита само исказ сведока са ранијег главног претреса, а не и његов исказ из претходног поступка, а потом у образложење пресуде унесе и ону садржину исказа која није прочитана, учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 10 ЗКП, јер је пресуда заснована на доказу на коме се не може заснивати, тј. на доказу који није изведен на главном претресу.

Из образложења:

Основано се жалбом указује на битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП, које другостепени суд поводом изјављене жалбе испитују по

службеној дужности, на основу одредбе чл. 380 ст.1 тач. 1 ЗКП, а такође, учињена је и битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 10 ЗКП, на коју у тексту жалбе указује Општински јавни тужилац и на коју, такође, пази другостепени суд по службеној дужности, па је првостепена пресуда морала бити укинута и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење, применом одредбе чл. 389 ст. 1 ЗКП.

Битне повреде одредаба кривичног поступка састоје се у томе што је у образложењу пресуде првостепени суд пропустио да да јасне разлоге о одлучним чињеницама, или су пак, ови разлози у потпуности изостали и што се пресуда заснива на доказима који уопште нису изведени на главном претресу, па се сходно томе ради о доказима на којима се пресуда не може заснивати.

На страни 4. образложења побијане пресуде, првостепени суд наводи да су „у доказном поступку саслушани сведоци“, чија су имена у даљем тексту образложења наведена, међутим, увидом у записник о главном претресу од 14.04.2009. године, када је претрес почео изнова због измене у саставу већа, утврђује се да је на овом претресу саслушан само сведок Т.Ч. након чега је, уз сагласност странака и браниоца окривљеног, донето решење да се прочитају искази раније саслушаних сведока са главног претреса од 30.09.2008. године и потом је главни претрес ради давања завршних речи одложен за 15.05.2009. године, када је првостепена пресуда и донета. Према томе, нејасно је навођење првостепеног суда на страни 4. образложења побијане пресуде, да су сведоци саслушани у доказном поступку главног претреса који је претходио доношењу побијане пресуде, осим наведеног сведока Т.Ч. Читање исказа сведока, са главног претреса од 30.09.2008. године, учињено је како је наведено, уз сагласност странака и браниоца окривљеног и примедби није било у погледу читања ових исказа са било које стране, што је на записнику о главном претресу и констатовано, међутим, искази су прочитани са главног претреса од 30.09.2008. године а при доношењу пресуде коришћени су и искази ових сведока из претходне фазе поступка (по предлогу ОЈТ за предузимање одређених истражних радњи). Искази из претходног поступка нису читани на главном претресу, па се основано у вези са тим указује жалбом на овај пропуст првостепеног суда, тј. да је пресуду засновао не само на исказима који су прочитани на главном претресу одржаном дана 30.09.2008. године, већ и на исказима који су дати у претходном поступку. Сведоци Н.Г, Н.Ђ, М.Д. и М.Л. изјашњавали су се на главном претресу дана 30.09.2008. године у свему битном као и у претходном поступку, међутим, сведоци Ж.Г. и М.Л. су у битном изменили своје исказе, а њихове исказе као и свих осталих сведока, првостепени суд наводи у образложењу побијане пресуде и то за сваког сведока понаособ шта је изјавио у претходном поступку, а шта на том главном претресу, тако да је у односу на сведоке Ж.Г. и В.Н. користио при доношењу одлуке њихове исказе који су дати у претходном поступку, а ови искази нису на главном претресу који је претходио доношењу побијане пресуде прочитани, а на шта основано указује заступник јавне тужбе у изјављеној жалби. Записник о главном претресу од 30.09.2008. године, не садржи уопште исказе сведока Ж.Г. и В.Н.у оном делу који је у образложењу побијане пресуде, на страни 5. наведен. Овим сведоцима на главном претресу јесте предочавано, што је на записнику констатовано, да су се раније другачије изјашњавали, међутим, овај записник не садржи те њихове раније изјаве, већ су те изјаве које су потом унете у образложење побијане пресуде садржане на записницима о њиховом саслушању из претходног поступка и читањем изјава са записника о главном претресу од 30.09.2008. године, не може се утврдити шта су сведоци изјавили код истражног судије.

(пресуда Општинског суда у Тополи, К.бр.15/08 од 15.05.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.427/10 од 25.08.2010. године)

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП

Неразумљива је и сама себи противречна изрека првостепене пресуде, што представља битну повреду одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП, када суд у чињеничном опису код кривичног дела превара, у изреци пресуде прецизно утврди износ прибављене противправне имовинске користи, а потом оштећеног упути на парницу ради остваривања имовинско-правног захтева.

Из образложења:

Основно се жалбом окривљеног и његовог браниоца указује на битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП, у смислу неразумљивости изреке побијане пресуде и нејасних разлога о одлучним чињеницама у образложењу те пресуде, а у погледу појединих одлучних чињеница разлози су у потпуности изостали, на које повреде поступка другостепени суд пази по службеној дужности, у смислу одредбе чл. 380 ст. 1 тач. 1 ЗКП, па је укидање побијане пресуде и враћање предмета првостепеном суду на поновно суђење било нужно, применом одредбе чл. 389 ст. 1 ЗКП.

Изреком побијане пресуде, окривљени Ш.М. се оглашава кривим да је учинио кривично дело превара из чл. 208 ст. 4 у вези ст. 1 КЗ и то да је довођењем у заблуду представнике ошт. А.Д. „Умка“ из Умке, да са њим закључе уговор о купопродаји, иако је знао да није власник једне идеалне половине парцеле која је била предмет купопродаје, тј. да је власник једне идеалне половине те парцеле ошт. М.М. из Здравина, себи прибавио противправну имовинску корист у износу од 30.000 евра и то у вредности примљене купопродајне цене.

Оваква изрека пресуде је у потпуности неразумљива, чиме је учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП. Наиме, нејасно је ко је у овој кривично-правној ствари оштећени, да ли је то А.Д. „Умка“ или М.М, будући да и испред назива ове фирме и испред имена наведеног физичког лица стоји „ошт.“, а уз то и само упућивање на парницу ради остваривања имовинско-правног захтева је нејасно, а уједно је у том делу и изрека пресуде сама себи противречна, будући да се у чињеничном опису кривичног дела прецизно утврђује износ прибављене противправне имовинске користи, а потом се оштећено лице упућује на парницу ради остваривања имовинско-правног захтева, што је једно другоме противречно и нејасно, као што су нејасни и разлози који су у вези са тим дати на страни 6. образложења побијане пресуде, где се наводи да би „утврђивање врсте и висине штете довело до одуговлачења кривичног поступка“.

(пресуда Општинског суда у Крушевцу, К.бр.869/08 од 24.04.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.3259/10 од 16.11.2010. године)

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП

Изрека пресуде је неразумљива и тиме је учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП, уколико суд наведе да је окривљени извршио кривично дело превара из чл. 208 ст. 1 КЗ, тако што је лажним приказивањем чињеница довео у заблуду представнике оштећеног правног лица без навођења њихових имена, будући да се у заблуду може довести само физичко лице и

исто се мора означити именом и презименом, уз навођење радњи којима су та лица доведена у заблуду или одржавана у заблуди.

Из образложења:

Неразумљивост изреке пресуде огледа се и у томе што уопште није наведено име лица које је доведено у заблуду, већ се само наводи „представнике ошт. А.Д. „Умка“, а како се у заблуду може довести само физичко лице, а не и правно лице, то је првостепени суд, ако је дошао до таквог чињеничног закључка морао, како у изреци пресуде, тако и у њеном образложењу, прецизно да наведе које је то лице или више њих доведено у заблуду од стране окривљеног, лажним приказивањем одређених чињеница.

(пресуда Општинског суда у Крушевцу, К.бр.869/08 од 24.04.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.3259/10 од 16.11.2010. године)

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП

Изрека пресуде је неразумљива, чиме је учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП, уколико суд у изреци наведе да је окривљени кривично дело учинио, између осталог, и кршењем саобраћајних прописа из одредбе чл. 45 ст. 1 ЗООБС-а на путевима, дакле да је управљао путничким моторним возилом неприлагођеном брзином конкретним саобраћајним условима, а да при том суд уопште не наведе којом се то брзином окривљени кретао.

Из образложења:

Првостепена пресуда захваћена је битним повредама одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП, које другостепени суд, поводом изјављене жалбе испитује по службеној дужности, сходно одредби чл. 380 ст. 1 тач. 1 ЗКП, сходно чему је побијана пресуда морала бити укинута и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење, у смислу одредбе чл. 389 ст. 1 ЗКП.

Битна повреда одредаба кривичног поступка састоји се у томе што је изрека пресуде неразумљива и што су у образложењу побијане пресуде дати нејасни разлози о одлучним чињеницама, а у погледу неких одлучних чињеница разлози су чак потпуно изостали.

Наиме, побијаном пресудом, окр. Б.К. се оглашава кривим за кривично дело тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из чл. 297 ст. 1 у вези чл. 289 ст. 1 КЗ и то да је кривично дело учинио кршењем саобраћајних прописа из одредаба чл. 164, чл. 171 ст. 1 тач. 5 и чл. 45 ст. 1 ЗООБС-а на путевима, дакле и стога што је управљао путничким моторним возилом неприлагођеном брзином конкретним саобраћајним условима, а да при том првостепени суд уопште у чињеничном опису предметног кривичног дела не наводи којом се то брзином окр. Б.К. кретао па је та брзина била неприлагођена конкретним саобраћајним условима, а уз то су у погледу ове одлучне чињенице изостали јасни разлози у образложењу побијане пресуде, тако да је не само изрека у овом делу неразумљива, већ је и образложење захваћено наведеном битном повредом одредаба кривичног поступка.

(пресуда Основног суда у Чачку, К.бр.797/10 од 01.07.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.5548/10 од 10.12.2010. године)

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП

Неразумљива је изрека пресуде, чиме је учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП, уколико суд код кривичног дела превара из чл. 208 КЗ, у чињеничном опису дела наведе износ противправне имовинске користи изражен само у еврима, ово стога што се из оваквог навода суда не може утврдити о ком се облику овог кривичног дела ради, односно да ли се ради о основном облику из ст. 1 овог члана, или пак о квалификованом облику овог дела из ст. 3 овог члана, те с тим у вези и састав суда у смислу одредбе чл. 24 ст. 1 ЗКП.

Из образложења:

Основано се жалбом пуномоћника оштећеног као тужиоца указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП, на коју повреду другостепени суд поводом изјављене жалбе пази и по службеној дужности, на основу одредбе чл. 380 ст. 1 тач. 1 ЗКП, па је побијана пресуда морала бити укинута и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење, у смислу одредбе чл. 389 ст. 1 ЗКП.

Битна повреда одредаба кривичног поступка огледа се у неразумљивости изреке побијане пресуде, а с тим у вези и у потпуном одсуству разлога у образложењу побијане пресуде, а они разлози који су дати су нејасни.

Окр. Д.М. побијаном пресудом се ослобађа од оптужбе да је учинио кривично дело превара из чл. 208 ст. 1 КЗ, и то да је преварном радњом довео у заблуду ошт. М.Л. који му је на штету своје имовине дао новчани износ од 5.900 евра, а у ком износу је уједно окривљени себи прибавио имовинску корист.

Оваква изрека је неразумљива, будући да је износ прибављене имовинске користи наведен у страном новцу, а не у динарима, па се сходно томе не може из овакве изреке утврдити о ком се облику кривичног дела превара из чл. 208 КЗ ради, тј. да ли се ради о основном облику кривичног дела из ст. 1 овог члана, или пак о квалификованом облику овог кривичног дела из ст. 3 овог члана, од чега зависи, како се то основано наводи у жалби пуномоћника оштећеног као тужиоца, састав суда који је надлежан да поступа по оптужном акту за ово кривично дело. Наиме, за основни облик кривичног дела превара прописана је, законом важећим у време на које се односи оптужни акт, новчана казна или казна затвора до 3 године, сходно чему по оптужном акту за то кривично дело поступа судија појединац, у смислу одредбе чл. 24 ст. 1 ЗКП. Међутим, ако се ради о квалификованом облику кривичног дела превара из ст. 3 чл. 208 КЗ (или тежем облику овог кривичног дела из ст. 4) надлежно је за суђење у првом степену, сходно истој законској одредби, веће састављено од једног судије и тројице судија поротника, будући да је за дело из ст. 3 чл. 208 КЗ, прописана казна затвора од 1 до 8 година, а за дело из ст. 4 овог члана, казна затвора у трајању од 2 до 10 година затвора.

С обзиром да наведени износ прибављене имовинске користи није наведен у динарима, не може се са сигурношћу утврдити да ли тај износ прелази 450.000,00 динара, што представља квалификаторну околност за тежи облик кривичног дела превара и то за дело из ст. 3 чл. 208 КЗ, па се самим тим не може ни испитати да ли је суд прописно састављен, а поступање суда који није био прописно састављен представља битну повреду одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 1 ЗКП, на коју се указује жалбом

пуномоћника оштећеног као тужиоца, а на коју повреду поступка пази по службеној дужности другостепени суд.

(пресуда Основног суда у Параћину, 2К.бр.613/10 од 27.07.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.5657/10 од 29.12.2010. године)

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 368 ст. 2 ЗКП

Није уредно позван на главни претрес онај окривљени који након измене оптужног акта, из оптужнице у оптужни предлог, није у позиву упозорен да се претрес може одржати и у његовом одсуству, у смислу одредбе чл. 442 ст. 2 ЗКП, те је тако суд неправилно применио одредбу чл. 445 ст. 3 ЗКП, када је претрес одржао у његовом одсуству, чиме је учинио битну повреду одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 2 ЗКП, у смислу повреде права одбране.

Из образложења:

Основано се жалбом окр. Д.Ј. указује на неправилну примену одредбе чл. 445 ст. 3 ЗКП, која прописује да ако окривљени не дође на главни претрес, иако је уредно позван, може се главни претрес одржати и без његовог присуства, уколико суд оцени да његово присуство није нужно, и ако је окривљени пре тога био саслушан. Неправилност примене ове одредбе огледа се у томе што је одредбом чл. 442 ст. 2 ЗКП прописано, дакле у скраћеном поступку, да ће се окривљеном у позиву назначити да се главни претрес може одржати и у његовом одсуству ако су за то испуњени законски услови из чл. 445 ст. 3 ЗКП, а што у конкретном случају није учињено. Наиме, заступник јавне тужбе је дана 03.11.2008. године, изменио оптужни акт тако што се од тог тренутка оптужница имала сматрати оптужним предлогом и одмах је главни претрес и одржан у одсуству окр. Д.Ј. и његовог браниоца, који су били уредно позвани, али до тог тренутка се водио редовни, а не скраћени поступак, па окривљени у смислу наведене законске одредбе до тада ниједном није био упозорен да ће се главни претрес одржати и уколико он на главни претрес не дође. С тим у вези, основано се указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 2 ЗКП, у смислу повреде права на одбрану.

(пресуда Општинског суда у Чачку, К.бр.286/06 од 03.11.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1-5151/10 од 24.12.2010. године)

БИТНА ПОВРЕДА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 368 ст. 1 тач. 10 ЗКП

Када се пресуда заснива на службеној белешци која је сачињена од стране полицијских службеника у којој су наведени искази сведока-оштећене која се на главном претресу користила својим правом из чл. 98 ЗКП да не сведочи, и на исказима овлашћених службених лица органа унутрашњих послова који су испитани у својству сведока на околности шта им је оштећена, ослобођена дужности сведочења, рекла критичном приликом, учињена је битна повреда одредбе чл. 368 ст. 1 тач. 10 ЗКП.

Из образложења:

Првостепеном пресудом окривљени је оглашен кривим да је извршио кривично дело насиље у породици из чл. 194 ст. 1 КЗ.

На главном претресу пред првостепеним судом оштећена, иначе ванбрачна супруга окривљеног, искористила је своје законско право из чл. 98 ЗКП и изјавила је да не жели да сведочи.

Првостепени суд заснива пресуду на исказима сведока - полицајца Л., П. и Р., који нису очевици догађаја у којима су изнели оно што је оштећена као лице ослобођено дужности сведочења изјавила пред њима и на службеној белешци која је сачињена од стране полицијских службеника, а у којој је унета изјава оштећене.

Наиме, Апелациони суд је мишљења да се пресуда на таквим доказима не може заснивати с обзиром да је оштећена користила своје законско право да не сведочи, а установа ослобађање од дужности сведочења је установљена као повластица у корист сведока, којом се омогућава да се лице изузме као сведок, па из наведеног разлога суд не може заснивати своју одлуку на исказима оних сведока који сазнање о одлучним чињеницама црпе из исказа лица ослобођеног дужности сведочења, а који исказ је дат ван кривичног поступка, као у конкретном случају. Заснивањем пресуде на напред наведеним доказима првостепени суд је учинио битну повреду из чл. 368 ст. 1 тач. 10 ЗКП јер пресуду заснива на доказима на којима се по одредбама ЗКП не може заснивати.

(пресуда Основног суда у Крагујевцу, 4К. бр. 724/10 од 22.11.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр. 423/11 од 11.02.2011. године)

БИТНА ПОВРЕДА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 368 ст. 1 тач. 10 ЗКП

Пресуда се не може заснивати на исказима сведока полицајца испитаних у дисциплинском поступку, нити на одбранама окривљених који су у поступку саслушани противно одредби чл. 89 ЗКП.

Из образложења:

Првостепена пресуда је заснована на исказима сведока Д.З. и С.Ј., полицајца који су свој исказ дали у дисциплинском поступку, иако се записник у коме је садржан њихов исказ и који је сачињен од стране дисциплинског органа, не може користити као доказ у судском поступку и на њему се не може заснивати пресуда. С обзиром да се пресуда, сходно чл. 18 ст. 2 ЗКП, не може заснивати на доказима који су према начину прибављања у супротности са одредбама ЗКП, то је учињена битна повреда из чл. 368 ст. 1 тач. 10 ЗКП.

Осим тога, окривљени З.П., Д.П. и В.В. нису саслушани у складу са чл. 89 ЗКП, већ су по замолници Општинског суда у К. испитани у својству сведока пред истражним судијом Општинског суда у Л., а на главном претресу су навели да „у свему остају при датој одбрани“, мада одбрану нису ни дали, па како се судска одлука не може заснивати на исказу сведока који касније у истој ствари постане окривљени, то је и на овај начин учињена напред наведена битна повреда.

(пресуда Основног суда у Краљеву К-978/10 од 21.07.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-6036/10 од 02.02.2011. године)

ПРОДУЖЕЊЕ ПРИТВОРА

Чл. 144 ст.3 ЗКП

Веће непосредно вишег суда сходно чл. 144 ст. 3 ЗКП на образложени предлог истражног судије или јавног тужиоца, из важних разлога може окривљеном продужити притвор за још 3 месеца.

Из образложења:

Решењем Вишег суда у Јагодини, Ки.бр. 128/10 од 14.07.2010. године, из законских разлога прописаних у чл. 142 ст. 1 тач. 2, 3. и 5. ЗКП, окривљенима Н.С. и Н.С. одређен је притвор у трајању од 30 дана, продужен решењем Вишег суда у Јагодини, Кв.бр. 243/10 од 13.08.2010. године.

Истражни судија Вишег суда у Јагодини је у необразложеном поднеску Ки.бр.128/10 од 11.10.2010. године, предложио да Апелациони суд у Крагујевцу одлучи о продужењу притвора, сходно чл.144 ст.3 ЗКП.

Сходно наведеном законском пропису, за продужење притвора у конкретном случају био је потребан образложени предлог, а који предлог треба да садржи означавање истражних радњи које би требало извршити и доказе које би требало извести, са назначењем шта би њима требало доказати, излагање околности које су успоравале поступак и сметње због којих радње нису извршене односно захтев за продужење притвора мора бити образложен конкретним околностима.

Како предлог за продужење притвора истражног судије Вишег суда у Јагодини, не садржи образложење, а без образложеног захтева истражног судије или јавног тужиоца, Веће не може донети решење о продужењу притвора, то је одбијен предлог за продужење притвора.

(решење Вишег суда у Јагодини, Ки.бр.128/10 од 14.07.2010. године и решење Апелационог суда, КР.бр.87/10 од 12.10.2010. године)

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 368 ст. 1 тач. 5 Законика о кривичном поступку

Околност да је јавни тужилац поднео оптужни предлог за кривично дело угрожавање сигурности из чл. 138 ст. 1 Кривичног законика за које се гоњење према времену извршења кривичног дела предузима по приватној кривичној тужби, у ситуацији када је за исто дело приватни тужилац претходно поднео приватну кривичну тужбу, нема карактер битне повреде одредбе кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 5 Законика о кривичном поступку, јер кривични поступак није вођен без оптужбе овлашћеног тужиоца будући да приватни тужилац није одустао од поднете приватне тужбе, већ се придружио кривичном гоњењу.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Краљеву окривљени Б.П. оглашен је кривим да је извршио кривично дело насиље у породици из чл. 194 ст. 1 КЗ и кривично дело угрожавање сигурности из чл. 138 ст. 1 КЗ.

Општински јавни тужилац у Рашки поднео је оптужни предлог против окривљеног Б.П. због кривичног дела насиље у породици из чл. 194 ст. 1 КЗ, који је измењен од стране Основног јавног тужиоца у Краљеву, па је истом окривљеном стављено на терет и кривично дело угрожавања сигурности из чл. 138 ст. 1 КЗ, за које се према одредби чл. 153 Кривичног законика који је важио у време извршења кривичног дела („Службени гласник РС“, бр. 85/05 од 06.10.2005.године) гоњење предузима по приватној кривичној тужби, иако је поступак био покренут приватном кривичном тужбом приватног тужиоца Р.Б.

У ситуацији када је приватни тужилац поднео приватну кривичну тужбу против окривљеног Б.П. због кривичног дела угрожавања сигурности из чл. 138 ст. 1 КЗ, када се на записнику о главном претресу пред поступајућим судијом придружио кривичном гоњењу и истакао имовинскоправни захтев, када се након измене оптужног предлога од стране јавног тужиоца у завршној речи преко свог пуномоћника такође придружио кривичном гоњењу окривљеног, дакле, када је у току поступка поступао као „тужилац из сенке“, пропуст јавног тужиоца који је за кривично дело извршено пре ступања на снагу измена и допуна Кривичног законика („Службени гласник РС“, бр.72/09 од 03.09.2009. године), предузео кривично гоњење за кривично дело угрожавања сигурности из чл. 138 ст. 1 КЗ, за које се кривично гоњење предузима по приватној тужби, нема карактер битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 5 ЗКП, јер кривични поступак није вођен без оптужбе овлашћеног тужиоца, будући да приватни тужилац није одустао од поднете приватне кривичне тужбе.

(пресуда Основног суда у Краљеву, К.бр.370/10 од 27.08.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.594/11 од 23.02.2011.године)

НЕДОЗВОЉЕН ДОКАЗ

Чл. 368 ст. 1 тач. 10 Законика о кривичном поступку

Записник о саслушању окривљеног у својству сведока, који није издвојен из списка предмета сходно чл. 283 у вези чл. 178 ЗКП, већ је само технички искоришћен на главном претресу, не представља увек недозвољен доказ.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Чачку, окривљени Д.П. је оглашен кривим да је извршио кривично дело фалсификовање исправе из чл. 355 ст. 2 у вези ст. 1 КЗ, при чему је првостепени суд на записнику о главном претресу приликом саслушања окривљеног навео да је окривљени у целости признао извршење кривичног дела и да му је познато да је у претходном поступку испитан као сведок, а да на главном претресу има својство осумњиченог и да му је то предочено од стране поступајућег председника већа, при чему је првостепени суд на записнику констатовао да је окривљени у свему изјавио као на записнику у претходном поступку.

Апелациони суд налази да се у оваквој процесној ситуацији неосновано жалбом браниоца окривљеног указује да је првостепена пресуда заснована на недозвољеном доказу. Ово тим пре што је окривљени Д.П. исказ у својству окривљеног дао на главном претресу, након што је поучен о својим правима и да исказ даје у различитим процесним улогама, па околност да записник о његовом саслушању као сведока, није издвојен из списка предмета сходно чл. 283 у вези чл. 178 ЗКП, већ је технички искоришћен од стране

председника судећег већа сама по себи није довољна за закључак да је првостепена пресуда заснована на недозвољеном доказу.

(пресуда Основног суда у Чачку, К.бр.102/10 од 01.10.2010.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.5887/10 од 21.12.2010.године)

НЕДОЗВОЉЕН ДОКАЗ

Чл. 368 ст. 1 тач. 10 Законика о кривичном поступку

Одсуство потписа записничара на записнику о саслушању осумњиченог пред овлашћеним службеним лицем, сходно чл. 226 ст. 9 Законика о кривичном поступку, не чини наведени записник недозвољеним доказом у ситуацији када су испуњени сви остали услови прописани законом.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Варварину окривљени Б.Ј. је оглашен кривим да је извршио фалсификовање новца из чл. 223 ст. 2 КЗ и кривично дело недозвољено држање оружја и експлозивних материја из чл. 348 ст. 1 КЗ, при чему је првостепени суд као доказ прихватио и ценио записник о саслушању осумњиченог Б.Ј. који је дат пред ОУП Ћићевац, сходно одредби чл. 226 ст. 9 ЗКП.

Окривљени је саслушан пред овлашћеним службеним лицем Секретаријата у Крушевцу ОУП Ћићевац, о чему је обавештен Општински јавни тужилац, а записник је уредно потписан од стране овлашћеног службеног лица, браниоца и осумњиченог без примедби, с тим што је на записнику изостао потпис записничара. Такође, осумњичени је саслушан према одредбама чл. 89 ЗКП, поучен је о својим правима у поступку у погледу формалне одбране, да није дужан да изнесе своју одбрану и да одговара на постављена питања, што је све записнички констатовано.

У наведеној ситуацији када је осумњичени саслушан у складу са одредбама Законика о кривичном поступку и када записник о саслушању осумњиченог пред овлашћеним службеним лицем садржи потписе лица које је извршило саслушање осумњиченог, самог осумњиченог и његовог браниоца, одсуство потписа записничара на записнику о саслушању осумњиченог пред овлашћеним службеним лицем не чини наведени доказ недозвољеним у смислу чл. 18 ЗКП.

(пресуда Општинског суда у Варварину, К.бр.156/06 од 24.03.2009.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.5576/10 од 13.12.2010.године)

НЕДОЗВОЉЕН ДОКАЗ

Чл. 368 ст. 1 тач. 10 Законика о кривичном поступку

Претресање стана уз слободан пристанак лица које живи у стану чије се претресање врши заједно са окривљеном и потврда о привремено одузетим предметима потписана од стране истог лица, не представљају недозвољене доказе.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Трстенику, окривљена Д.Д. оглашена је кривом да је извршила кривично дело пореска утаја из чл. 229 ст. 2 у вези ст. 1 КЗ и кривично дело фалсификовање исправе у покушају из чл. 355 ст. 2 у вези ст. 1 КЗ у вези чл. 356 ст. 1 тач.1 КЗ, при чему су као доказ у кривичном поступку коришћене отпремнице и остала писмена која су прибављена претресањем стана у коме живи окривљена заједно са Д.Д.

С обзиром да је претресање стана у коме окривљена живи заједно са Д.Д. извршено уз слободан пристап наведеног лица, које је без примедби потписало потврду о привремено одузетим предметима, дакле, у складу са законом, Апелациони суд налази да докази који су прибављени на наведени начин не представљају недозвољене доказе.

(пресуда Општинског суда у Трстенику, К.бр.162/07 од 20.08.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж1 бр.1153/10 од 25.05.2010. године)

ГРАЂАНСКО ПРАВО

ПРАВНА СХВАТАЊА

УСВОЈЕНА НА СЕДНИЦАМА ГРАЂАНСКОГ ОДЕЉЕЊА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ У 2010. и 2011. ГОДИНИ

I

ПРАВНА СХВАТАЊА УСВОЈЕНА НА СЕДНИЦИ ГРАЂАНСКОГ ОДЕЉЕЊА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ ОД 20.12.2010. ГОДИНЕ, А ПОВОДОМ ПИТАЊА НИЖЕСТЕПЕНИХ СУДОВА

Поступак вансудског намирења

Суд није надлежан и нема овлашћења за одређивање привремених мера, у смислу одредаба члана 299. и 302. ЗИП, у поступку вансудског намирења.

Понављање поступка

У складу са одредбом члана 422. став 1. тачка 11. ЗПП одлука Уставног суда Србије, којом је утврђена повреда или ускраћивање људског или мањинског права и слободе зајемчене Уставом, може бити разлог за понављање поступка само у парничном поступку у коме је та одлука донета.

Право својине на градском грађевинском земљишту

Након доношења Закона о основама својинско-правних односа 1996.године, постоји могућност стицања права својине, путем одржаја на градском грађевинском земљишту уз испуњеност законских услова – постојања савесности и законитости, а након доношења Закона о планирању и изградњи, конверзију права коришћења у право својине врши надлежан орган управе.

Право коришћења градског грађевинског земљишта

Право коришћења градског грађевинског земљишта утврђује се у управном поступку, као и конверзија права коришћења у право својине, а сходно одредбама Закона о планирању и изградњи.

Уредност тужбе

У смислу одредбе члана 100. ЗПП, тужба, као и сваки други поднесак мора да садржи све оно што је потребно да би се по истој могло поступати. Уколико тужба уопште не садржи адресу туженог, онда је таква тужба неуредна и иста се, уколико је поднета од стране пуномоћника адвоката одбацује. Међутим, сама чињеница да није познато пребивалиште не чини тужбу неуредном, већ ће суд у таквом случају поступити у складу са чланом 79.

став 2. у вези става 1. тачка 4. ЗПП, којим је прописано да ће суд поставити туженом привременог заступника ако је пребивалиште, односно боравиште туженог непознато, а тужени нема пуномоћника.

Недозвољеност жалбе против другостепене одлуке

Против одлука другостепеног суда, па и решења о исправци или трошковима жалбеног поступка странка нема право жалбе, већ само право на улагање ванредног правног лека, а у одсуству истог, право жалбе Уставном суду.

Прекид поступка

Када у току поступка по жалби умре странка, другостепени суд је надлежан да донесе решење о прекиду поступка (уколико су за то испуњени услови) и нема обавезу да предмет врати првостепеном суду ради доношења одлуке о прекиду поступка, уколико располаже потребним доказима.

Поступање другог стварно надлежног суда

Када се Основни суд огласио стварно ненадлежним и предмет уступио Вишем суду, разлози за поступање другог стварно надлежног Вишег суда, по жалби против решења о оглашавању ненадлежним постојаће само уколико постоје законом прописани разлози за делегацију надлежности и уколико је такав захтев стављен.

Надлежност Вишег суда

Спор ради утврђивања ништавости или незаконитости одлуке Скупштине акционарског друштва о опозиву тужиоца као председника Управног одбора представља спор поводом избора и разрешења органа правног лица, па је сходно члану 23. став 1. тачка 8. Закона о уређењу судова за поступање надлежан Виши суд.

Примена Закона о изменама и допунама ЗПП

Члан 5. Закона о изменама и допунама ЗПП (члан 32. пречишћеног текста ЗПП) не примењује се на спорове у којима је тужба поднета пре ступања на снагу Закона о изменама и допунама ЗПП, јер се вредност предмета спора утврђује у моменту подношења тужбе, односно најдоцније на првом рочишту.

Потраживање од Националне службе за запошљавање – карактер спора

Спорови за разлику накнаде које се потражује од Националне службе за запошљавање и за разлику пензије која се потражује од Фонда СОВО нису радни спорови, јер нису у питању потраживања из радног односа, нити је тужени послодавац.

Активна легитимација сродника мал. детета

Одредбом члана 61. став 5. Породичног закона, којим се уређују лични односи, прописано је да дете има право да одржава личне односе и са сродницима и другим лицима са којима га везује посебна блискост, ако то право није ограничено судском одлуком, из чега произилази постојање активне легитимације у спору за уређење одржавања личних односа са мал. дететом на страни сродника, односно чланова шире породичне заједнице.

Везаност суда за одлуку органа управе

Ако је тужбени захтев везан за чинидбу (нпр. одвођење воде са градског грађевинског земљишта), а чинидба зависи од одобрења надлежног органа управе, суд је везан одлуком тог органа.

Стварна надлежност суда

Суд не може својом одлуком заменити, нити уместо другог субјекта дати сагласност, односно у надлежност суд не спада захтев којим се тражи доношење пресуде која треба да замени сагласност других субјеката, која се подносиоцу захтева тражи у поступку пред органом управе, али суд, у сваком случају, независно од управног поступка одлучује о заштити угроженог права, захтеву за чинидбу и захтеву за накнаду штете.

Безуспешна достава

Не сматра се безуспешном доставом случај када је више пута покушана достава на познату адресу примаоца, а иста је враћена са напоменом достављача – „обавештен, није подигао“, нити су у таквом случају испуњени услови за истицање писмена на огласну таблу суда. Писмено се може истаћи на огласну таблу суда уколико се достава врати са знаком да је прималац одсељен са дате адресе, а о томе није обавестио суд.

Промена средства извршења

Суд може одредити друго средство извршења, промену средства извршења или проширење средства извршења само у ситуацији када је извршни поверилац у свом предлогу навео више средстава извршења, а сагласно одредби члана 8. став 2. ЗИП, и то по службеној дужности или на предлог странке. Међутим, у ситуацији када је извршни поверилац навео само једно средство извршења, па се утврди безуспешан покушај пописа ствари извршног дужника, суд ће о томе, сагласно одредби члана 79. ЗИП обавестити извршног повериоца који није присуствовао попису, а коме стоје на располагању мере предвиђене одредбама члана 79. став 2, 3, 4 и 5. ЗИП, у вези члана 92. истог закона, да би се даље спровело извршење.

Извршење на непокретности у државној својини

Не може се одредити извршење на непокретности која је у државној својини Републике Србије и на којој извршни дужник има само право коришћења, а све сагласно одредби члана 100. ЗИП. Међутим, ако је предмет извршења бесправно изграђен објекат, на земљишту у државној својини онда се извршење може спровести на таквом објекту, али не и на земљишту које је неопходно за његову редовну употребу.

Уколико је одређено извршење на непокретности, која је својина Републике Србије, а извршни дужник је само корисник те непокретности, при чему је решење о извршењу, као и решење о утврђивању вредности непокретности правноснажно, првостепени суд треба да иницира приговор трећег лица сходно члану 23. ЗИП, у смислу обавештавања Републике Србије да је донето правноснажно решење о извршењу и решење о утврђивању вредности, као и да је предмет извршења непокретност која је у својини Републике Србије, која, након тога има могућност предузимања радњи, сагласно напред наведеном члану закона.

Обустава поступка извршења

Када је извршни поступак окончан исплатом дугованог износа у целини од стране извршног дужника суд не доноси решење о обустави извршења, већ до обуставе извршења долази само у случајевима прописаним ЗИП. Исплатом дуга у целости извршење је спроведено, односно окончано, а не обустављено.

У погледу начина обрачуна висине потраживања суд може прихватити обрачун висине потраживања и камате коју је извршио судски извршитељ, уколико странка не стави приговор на такав начин обрачуна, у ком случају ће суд, по предлогу странке висину потраживања утврдити вештачењем.

Утврђивање вредности непокретности

Извршни суд приликом утврђивања вредности непокретности може за вештака да одреди лице које се не налази на листи судских вештака из области за коју је регистрован и коме се странке нису противиле, односно на чију личност странке нису имале примедбе, а све сагласно одредби члана 250. ЗПП, али суд такође мора и да процени да ли вештак одређене струке може да одговори захтевима вештачења које ће обавити, јер се у извршном поступку увек утврђује тржишна вредност непокретности која не зависи само од грађевинске вредности непокретности, већ и од понуде и тражње на тржишту некретнина. То значи да је вештак грађевинске струке, вештак одговарајуће струке за процену односно вештачење грађевинске вредности непокретности, а да ли исти може да утврди и тржишну вредност непокретности, при чему мора да користи параметре понуде и тражње, оцениће суд, обзиром на његову квалификацију.

Извршење пленидбом новчаних средстава са рачуна оснивача извршног дужника

Извршење путем пленидбе новчаних средстава са рачуна оснивача извршног дужника могуће је само у ситуацији када су испуњени услови из члана 37. ЗИП, а што подразумева да је извршни поверилац у обавези да докаже, да је јавном или по закону овереном исправом потраживање – обавеза прешла на оснивача извршног дужника.

Извршење у поступцима из области породичног односа

За поступање у предметима извршења из области породичног права (члан 222. – 226. ЗИП) извршни судија не мора да има посебна знања из области права детета јер ЗИП такву обавезу није утврдио. Поред тога, члан 203. став 1. Породичног закона предвиђа да поменута посебна знања треба да поседује судија који суди у првом степену и судије у другостепену већу при решавању по жалби, а извршни судија не суди нити решава по жалби у другостепену већу.

Камата – девизни дуг

У случају постојања девизног дуга међу странкама правилно је да се у пресуди наведе домицилна камата (за валуте земље домицила) или камата коју прописује Централна европска банка за евре, а све у динарској противвредности по курсу НБС на дан испуњења.

Поновно сметање поседа

У случају поновног сметања државине између истих лица, учињеног на исти или истоврстан начин примењује се одредба члана 220 ЗИП, у складу са којом се, у случају поновног сметања државине, под законским условима извршење може тражити на основу раније донетог решења у спору за сметање државине.

Уговор о доживотном издржавању

Суд може оверити уговор о доживотном издржавању којим прималац издржавања жели да располаже непокретношћу изграђеној без грађевинске дозволе јер је бесправно изграђеним објектима могуће располагати и правним послом међу живима и за случај смрти, с тим што се не може мењати њихов статус-бесправно изграђених објеката.

Наплата доплатних карти

Код наплате доплатних карти за паркирање се, у суштини ради о увећаној накнади (врсти казне) прописаној општинском одлуком, па је могуће да њен износ буде вишеструко већи од цене паркирања по сату. Обзиром да се у конкретном случају ради о врсти комуналне услуге, то потраживање исте застарева за годину дана, сходном применом члана 378. став 1. тачка 1. ЗОО.

Право нераспоређених државних службеника и намештеника на накнаду штете због неискоришћеног годишњег одмора за 2009. годину

Законом о државним службеницима, чланом 4. став 1. је прописано да се на права државних службеника која нису уређена овим или посебним законом примењују општи прописи о раду и Посебан колективни уговор за државне органе, док је ставом 3. истог члана прописано да се на права и дужности намештеника примењују општи прописи о раду и Посебан колективни уговор, ако овим или посебним законом није другачије одређено. Чланом 14. став 1. и 2. истог закона је прописано да државни службеник има право на одморе и одсуства према општим прописима о раду и Посебном колективном уговору, као и да државни службеник има право на годишњи одмор од најмање 20, а највише 30 радних дана, према мерилима одређеним Посебним колективним уговором. Из наведених законских одредби, обзиром да исте упућују на супсидијарну примену општих прописа о раду, произилази да се у погледу права државних службеника и намештеника на накнаду штете због неискоришћеног годишњег одмора имају применити одредбе Закона о раду и то члан 76. тог закона, којим је прописано да, ако кривицом послодавца запослени не искористи годишњи одмор, запослени има право на накнаду штете у висини просечне зараде у претходна три месеца, утврђена Општим актом и уговором о раду.

Како су запослени државни службеници и намештеници право на годишњи одмор стекли у 2009. години, а искористили су само први део годишњег одмора, то су они, у складу са чланом 73. став 2. Закона о раду, имали право да други део годишњег одмора искористе до 30. јуна 2010. године, независно од тога што је решењем послодавца утврђено да су нераспоређени. Ово из разлога, што је чланом 138. став 2. Закона о државним службеницима, прописано да нераспоређени државни службеник сва права из радног односа остварује у органу чији је руководиолац донео решење да је државни службеник нераспоређен, што значи, поред осталог и право на годишњи одмор. Како послодавац и поред постојања захтева запосленог није донео решење о коришћењу годишњег одмора то запослени ово своје право није остварио кривицом послодавца, па с тога сходно члану 86. Закона о раду има право на накнаду штете у висини сразмерног дела неискоришћеног годишњег одмора.

Достава на територији Косова и Метохије

Бивши Окружни суд у Косовској Митровици имао је седиште на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија која је под протекторатом међународне заједнице по резолуцији УН 1244. У вези проблема око доставе позива странкама, њиховим пуномоћницима, сведоцима и другим учесницима, ван подручја које покрива поштанска служба Србије, за помоћ се треба обратити Министарству правде Републике Србије ради изналагања могућности да се, у складу са билатералним споразумима између републике Србије и Међународне заједнице коју представља УМНИК и КФОР реши питање доставе судских позива и судских писмена ван подручја које покрива ПТТ Србије.

Уређење тужбе

Уколико је пуномоћник тужиоца уредио тужбу, у погледу тужбеног захтева на рочишту које, због неиспуњености процесних услова није одржано, а на инсистирање пуномоћника тужиоца је у записник унета садржина уређеног тужбеног захтева, тужба се не може одбацити као неуредна, без обзира што рочиште формално није одржано. Поступајући судија, односно председник већа руководи расправом и с тога није требао да дозволи, на рочишту које није одржано, да пуномоћник тужиоца уреди тужбени захтев. Уколико је то дозволио, више није у могућности да тужбу одбаци као неуредну, у смислу члана 103. став 6. ЗПП.

Везаност Апелационог суда за правни став нижестепеног суда

Одлука Вишег суда донета по жалби на решење Основног суда, у вези његове стварне надлежности, је обавезујућа за Основни суд без обзира што се Основни суд евентуално не слаже са правним ставом Вишег суда. Правни ставови нижестепених судова нису обавезујући за Апелациони суд у поступку по жалби на мериторну одлуку. Међутим, одлуке које су постале правноснажне обавезујуће су не само за странке, већ и за све судске инстанце.

Стварна легитимација

Суд је, ради правилне примене материјалног права у обавези да, по службеној дужности, у оквиру утврђеног чињеничног стања, оцени да ли су странке у материјалноправном односу поводом конкретног животног догађаја који је предмет тужбеног захтева, односно да ли је тужилац активно легитимисан да од туженог захтева одређену чинидбу, а са друге стране да ли је тужени у обавези да ту чинидбу испуни према тужиоцу. О легитимацији странака суд одлучује пресудом, а не решењем, тако што тужбени захтев усваја или одбија.

Законска затезна камата

Уколико правноснажном пресудом тужени није обавезан да малолетном тужиоцу на доспеле износе алиментације, плати и законску затезну камату од одређеног датума па до исплате, тужени као извршни дужник, у поступку извршења, решењем о извршењу не може бити обавезан да, поред алиментације, која представља главницу, плати и законску затезну камату, јер такву обавезу не садржи пресуда као извршна исправа у смислу члана 34. ЗИП.

Трошкови за долазак и одлазак са рада

Сходно члану 1. Закона о раду права, обавезе и одговорности из радног односа могу се уређивати искључиво законом, општим актом, под којим се подразумевају колективни уговор и правилник о раду и уговором о раду, а не одлуком директора предузећа.

Уколико код послодавца не постоји општи акт којим би била нормирана накнада трошкова превоза нити је то регулисано уговором о раду, то се на ово право запослених имају непосредно применити одредбе члана 118. став 1. тачка 1. Закона о раду.

Стварна надлежност – спор са страним елементом

У парници по тужби страног правног лица (из Републике Хрватске) против тужених Републике Србије, Града Крагујевца и Предузећа за изградњу града Крагујевца ради утврђивања да је тужилац власник непокретности која се налази у Крагујевцу, за поступање је надлежан Основни суд у складу са чланом 22. став 2. Закона о уређењу судова. Питање постојања страног елемента (странке у поступку) регулисано је Законом о потврђивању уговора између СРЈ и Републике Хрватске о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима.

Привремена мера

Подношењем предлога за одређивање привремене мере пре покретања спора за сметање државине не прекида се застарелост тока рока од 30 дана прописаног чланом 77. Закона о основама својинскоправних односа јер је реч о преклузивном року који се, сходно наведеном пропису прекида искључиво подношењем тужбе због сметања државине.

Позив за главну расправу

Странка која је опозвала пуномоћје дато пуномоћнику адвокату, након што је суд усмено, на рочишту обавестио пуномоћника о термину наредног рочишта сматра се уредно позваном. За разлику од отказа пуномоћја, у ком случају је пуномоћник у обавези да још месец дана, у име странке предузима правне радње, ако је то потребно, код опозива пуномоћја таква обавеза не постоји, већ је странка која је опозвала пуномоћје у обавези да предузима одговарајуће процесне и друге радње и стара се о заштити својих права у поступку.

Уредност тужбе и терет доказивања

У спору за накнаду штете против наследника, као туженог тужбени захтев не може да гласи да се тужени обавезује да надокнади штету тужиоцу „до висине наслеђене имовине“, већ сагласно члану 187. став 1. ЗПП тужбени захтев мора да садржи одређени новчани износ који се тужбом потражује, а уколико тужени наследник оспори висину вредности наслеђене имовине, терет доказивања је на њему, сходно члану 223 ЗПП.

II

ПРАВНА СХВАТАЊА

**УСВОЈЕНА НА СЕДНИЦИ ГРАЂАНСКОГ ОДЕЉЕЊА
АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ КОЈА ЈЕ ОДРЖАНА 27.12.2010. ГОДИНЕ,**

ПРОЦЕСНО ПРАВО**1. Расправа пред другостепеним судом:**

- Веће суда у редовном поступку разматра жалбу на првостепену пресуду и тада одлучује да се одржи расправа пред другостепеним судом. Том приликом веће одређује термин расправе, кога на расправу треба позвати и који ће се докази на расправу извести. О свему томе се доноси решење, које се доставља странкама, пуномоћницима, односно оним лицима која се позивају на расправу.

- Седницом другостепеног већа председава председник већа који исту отвара и даје реч судији известиоцу. Председник већа руководи расправом пред другостепеним судом у складу са овлашћењима ЗПП-а.

- Зависно од тога да ли је расправа пред другостепеним судом заказана по чл. 369 ст. 2 или по чл. 369 ст. 3 ЗПП-а, другостепени суд ће на расправи поновити већ изведене доказе из првостепеног поступка – прочитаће их или ће извести нове доказе, сходно чл. 359 ЗПП, а може и да чита доказе из првостепеног поступка и изведе нове доказе.

- Након закључења расправе суд доноси пресуду. Ако пресуду одмах објављује, онда њена изрека мора бити наведена и у записнику са расправе, па након изреке пресуде такав записник потписују странке, председник већа и записничар. Записник о расправи се ради у два примерка од којих се оригинал, онај са потписом учесника у расправи и записник о већању и гласању чувају у другостепеном спису, а копија записника о расправи се лепи у првостепени спис.

У случају ревизије Врховном касационом суду се достављају и списи „ГЖ“ предмета уз првостепене списе.

- Када се по одржаној расправи пресуда не објављује онда нема разлога, нити правног основа, да се изрека пресуде дописује на крају записника о расправи иза потписа учесника расправе, а то исто важи и за првостепени поступак.

- Другостепени суд по одржаној расправи може пресудом да преиначи првостепену пресуду по чл. 380 ст. 1 тач. 1, а у вези чл. 373 ст. 1 тач. 5 ЗПП-а.

- Иако ЗПП у члану 373. не предвиђа могућност да другостепени суд укине првостепену пресуду и одлучи по тужбеном захтеву, таква могућност је предвиђена у чл. 369 ст. 3 истог закона. Због тога у свим случајевима, ван оних из чл. 380 ст. 1 тач. 1 ЗПП-а,

другостепени суд у изреци своје пресуде најпре укида првостепену пресуду, а потом одлучује о тужбеном захтеву чак и у случајевима када је одлука другостепеног суда идентична изреци првостепене пресуде. У случају из чл. 379 ст. 1 ЗПП, другостепени суд може укинути првостепену пресуду и одбацити тужбу.

2. Најновије измене ЗПП-а из јануара 2010. године, у чл. 373 ст. 3, не дају могућност другостепеном суду да укине првостепену пресуду и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење уколико је у ранијем поступку првостепена пресуда била укинута.

3. Када другостепени суд пропусти да одлучи о свим изјављеним жалбама, он ће допунском пресудом одлучити о преосталим жалбама, било на предлог странке или по службеној дужности.

4. Ако првостепени суд по чл. 296 ст. 2 ЗПП, констатује на записнику повлачење тужбе, па након тога уочи да је погрешно јер није било услова за тако нешто, под условом да решење о повлачењу тужбе није достављено странкама, тај суд може на новој расправи по службеној дужности да стави ван снаге своје претходно решење и настави поступак у парници.

5. Апелациони суд по жалби на решење о рехабилитацији решава у већу од **пет** судија.

МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО

1. Члан 42 ст. 2 Закона о експропријацији треба разумети тако да је суд, када у ванпарничном поступку утврђује накнаду за експроприсано или пољопривредно земљиште, или када у парници утврђује право на накнаду која раније није уопште утврђивана, мора од органа који утврђује порез на апсолутна права на непокретностима да затражи податак о тржишној вредности таквог земљишта. Међутим, у поступку пред судом, тај податак може оспоравати, побијаним свим доказним средствима укључујући и вештачење.

2. Када прималац издржавања за време важења уговора о доживотном издржавању отуђи непокретности које су предмет уговора – прода их, давалац издржавања према савесном купцу тих непокретности не може да тражи ништавост уговора о купопродаји, а у случају раскида уговора. Он једино може да од примаоца издржавања тражи накнаду за пружено издржавање, а после смрти примаоца издржавања он ту накнаду, под законским условима може да тражи од наследника.

3. Ако се странке у поступку развода брака по споразуму сагласе да немају заједничке имовине, па се таква констатација унесе у изреку пресуде о разводу брака, тиме није преклудирано право брачних другова да накнадно у посебној парници утврђују својину на имовини стеченој у браку.

4. У случајевима када војник потражује накнаду нематеријалне штете коју је претрпео од НАТО бомбардовања на Косову за време проглашеног ратног стања 1999. године, на та потраживања се примењује рок застарелости потраживања накнаде штете из чл. 376 ЗОО, а не рок застарелости потраживања из чл. 377 истог закона у (штета проузрокована кривичним делом).

ПРАВНА СХВАТАЊА

УСВОЈЕНА НА СЕДНИЦИ ГРАЂАНСКОГ ОДЕЉЕЊА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У
КРАГУЈЕВЦУ
ОДРЖАНОЈ ДАНА 07.03.2011. ГОДИНЕ

I

Правна схватања усвојена на седници Грађанског одељења Апелационог суда у Крагујевцу, од 07.03.2011. године, а поводом питања која су разматрана и утврђена на заједничком састанку представника Апелационих судова у области радних спорова одржаном 17.02.2011. године.

1. Запослени може покренути спор пред надлежним судом са захтевом за враћање на рад у року од 90 дана од дана правноснажности пресуде, којим је поништено као незаконито решење послодавца којим је отказан уговор о раду, јер је то тренутак сазнања за повреду права.

2. У погледу висине дневница за службена путовања у иностранство, примењују се Уредба о издацима за службена путовања у земљи и селидбе у иностранство, који се савезним органима управе признају у материјалне трошкове до 29.09.2007. године, а од овог датума Уредба о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника, као посебан пропис на који упућује чл. 18 тач. 3 Закона о раду. Општи акт послодавца не може прописивати нижу вредност дневница од вредности прописаних Уредбом.

3. Застарелост потраживања на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора није везана за исплату зараде, јер се ради о различитим основима потраживања, осим ако актом послодавца није било предвиђено да се средства за топли оброк исплаћују из масе средстава за зараде.

4. У случају да је странку у парничном поступку заступало неовлашћено лице, у поступку по жалби, тај недостатак у погледу већ предузетих парничних радњи може се отклонити, тако што ће исте странка накнадно одобрити (чл.361 ст. 2 тач.9 и чл. 92 ст. 2 Закона о парничном поступку).

5. У ситуацији када је запосленом исплаћена отпремнина код једног послодавца, по основу вишка запослених, па запослени код другог послодавца оствари отпремнину по истом основу (вишак запослених), исти има право на исплату отпремнине у висини сразмерно времену проведеном на раду код тог другог послодавца.

II

Правно схватање усвојено на седници Грађанског одељења Апелационог суда у Крагујевцу, од 07.03.2011. године, а поводом одлуке ГЖ.бр.82/11 која је враћена из Одељења судске праксе

У својинским парницама могуће је тражити и предају ствари односно утврђеног сувласничког дела у државину путем физичке или цивилне деобе.

Божидар Вујичић

Судија Апелационог суда у Крагујевцу

ИЗУЗЕТНА РЕВИЗИЈА ПО ЧЛ. 395 ЗПП

I

ЗАКОНСКИ ОСНОВ

Нови Закон о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.125/2004), у чл. 395 је предвидео да је ревизија изузетно дозвољена и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, по одредбама чл. 394 тог Закона, када је по оцени Апелационог суда о допуштености ове ревизије потребно да се размотре правна питања од општег интереса, уједначи судска пракса или када је потребно ново тумачење права. Како то произилази из наведеног законског текста, у питању је изузетна могућност обраћања највишем суду у земљи када се ради о питању од општег интереса, потреби за уједначавање судске праксе или када је то потребно због новог тумачења права. У нашем грађанском процесном праву свакако се ради о новом институту, али га упоредно право од раније познаје. Управо због тога, што се ради о потпуно новом институту о коме за сада нема довољно ни теоријских, ни практична сазнања, потребно је да се укаже на нека основна питања практичне примене овог института како би се, са једне стране отклонили неки уочени пропусти судова, а са друге стране омогућила и правилна примена поменуте законске новине. То је и нужно јер већ и краткотрајна примена овог института у пракси показује драстичне разлике у поступању судова, док нпр. Апелациони суд у Крагујевцу до сада није дао позитиван предлог поводом овог правног средства, неки други апелациони судови прихватају скоро сваку иницијативу и предмет уступају Врховном касационом суду. Овај рад управо има тај циљ.

II

САДРЖИНА ИЗУЗЕТНЕ РЕВИЗИЈЕ

Свакако да се то подразумева, али није на одмет да се овом приликом посебно истакне, да се у изузетној ревизији по чл. 395 ЗПП, мора изричито и навести њен основ, односно да се подносилац ревизије на почетку тог правног лека изричито мора и позвати на наведени законски основ, односно да се ради о таквој ревизији. Ако се то не назначи, велика је вероватноћа да ни првостепени, ни другостепени суд неће довољно пажљиво прочитати текст ревизије, па се може десити, а што се у пракси иначе често и дешава, да се списи предмета достављају Врховном касационом суду који потом враћа списе Апелационом суду, како би одлучио о дозвољености такве ревизије. То свакако доводи до непотребног одуговлачења поступка и стварања трошкова.

Сама ревизија свакако треба да највећу пажњу посвети правним питањима, односно питањима од општег интереса, судској пракси, тумачењу права, односно да се наведе шта је то што је наведено у првостепеној пресуди, а што ствара законски основ за изузетну ревизију. Нужно је да се Апелациони суд правним аргументима убеди да постоји

законски основ за ово правно средство. У том смислу, неопходно је да се назначе која су правна питања од општег интереса, а која су евентуално погрешно третирана у другостепеној пресуди или да се назначи судска пракса од које је одступила поменута пресуда или да се укаже на досадашњу примену права која је измењена првостепеном пресудом, против које се ово средство користи. То уједно значи да није довољно да се у ревизији само наведе да се она изјављује по чл. 395 ЗПП, већ је нужно да се наведу и разлози који указују на постојање основа за овакво правно средство.

III

РАД ПРВОСТЕПЕНОГ СУДА

Првостепени суд по ревизији из чл. 395 ЗПП, поступа у суштини на исти начин као код класичне ревизије, односно на начин предвиђен у чл. 401 ЗПП. Једина разлика, а на шта и упућује поменути члан, је у томе што првостепени суд не може да одбаци ревизију ако је она изјављена управо по чл. 395 ЗПП. То је и логично, јер чл. 395 ЗПП управо даје право Апелационом суду да одлучује о допуштености овакве врсте ревизије.

IV

РАД АПЕЛАЦИОНОГ СУДА

Пошто се изузетна ревизија може изјавити против другостепене пресуде, то значи да је таква ревизија могућа и против одлуке Вишег суда, као и Апелационог суда. То управо намеће претходно питање састава већа Апелационог суда које одлучује о наведеном изузетном правном средству. По мом мишљењу када се ради о другостепеној одлуци коју је донео Виши суд, у том случају се овакви предмети могу заводити по систему природног судије, односно по редоследу судских већа у Апелационом суду, који је и иначе уобичајен за завођење осталих предмета. Међутим, када се изузетна ревизија изјављује против одлуке самог Апелационог суда, досадашња пракса је да о томе одлучује оно веће које је учествовало у доношењу другостепене одлуке. Са једне стране, то веће свакако има најбољи увид у садржину предмета и са тог аспекта може да оцени да ли је таква ревизија дозвољена у смислу поменуте законске одредбе. Међутим, са друге стране, постоји бојазан да ће веће које је већ једном одлучивало у конкретном предмету тешко прихватити да је том приликом на одређени начин направило грешку коју би требало исправити коришћењем наведеног ванредног правног средства. Управо због тога, по мом мишљењу је целисходније решење да се за одлучивање о дозвољености изузетне ревизије у Апелационом суду формира посебно веће, састављено од најiskusнијих цивилиста.

Апелациони суд процењује да ли постоје елементи у чл. 395 ЗПП на основу којих би изјављена ревизија могла бити допуштена. С обзиром да се ради о питању о коме Апелациони суд искључиво одлучује, то значи да против одлуке Апелационог суда у овом случају нема правног лека, без обзира да ли је она позитивна или негативна. Такав став није противан одредби чл. 385 ст. 1 ЗПП, јер се поменута одредба односи на решење првостепеног суда, а овде решење доноси Апелациони суд који у конкретном случају не поступа као првостепени. То уједно значи и да је облик одлуке Апелационог суда у овом случају решење. У пракси се у случају усвајања предлога за изузетну ревизију, односно њеног дозвољавања доносило решење, док се у случају неприхватања захтева за

изјављивање изузетне ревизије доносио закључак. Међутим, закључак није одлука коју познаје ЗПП, па због тога такав назив одлуке не би требало прихватити него би се она морала у оба случаја звати решењем. Уколико Апелациони суд допусти ревизију по напред наведеним законским критеријумима, списе предмета доставља Врховном касационом суду на даљи поступак. О свему томе Апелациони суд доноси решење које у изреци садржи предлог Врховном Касационом суду да размотри изјављену ревизију. Уколико Апелациони суд такву ревизију не дозволи, доноси решење којим се одбија захтев да се предложи Врховном касационом суду одлучивање по ревизији, а потом списе предмета враћа првостепеном суду који одлуку Апелационог суда по изјављеном правном средству доставља странкама, на који начин се поступак окончава.

V

ПОСТУПАК ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА

Врховни касациони суд, након што Апелациони суд дозволи изузетну ревизију, исту може одбацити уколико је то применом чл. 401 ЗПП пропустио да уради првостепени суд. Међутим, по мом мишљењу, ни Врховни касациони не би могао да одбаци као недопуштену ревизију из неких других разлога ван оних предвиђених чл. 401, а у вези чл. 395 и чл. 394 ЗПП. Ако ревизију не одбаци, Врховни касациони суд ће о њој одлучити као о свакој другој ревизији, односно усвојиће је и укинути нижестепену пресуду или ће је одбити као неосновану, или ће преиначити нижестепену пресуду.

VI

ЗАКЉУЧАК

Изузетна ревизија по чл. 395 ЗПП свакако треба да нађе место у грађанском процесном законодавству. Међутим, увек је целисходно да о правном средству које је изјављено против одлуке једног суда одлучује други, по правилу виши суд. То значи да није добро садашње законско решење по коме о дозвољености изузетне ревизије, па и против својих одлука, решава Апелациони суд. Због тога, сматрам да је добро решење које се сада налази у предлогу новог ЗПП, по коме и о дозвољености и о основаности ревизије по чл. 395 ЗПП, одлучује Врховни касациони суд.

СЕНТЕНЦЕ ИЗ ОДЛУКА СУДОВА

ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

ПОНАВЉАЊЕ ПОСТУПКА ПРЕД ВИШИМ СУДОМ

Чл. 429 ЗПП

Виши суд ће одлучити по предлогу за понављање поступка само ако се разлог за понављање поступка односи искључиво на поступак пред вишим судом.

Из образложења:

Тада постојећи Окружни суд је решавајући по жалби, преиначио првостепену пресуду Општинског суда, на тај начин што је усвојио тужбени, а одбио противтужбени захтев. Тужилац је Општинском суду поднео предлог за понављање поступка, с позивом на одредбу чл. 422 ст. 1 тач. 9 ЗПП, односно тврдећи да је стекао могућност да употреби нови доказ. Пошто је у међувремену ступио на снагу Закон о уређењу судова, Основни суд, Судска јединица је списе предмета, а по одржаном рочишту за решавање по предлогу за понављање поступка, доставио овом суду ради доношења одлуке по поднетом предлогу.

Испитујући претходно своју надлежност да одлучи у конкретном случају Апелациони суд је нашао да за поступање по поднетом предлогу за понављање поступка није надлежна, већ да је надлежан Основни суд, Судска јединица. Ово због тога, што је из списка предмета произашло да је Окружни суд, као другостепени, преиначио првостепену пресуду, али с позивом на одредбу чл. 380 ст. 1 тач. 4 ЗПП, односно због тога што је нашао да је првостепени суд на потпуно и правилно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право. Тужилац, у поднетом предлогу за понављање поступка, истиче да је стекао могућност да употреби нови доказ, како би на тај начин чињенично стање било другачије утврђено. Из тога произилази да се не ради о случају из чл. 429 ст. 1 ЗПП, односно о надлежности Вишег суда да одлучује по предлогу за понављање поступка, јер је разлог за понављање поступка очито настао пред првостепеним судом, односно тиче се чињеничног стања. Другостепени суд је, у конкретном случају, на бази чињеничног стања које је у потпуности утврдио првостепени суд и које је другостепени суд као виши прихватио, само због погрешне примене материјалног права донео другачију одлуку. Закон о парничном поступку, у чл. 422, је утврдио разлоге за понављање поступка. Виши суд ће бити надлежан да одлучује по предлогу за понављање поступка само ако се разлог за понављање поступка односи искључиво на поступак пред Вишим судом. У овом случају то није било присутно, због чега је Апелациони суд и нашао да је за одлучивање по поднетом предлогу надлежан управо Основни суд, односно Судска јединица, која је Апелационом суду и доставила списе предмета на одлучивање.

(пресуда Основног суда у Пожеги, Судска јединица у Ивањици, П-3698/10 и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Гж.бр.152/11 од 24.01.2011. године)

**ЗАКОНСКИ УСЛОВИ КОЈИ МОРАЈУ БИТИ ИСПУЊЕНИ ЗА ДОНОШЕЊЕ
ПРЕСУДЕ ЗБОГ ПРОПУШТАЊА**

Чл. 338 ЗПП

Уколико уз тужбу нису достављени било какви докази који би поткрепљивали тужбене наводе, а у самој тужби је предложено да суд изврши увиђај на лицу места и да обави вештачење преко вештака геометра, првостепени суд не може донети пресуду којом се усваја тужбени захтев за чинидбу (пресуду због пропуштања) и поред тога што тужени није у року од 30 дана од пријема тужбе са прилозима и поуком за подношење одговора на тужбу, суду доставио одговор на тужбу сагласно чл. 282 ст. 1 ЗПП.

Из образложења:

Изреком побијане пресуду због пропуштања, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан је тужени да са источног дела тужиочевих парцела, а до парцеле туженог, избаци сву земљу која је склизнула са парцеле туженог и да затрпа део потока који једним делом иде и преко парцеле тужиоца и да очисти од земље југозападни део своје парцеле, у мерама и димензијама ближе наведеним у том делу изреке.

Основано се у жалби туженог наводи да је побијана пресуда донета уз битну повреду поступка из чл. 361 ст. 2 тач. 6 и 7 ЗПП.

Првостепени суд је супротно одредби чл. 338 ст. 1 ЗПП донео пресуду због пропуштања, само због чињенице што тужени у законском року од 30 дана од пријема тужбе и поуке о садржини одговора и последицама пропуштања, није одговорио на тужбу у остављеном року.

Правилним тумачењем одредбе чл. 338 ЗПП произилази да суд може донети пресуду због пропуштања ако су кумулативно испуњени следећи услови:

Да је туженом **уредно достављена тужба** са поуком о последицама пропуштања, ако чињенице на којима се заснива тужбени захтев нису у супротности са доказима које је сам тужилац поднео или са чињеницама које су опште познате, ако основаност тужбеног захтева произилази из чињеница наведених у тужби и ако не постоје општепознате околности из којих би произишло да су туженог спречили оправдани разлози да одговори на тужбу.

У конкретној правној ствари тужилац уз тужбу **није доставио било какав доказ** који би поткрепио тужбене наводе, већ је напротив у самој тужби предложио да суд изврши увиђај на лицу места и да обави вештачење преко вештака геометра тако да основаност тужбеног захтева није произишла из чињеница наведених у тужби. На основу доставнице у списима, такође произилази да ни тужба са поуком за подношење одговора на тужбу, није лично достављена туженом већ другом лицу, за које није наведено у каквом је односу са туженим, а како је то прописано одредбом чл. 136 ст. 1 ЗПП.

Са напред наведених разлога, побијана пресуда морала је бити укинута и због учињене битне повреде поступка из чл. 361 ст. 2 тач. 7 ЗПП.

(пресуда због пропуштања Општинског суда у Трстенику, П.581/09 од 10.11.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Гж.1647/10 од 16.06.2010. године)

ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО

СОЛИДАРНА ОДГОВОРНОСТ ОСИГУРАВАЧА ТЕРЕТНОГ МОТОРНОГ ВОЗИЛА И ОСИГУРАВАЧА ПРИКЉУЧНОГ ВОЗИЛА ЗА ШТЕТУ ПРИЧИЊЕНУ ТРЕЋИМ ЛИЦИМА

Чл. 919. тач. 1. Закона о облигационим односима

Постоји солидарна одговорност осигуравача теретног моторног возила и осигуравача прикључног возила за штету причињену трећим лицима ако је штета настала у време када су моторно возило и прикључно возило у саобраћају на путевима учествовали као целина и чинили скуп возила.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању у првостепеном поступку, дана 17.01.2008. године, догодила се саобраћајна незгода у којој је оштећено тужиочево путничко моторно возило, а тужилац задобио телесне повреде. До саобраћајне незгоде је дошло услед пропуста возача теретног моторног возила В.А. који је, према налазу и мишљењу вештака саобраћајне струке, искључиво одговоран за штету насталу у овој саобраћајној незгоди. Наведено теретно моторно возило критичном приликом је било и вучно возило, обзиром да је вукло прикључно возило - приколицу, а контакт је остварен између тужиочевог путничког моторног возила и прикључног возила које се у моменту незгоде налазило на супротној коловозној траци.

Теретно моторно возило у време настанка саобраћајне незгоде није било осигурано од ауто одговорности за штету причињену трећим лицима код туженог „С. осигурање“ А.Д.О. Београд, већ код Осигуравајућег друштва АД „К.....“ Београд, док је код туженог било осигурано прикључно возило.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд закључује да не постоји одговорност туженог за штету коју је тужилац претрпео у наведеној саобраћајној незгоди обзиром да је за штету искључиво одговоран возач вучног теретног моторног возила које у време настанка штете није било осигурано код туженог, због чега је тужбени захтев тужиоца одбио као неоснован.

Одлучујући о жалби тужиоца, Апелационог суда је нашао да је овакав закључак првостепеног суда погрешан.

Теретно моторно возило, као вучно возило и приколица, као прикључно возило које је, дана 17. јануара 2008. године, било вучено од стране наведеног теретног возила, чинили су скуп возила, јер су се као целина кретали у саобраћају, сходно чл. 10. тач. 40 Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима („Службени лист СФРЈ“ бр.50/88...11/91, „Службени лист СРЈ“ бр.34/92, 13/93...3/2002 и „Службени гласник РС“ бр.101/2005, 41/2009). Како је првостепени суд утврдио да је возач вучног теретног моторног возила одговоран за насталу саобраћајну незгоду и штету коју је тужилац том приликом претрпео и да је ово возило у време настанка штете било осигурано код туженог, то у конкретном случају постоји солидарна одговорност туженог као

осигуравача код кога је било осигурано вучно теретно моторно возило и осигуравача код кога је било осигурано прикључно возило, а на тужиоцу, као трећем лицу које је претрпело штету, је право избора од кога ће захтевати накнаду штете.

Како је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, првостепена пресуда је укинута на основу чл. 377 ст. 2 ЗПП.

(пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж. 3050/10 од 13.01.2011.године и пресуда Основног суда у Чачку, 2-П.бр.493/10 од 04.05.2010.године)

ДЕЕКСПРОПРИЈАЦИЈА

Чл. 189 ст. 2, чл. 210 и чл. 211 Закона о облигационим односима

Деекспропријација има за последицу враћање у пређашње стање па странке по правноснажности решења о деекспропријацији морају вршити повраћај датог, при чему се новчани износ који се враћа утврђује према ценама у време доношења судске одлуке, а по стању непокретности из времена експропријације.

Из образложења:

У првостепеном поступку је утврђено да је решење надлежног управног органа општине С. експроприсано у корист општине С. а за потребе ИК „М...П...“ С. непокретност власника Ј.М. у циљу изградње колективних стамбених зграда. Наложено је ИК „М... П...“ С. да ранијем сопственику Ј.М. пре рушења зграда обезбеди одговарајући стан, а да ће се правична накнада одредити у посебном поступку по правноснажности решења. Решењем Општинског суда С. Р.бр. 356/87 од 11.05.1988. године, обавезана је ИК „М... П...“ С. да ранијем власнику Ј.М. на име правичне накнаде за експроприсану непокретност исплати одговарајућу накнаду. Решењем Општинског суда С. Р.бр. 392/88 од 27.09.1988. године, одлучено је да се прихвата предлог предлагача ИК „М... П...“ С. за пријем у судски депозит у корист противника предлагача Ј.М. и то износ од 36.148.918,00 динара на име главног дуга и износ од 27.378.066,00 динара на име камате, а који износ има положити на посебан рачун у року од 3 дана код Основне банке „Ј.....“ С. Ово са разлога, што је ранији сопственик коме је непокретност експроприсана одбио да прими новац на име накнаде за експроприсану непокретност, па је тужени као корисник непокретности дана 4.10.1988. године на посебан рачун, сходно Закону о облигационим односима, дуговани износ положио у депозит суда.

Решењем Одељења за урбанизам, стамбено-комуналне грађевинске и имовинско-правне послове Општине Ј., бр. 465-98/93-04 од 12.04.2004. године, поништено је правноснажно решење о експропријацији истог органа бр. 465-113/86-07 од 13.01.1987. године, па је иста непокретност враћена ранијем сопственику Ј.М. и одређено да се накнада за експроприсану непокретност одреди у посебном поступку. Тужилац је, као корисник експропријације, покренуо поступак пред првостепеним судом да суд утврди правичну накнаду за експроприсане непокретности. Првостепени суд налази да тужилац по Закону о експропријацији има право на повраћај накнаде која представља еквивалент накнаде која је претходно исплаћена за експроприсану непокретност. Имајући у виду критеријуме који су били основ за вршење обрачуна накнаде за експропријацију, а у предмету Општинског суда С., Р.бр. 355/88, првостепени суд је на основу истих критеријума утврдио накнаду која би представљала еквивалент накнаде за деекспроприсану непокретност и обавезао туженог да исти износ исплати тужиоцу.

Став првостепеног суда прихвата и другостепени суд, а имајући у виду да је експропријација мера принудног развлашћења власника непокретности која се врши у општем интересу. Деекспропријација има за последицу враћање у пређашње стање, па странке по правноснажности решења о деекспропријацији морају вршити повраћај датог, у смислу чл. 210 и чл. 211 Закона о облигационим односима. У случају немогућности реституције, ранији власник има право накнаде тржишне вредности непокретности која би могла да успостави пређашње стање уз истовремену обавезу да се врати све оно што је у вези експропријације примљено. С обзиром да је донето правноснажно решење о деекспропријацији, произилази да је тужени дужан да тужиоцу исплати досуђени износ. При том, првостепени суд је правилно утврдио висину дуга, а имајући у виду критеријуме који су утицали на утврђивање накнаде за експроприсану непокретност по решењу Општинског суда С. Р.бр. 356/87 од 11.05.1988. године. Висина потраживања је утврђена према ценама у време доношења судске одлуке, а сходно чл. 189 ст. 2 Закона о облигационим односима.

(пресуда Општинског суда у Јагодини, П. бр. 1156/07 од 12.05.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ.1390/10 од 17.08.2010. године)

НИШТАВОСТ СПОРАЗУМА О ХИПОТЕЦИ

Чл. 103 Закона о облигационим односима

Ништави су не само уговори противни принудним прописима већ и они који су противни правном поретку или добрим обичајима, где спадају и одређене моралне норме које чине саставни део јавног поретка.

Из образложења:

По оцени изведених доказа првостепени суд је утврдио да је тужена Ј. ДОО Краљево, по два уговора о краткорочним кредитима из 2005. године преузела одређену обавезу враћања кредита тужиоцу. Такође је утврђено да је између повериоца К. Б. и дужника Ј. ДОО Краљево, закључен споразум према коме је поверилац сагласан да по купопродајном уговору од 14.09.2006. године изврши уплату у износу од 53.192,11 еура у динарској противвредности, те да се на основу овог споразума и по основу купопродајног уговора заснује заложно право на пословном простору, власништво Ј. ДОО у Краљеву, а у корист повериоца К.Б. Решењем суда прихваћен је овај споразум странака и снабдевен клаузулом правноснажне и извршне судске одлуке са закључком да је тако ради обезбеђења новчаног потраживања повериоца К.Б., по основу купопродајног уговора, засновано заложно право на непокретности сада туженог Ј. ДОО.

Како из уговора о краткорочном кредиту и уговора о јемству произилази да као средство обезбеђења враћања зајма није уписано заложно право на имовини туженог Ј. ДОО, по закључку првостепеног суда није било сметњи да се и по закључењу ових уговора закључи споразумно заложно право на непокретној имовини туженог Ј. ДОО. Како Закон о хипотеци не регулише институт ништавости уговора, па ни предметног споразума о хипотеци, већ се на ништавост уговора примењују одредбе чл. 103 ЗОО, а предметни споразум о заснивању заложног права је у конкретом случају закључен у складу са принудним прописима и није противан јавном поретку нити добрим обичајима, првостепени суд је закључио да такав споразум није ништаван, због чега је одбијен

тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је ништав споразум о заснивању заложног права – хипотеке, закључен између тужених Ј. ДОО и К.Б.

Међутим, жалбеним наводима се доводи у сумњу правилност чињенично правног закључка првостепеног суда. Наиме, из предметног споразума о заснивању заложног права произилази да се тужени К.Б. на основу уговора о купопродаји из 2006. године, који уговор није приложен списима, сагласио да изврши уплату износа од 53.192,11 еура на име купопродајне цене пословног простора, из чега, по налажењу овога суда, произилази да је поменути К.Б. као купац, дужник исплате купопродајне цене пословног простора, па је нејасно како је у споразуму од 22.09.2006. године могао бити означен као поверилац, а тужена Ј. ДОО, као дужник, што изазива сумњу у добре намере и правилност истог споразума о заснивању заложног права, а што првостепени суд, применом одредбе чл. 103 ЗОО није на правилан начин оценио, због чега је и побијана пресуда укинута.

С тога ће првостепени суд у поновљеном поступку, поновном оценом изведених доказа, уз евентуално извођење нових доказа, сходно диспозицији странака, поступити по упутима из овог решења и имати у виду остале одредбе Закона о облигационим односима. Тако из одредбе чл. 103 ЗОО, произилази да су ништави уговори, не само они који су противни принудним прописима, већ и они који су противни моралним нормама друштва. Одредбом чл. 10 истог Закона, постављене су границе слободи уређивања облигационих односа на најопштији начин, који у себи садржи многобројне конкретне забране. Пре свега, реч је о недопуштеном уговарању, односно уређењу облигационих односа, којим би се повредили принудни прописи. За ова ограничења карактеристичне су императивне норме, а таква правила друштвеног понашања, која се у одређеним правним ситуацијама морају поштовати. Странке ступајући у облигационе односе и поред начела диспозиције из чл. 20 истог Закона, морају своје односе уредити тако да не вређају прописе императивног карактера, којим се заштићују друштвена добра и друштвени интереси. Аутономија воља странака у уређивању облигационих односа ограничена је и забраном вршења права противно циљу због кога је оно законом установљено или признато, кроз забрану злоупотребе права из чл. 13 истог Закона, као и кроз обавезу придржавања начела савесности и поштења из чл. 12 ЗОО. Дакле, аутономија воље странака ограничена је императивним прописима, јавним поретком и добрим обичајима, где спадају и одређене моралне норме, које чине саставни део јавног поретка.

Дакле, првостепени суд ће у поновљеном поступку имати у виду цитиране одредбе Закона о облигационим односима, као и одредбе Закона о хипотеци, те ће имати у виду и чињеницу да уз споразум о заснивању заложног права није приложен ни уговор о купопродаји, на који су се уговорне стране из споразума позвале, а суд у том поступку И. бр. 1392/06 прихватио решењем од 22.09.2006. године, а који уговор о купопродаји туженици нису приложили ни у овој парници, те за своју тврдњу о правилности закљученог споразума о хипотеци и својим добрим намерама, без намере изигравања тужиоца, као повериоца, нису предложили ниједан доказ, па ће у зависности од новог чињенично правног закључка, донети нову и на закону засновану одлуку.

(пресуда Општинског суда у Краљеву, II. бр. 2501/07 од 08.04.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Гж. бр. 2086/10, од 01.12.2010. године).

ПОРОДИЧНО ПРАВО

КОНВЕНЦИЈА О ГРАЂАНСКОПРАВНИМ АСПЕКТИМА МЕЂУНАРОДНЕ ОТМИЦЕ ДЕЦЕ

Хашка конвенција о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце донета је 1980. године, ступила је на снагу 1983. године. **Законом о ратификацији Конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце** који је усвојила Скупштина СФРЈ дана 20. јуна 1991. године, ова Конвенција је прихваћена од наше земље и постала саставни део домаћег законодавства. Ратификацијом наведене Конвенције постоји могућност непосредне примене Конвенције према чл. 16. ст. 2. Устава Републике Србије, који предвиђа да су потврђени међународни уговори саставни део унутрашњег правног поретка и непосредно се примењује.

Циљ Хашке конвенције је заштита деце од штетних последица одвођења у иностранство од стране једног родитеља, што је учестала појава, а последица је глобализације друштва, међународних путовања, све више међународних бракова и све већег броја развода бракова. До сада је ову Конвенцију ратификовала 81 држава, а број незаконито одведене деце у иностранство се разликује, тако је овај број у Француској око 1000, у Немачкој око 100, у САД око 1500 деце. Примена Хашке конвенције се заснива на сарадњи централних извршних органа држава уговорница, на претпоставци да противправно одвођење детета у иностранство није у интересу детета, те начелу да се дете врати у земљу последњег пребивалишта. При томе се не дира о праву на старање над дететом нити у било какву другу мериторну одлуку у вези са тим, већ се омогућава враћање у статус који је постојао пре противправног одвођења и онемогућава постизање предности у борби за старање над дететом на страни родитеља који је противправно одвео дете. Чланом 19. Конвенције се предвиђа да се одлука на основу ове Конвенције у вези са повратком детета неће сматрати мериторном о било ком питању у вези са правом на старање.

Услови за доношење одлуке којом се налаже повратак детета су, да је редовно боравиште детета у држави различито од оне у коју је дете одведено, да одвођење детета представља повреду права на старање у држави из које је дете одведено, да је подносилац захтева фактички извршавао право на старање над дететом у тренутку одвођења и да је дете старости испод 16 година. Под редовним боравиштем подразумева се место где дете живи дужи време без обзира на намеру детета односно лица са којим живи да се ту настани и независно од уписа у евиденцију надлежног органа или дозволе боравка или настањења. Посебно се узимају у обзир породичне околности и обавезе личне или пословне природе лица са којим дете живи, као и обавезе детета које указују на трајне везе са овим местом или на намеру да се такве везе заснују. Подносилац захтева може бити свако лице, институција или орган који тврди да је дете премештено или задржано кршећи право на старање, а захтев се подноси против отмичара, даваоца уточишта, родитеља или старатеља.

Централни извршни органи држава уговорница сарађују у циљу заштите права детета и омогућавају повратак детета, пружају помоћ при лоцирању детета и ако је то могуће добровољном повратку детета, покрећу поступак ради повратка детета, траже предузимање привремених мера ради заштите детета, обезбеђују услове за сигуран повратак детета, као и остварење права на контакт са дететом. Централни извршни орган у

Србији је Министарство правде, а у неким државама, нпр. Словенија- Министарство унутрашњих послова, Хрватска и Македонија - Министарство за социјалну политику. Проблеми у примени Конвенције у Србији су неуједначено и конфузно поступање судова у погледу метода правне заштите, непоштовање захтева хитног поступања и рокова утврђених Конвенцијом за доношење одлуке о повратку што је, према чл. 11 Конвенције, 6 недеља, као и спорост у спровођењу поступка за обезбеђивање контакта детета са родитељем од кога је привремено одведено.

Као централни извршни орган Министарство правде Републике Србије је имајући у виду наведене проблеме издало **информацију за спровођење Конвенције** са израженим мишљењем о начину поступања судова у примени Хашке конвенције имајући у виду да је у току израда Закона о примени Хашке конвенције, а да би се до доношења овог закона отклониле нејасноће и уједначила пракса и тиме пружила ефикаснија заштита права детета. Постигнута је сагласност да поступање по овој Конвенцији не представља пружање међународноправне помоћи, те следствено томе ове предмете треба заводити у уписник „Р“ а не у уписник „Пом-И“ као до сада. Наиме, циљеви Конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце су да се обезбеди што хитнији повратак деце, незаконито одведене или задржане у некој другој држави уговорници и да се права на старање и виђање са дететом по закону једне од држава уговорница поштују у другој држави уговорници. Како посебним прописима нису уређена правила поступка пред редовним судом за примену Конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце, то се на основу одредаба чл. 1. ст. 2. Закона о ванпарничном поступку, у поступку издавања налога за повратак детета примењују опште одредбе Закона о ванпарничном поступку, јер се не ради о спору за заштиту повређеног или угроженог права, да би се непосредно могле применити одредбе Закона о парничном поступку. Наиме, чланом 19. Конвенције је предвиђено да се одлука на основу ове Конвенције у вези са повратком детета неће сматрати мериторном о било ком питању у вези са правом на старање, па се следствено томе одредбе Закона о парничном поступку примењивати супсидијарно. У поступку за примену Хашке конвенције требало би да поступа судија оспособљен за поступање у породичним споровима. Ванпарнични поступак је двостраначки, предлагач је лице у чије име Министарство подноси молбу за враћање одузете и задржане деце, а противник предлагача је лице које је дете противправно одвело из земље последњег пребивалишта детета, или га противправно задржао. Поступком пред домаћим судом мора се остварити циљ Конвенције, да се успостави претходно стање које је претходило одвођењу деце, да се дете што пре врати у место претходног пребивалишта. Поступком ће се поштовати процесно начело контрадикторности, и посебно начело хитности, поступак мора бити правоснажно окончан за највише шест недеља. Наиме, постоји претпоставка да је код детета већ изазвана психолошка траума самим одвођењем из претходног пребивалишта и одвајањем од родитеља, услед чега поступак мора бити хитан како би се психолошки притисак на дете од стране родитеља који га је одвео смањено, а извођење доказа вештачењем биће само изузетно ради утврђивања околности из чл. 13 Конвенције, које представљају сметње за враћање детета. Одлука у овом поступку се односи у форми решења које садржи налог за повратак, предају детета у кратком року од 3 дана од пријема решења, којим се успоставља фактичко стање које је постојало пре отмице, а не конституише се било какво право или правни однос. О жалби на решење одлучује Виши суд обзиром да се поступак спроводи по правилима ванпарничног поступка, а ревизија на одлуке Вишег суда није дозвољена.

Судови могу достављати Министарству правде, као централном извршном органу за спровођење Хашке конвенције, све сугестије за ефикасну примену Конвенције, као и информације о другим спорним питањима о примени Конвенције, ради заједничког

разматрања у циљу подношења иницијативе за усаглашавање судске праксе као и изради квалитетног текста будућег Закона.

Конвенција за заштиту људских права и основних слобода у члану 8. јемчи право на поштовање приватног и породичног живота. То подразумева заштиту појединца од арбитарног деловања државних органа, а државе имају позитивне обавезе обезбеђења поштовања породичног живота. Управо ове позитивне обавезе из чл. 8 Конвенције, односе се на спајање родитеља и њихове деце и морају се тумачити у свету Хашке конвенције у вези чега се Европски суд за људска права изјаснио у више одлука. Отуда је потребно прописом детаљно уредити поступање државних органа у примени Конвенције, отклонити нејасноће и уједначити праксу, а тиме допринети бољој и ефикаснијој заштити права детета. Централни извршни орган – Министарство правде је основало радну групу за израду **Закона о спровођењу конвенције** који ће допринети успешној примени Конвенције у Републици Србији. Полазна основа радне верзије нацрта закона су правосудни закони, Закон о решавању сукоба закона са прописом других земаља у одређеним односима и Закон о међународноправној помоћи у грађанским стварима - Породични закон. Нацрт садржи решења да се овај поступак одвија по правилима ванпарничног поступка, да поступа судија појединац специјализован према Породичном закону, да је концепција надлежности у вишим судовима у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу и да се захтева нарочита хитност.

О надлежности судова у поступцима издавања налога о повратку детета према Хашкој конвенцији о грађанско правним аспектима међународне отмице деце, Врховни касациони суд је заузео правни став у одлуци Рев.бр.2239/10 од 24.02.2010. године. Оцењујући дозвољеност ревизије противника предлагача против првостепене одлуке у смислу одредаба чл. 403 и чл. 404, у вези чл. 401 и чл. 412 ЗПП, а у вези чл. 27 ЗВП, Врховни касациони суд је закључио да поступак издавања налога за повратак детета, у смислу чл. 3 и чл. 14, а у вези чл. 19. Конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце, по својој правној природи нема карактер мериторне одлуке о праву на старање већ хитног извршења налога за повратак детета, што се има решити у ванпарничном поступку, па је ревизија противника предлагача у овој ванпарничној ствари недозвољена. Наиме, циљеви Конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице је да се обезбеди што хитнији повратак деце незаконито одведене или задржане у некој држави уговорници и да се права на старање и виђање са дететом по закону једне од држава уговорница стварно поштују у другој држави уговорници. **Поступак за повратак детета који спроводе судови или управни органи је хитан, мора се окончати према чл. 11 Конвенције за шест недеља, а по протеку овог рока лица из чл. 11 ст. 2 Конвенције имају право да траже образложење.** Одлука по основу ове конвенције у вези са повратком детета неће се сматрати мериторном о било ком питању у вези са правом на старање. Како посебним прописима нису уређена правила поступка пред редовним судом за примену Конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце, а на основу одредаба чл. 1 ст. 2 Закона о ванпарничном поступку, примењиваће се опште одредбе Закона о ванпарничном поступку, јер се не ради о спору за заштиту повређеног или угроженог права да би се непосредно могле применити одредбе Закона о парничном поступку, обзиром на чл. 19 Конвенције, која одређује правну природу налога о повратку детета као немериторну одлуку. **Чланом 19. је изричито предвиђено да се одлука на основу ове конвенције у вези са повратком детета неће сматрати мериторном о било ком питању у вези са правом на старање.**

Биљана Николић
судија Апелационог суда у Крагујевцу

ПРАКСА ДОМАЋЕГ И МЕЂУНАРОДНОГ СУДА

ПРИЗНАЊЕ И ИЗВРШЕЊЕ СТРАНЕ СУДСКЕ ОДЛУКЕ И ПРЕДАЈА ДЕЦЕ ПРЕМА ДОМАЋИМ И МЕЂУНАРОДНИМ ПРОПИСИМА

Чл. 90. ст. 1. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља
Чл. 13. Хашке конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце

Из образложења:

Решењем Вишег суда у Н.П. Р.бр.2/10 од 24.11.2010. године одбијен је предлог за признање и извршење стране судске одлуке којом је заједничко дете предлагача и противника предлагача поверено на чување, васпитање и издржавање предлагачу, као и да се обавезе противник предлагача да малолетно дете преда предлагачу. У поступку је утврђено да је пред Општинским судом у Н.П. у току 2001. године вођен поступак ради развода брака и вршења родитељског права, и донета пресуда која је правоснажна 14.06.2001. године. У истој правној ствари вођен је поступак пред породичним судом у Фулди и поступак је окончан пресудом која је постала правоснажна 30.10.2001. године којом је заједничко дете странака поверено на чување мајци. Из предњег несумњиво произилази да је вођен поступак по истој правној ствари пред домаћим и страним судом, да је поступак правоснажно окончан пред домаћим судом, а након тога пред страним судом, па по оцени Апелационог суда, правилно налази првостепени суд да је неоснован предлог за признање пресуде иностраног суда у смислу чл. 90 ст. 1 Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља. Истим је предвиђено да се страна судска одлука неће признати ако је у истој ствари суд или други домаћи орган донео правоснажну одлуку или ако је призната нека друга страна одлука која је донета у истој ствари. Како је домаћи суд донео одлуку која је постала правоснажна, након чега је донета одлука иностраног суда чије се признање тражи, то је у смислу цитираних законских прописа неоснован захтев за признање одлуке иностраног суда.

У делу тужбеног захтева који се односи на повратак детета, суд је утврдио да малолетно дете од 2001. године живи код противника предлагача, против кога је вођен и кривични поступак у Н. због отмице, и правоснажно је осуђен на одговарајућу казну затвора коју је издржао, те му је изречена мера забране уласка у Н. Од 2001. године малолетно дете остварује заједницу живота са породицом противника предлагача који се оженио 2002. године и у новом браку има троје деце. Малолетно дете чија се предаја тражи је ученик седмог разреда, одличан је ђак, прихваћен од породице и интегрисан у средини у којој живи. Вештачењем преко вештака психолога је утврђено да би повратак малолетног детета довео до тешких последица које би се одразиле на његово психофизичко здравље. И малолетно дете се изјаснило да жели да настави живот у породици противника предлагача, где је потпуно интегрисано, и да би одлазак код предлагача за њега представљао велику трауму. Оцењујући захтев предлагача за предају детета у смислу чл. 13 Хашке конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце, правилно је нашао првостепени суд да је такав захтев неоснован, јер би повратком дете било изложено психичкој трауми што би га довело у неповољан положај имајући у виду наведене околности. Наиме, чланом 13 Конвенције је предвиђено да судски или управни орган државе којој се упућује захтев није дужан да наложи повратак детета, ако лице, институција, или друго тело које се супротставља његовом повратку докаже да постоји озбиљна опасност, да би повратак изложио дете физичкој опасности

или психичкој трауми или га на други начин довео у неповољан положај. Имајући у виду све околности конкретног случаја да је дете већ дуже време у породици противника предлагача у којој је потпуно интегрисано и да се према налазу психолога и исказу детета, његов повратак противи његовим интересима и довео би до озбиљне трауме, то је и по оцени Апелационог суда правилно одлучио првостепени суд када је одбио захтев за повраћај детета.

(решење Вишег суда у Новом Пазару, Р.бр.2/10 од 24.11.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ.бр.494/11 од 10.03.2011. године)

ПРЕСУДА ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА ЧАРЛСОН ПРОТИВ ШВАЈЦАРСКЕ

Тужилац је амерички држављанин, рођен 1962. године, по образовању правник. Дана 04.08.2001. године, тужилац се оженио са Швајцарском држављанком и одлучили су да живе у САД. Дана 03. јула 2004. године, родио се њихов син који има америчко и швајцарско држављанство, а родитељску власт су вршила оба родитеља. Од 2005. године супруга се пресељава у Швајцарску и покреће поступак за развод брака пред судом у Бадену и подноси захтев за привремене мере за право на чување детета. Исте године, тужилац је поднео захтев за расправу пред америчким судом. Одлуком швајцарског суда од 30.09.2005. године, дете се привремено додељује мајци на чување. Дана 31.10.2005. године тужилац се обратио суду у Швајцарској позивајући се на Хашку конвенцију о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце и захтевао повратак свог сина у САД. Као разлог наводи да је његова супруга отпутовала у Швајцарску у јулу 2005. године у пратњи детета да тамо проведу годишњи одмор, након чега му је предала споразум о разводу брака, а тужилац се вратио у САД без детета. Швајцарски суд је дана 14.11.2005. године наложио жени да депонује пасош детета и изрекао забрану напуштања Швајцарске, а одлучио да споји поступак који се односи на повратак детета и развод брака. Одлуком од 17.02.2006. године, председник суда је одбацио захтев тужиоца којим се тражи повратак детета у САД. Наиме, суд је нашао да пресељење детета у Швајцарску није било недозвољено у смислу чл. 3 први став, слово А. Хашке конвенције, пошто је тужилац дао своју сагласност за боравак детета. Одлуком од 27.02.2006. године Апелациони суд је нашао да је Срески суд прекорачио рок од шест недеља предвиђен чл. 11 Хашке конвенције, да одлучи о захтеву чији је циљ био повратак детета. Међутим, у погледу повраћаја детета налази као и Срески суд, да се тужилац сложио са тим да ће дете боравити са мајком одређено време у Швајцарској и да је захтев за повратак неоснован. Тужилац се обратио Федералном суду који је одбацио жалбу по јавном праву тужиоца и налази да су странке решиле у лето 2005. године да се мајка и дете настане на дужи временски период у Швајцарској, а да се тужилац са тим сагласио.

Подносилац захтева сматра да је поступак пред швајцарским судовима повредио његово право на поштовање породице, гарантовано чл. 8 Конвенције. Ово пре свега, због тога, што је прекорачен рок од шест недеља да се одлучи о његовом захтеву за повратак детета, због спајања поступка повратка детета са процедуром која се односи на развод брака, а нарочито због тога да он није одобрио неповратак детета у САД.

По оцени суда, пошто се ради о обавези државе да усвоји позитивне мере због повреде чл. 8 Европске конвенције, који обухвата и право једног родитеља на такве мере које ће га ујединити са његовим дететом и обавезу од националних власти да такве мере

предузме, у конкретном случају дошло је до повреде чл. 8 Европске конвенције. Приликом одлучивања мора се водити рачуна о највишим интересима детета и права која му признаје чл. 8 Европске конвенције, под претпоставком да би контакти са родитељима ризиковали да угрозе те интересе или да повреду та права, националне власти су дужне да пазе на тачну равнотежу међу њима. Процедуре које се односе на повратак отетог детета и извршења донетих одлука по њиховом завршетку захтевају хитно поступање, јер пролажење времена може да има непоправљиве последице за односе између деце и оног родитеља који не живи са њима.

У конкретном случају, све троје заинтересованих су живели у САД, све док мајка детета није упознала свог мужа са намером да са дететом борави у Швајцарској. После тога је тужилац захтевао од Швајцарског судства да нареди повратак детета у његово уобичајено пребивалиште. Тврдио је да продужавање боравка представља пресељење и повреду чл. 3 Хашке конвенције, те права на породични живот. За тужиоца и његовог сина наставак заједничког живота представља основни елемент који је везан за породични живот. Узимајући у обзир околности спора, посебно константне пропусте у примени Хашке конвенције које су изазвале прекид односа између тужиоца и његовог сина, суд сматра да је заинтересовани претрпео значајну моралну штету која се не би могла надокнадити само констатацијом повреде ове одредбе, па му је досудио на име моралне штете суму од 10.000 еура, као и трошкове поступка.

Суд је једногласно одлучио да је тужба прихватљива у погледу повреде чл. 8 Европске конвенције о људским правима, да је дошло до повреде овог члана и права на породични живот тужиоца.

**Одлуку приредила
судија Апелационог суда у Крагујевцу
Биљана Николић**

НАСЛЕДНО ПРАВО

ЗАКОНСКИ УСЛОВИ ЗА ПОВЕЋАЊЕ НАСЛЕДНОГ ДЕЛА БРАЧНОГ ДРУГА У ДРУГОМ НАСЛЕДНОМ РЕДУ

Чл. 23 Закона о наслеђивању
(„Службени гласник РС“, бр.46/95)

Брачни друг оставиоца, када је позван на наслеђе са наследницима другог наследног реда може само у року од једне године од смрти оставиоцeve захтевати доживотно уживање (плодоуживање) на целини или делу заоставштине коју су наследили остали наследници.

У истом року може захтевати досуђење у својину целокупне заоставштине, ако је њена вредност тако мала да би њеном поделом запао у оскудицу. При одлучивању о оваквим захтевима суд је у обавези да нарочито цени дужину трајања заједнице живота оставиоца и брачног друга, имовно стање и способност за привређивање брачног друга и осталих наследника као и вредност заоставштине.

Из образложења:

У својинском спору између тужиле и наследника другог наследног реда првостепени суд је утврдио да је тужилца, као брачни друг оставиоца, по основу стицања са покојним оставиоцем сувласник спорног стана који је предмет наслеђа са уделом од 1/2 и да је по основу наслеђа на истом стану сувласник са још 1/4, односно у укупној квоти од 3/4 а да су тужени, као наследници другог наследног реда на истом стану, сувласници у преосталој квоти од 1/4. Тужилца је тражила досуђење у својину још 1/4 дела спорног стана (својину на целокупном стану), позивајући се на одредбу чл. 23 ст. 2 у вези ст. 1 Закона о наслеђивању. Овакав тужбени захтев првостепени суд је правилно одбио са разлога што тужилца тужбу за повећање наследног дела, као брачни друг оставиоца, против тужених као наследника другог наследног реда, није поднела у року од једне године од смрти оставиоца.

Према стању у списима предмета оставилац је умро 25.02.2007. године, а тужба је поднета тек 16.06.2008. године, што значи по истеку рока од једне године рачунајући од смрти оставиоца. Због тога је тужилца преклудирана у праву да захтева увећање свог наследног дела односно својину на целокупној заоставштини. Такође је у првостепеном поступку утврђено да тужилца остварује инвалидску пензију и да је сувласник спорног стана у укупној квоти од 3/4, што значи да није без средстава за живот и без имовине. Поред тога, тржишна вредност дела спорног стана у квоти од 1/2 која је припадала оставиоцу, није тако мала, јер је вештачењем утврђено да цео стан вреди 2.100.000,00 динара.

Са напред наведених разлога, чак и да је тужба поднета благовремено, нису били испуњени законски услови прописани ст. 2 и 3 наведеног члана да се тужилца, као брачном другу оставиоца досуди у својину целокупни стан односно и својинска квота која је припадала оставиоцу, као његова заоставштина.

(пресуда Основног суда у Чачку, Судска јединица у Горњем Милановцу, П.2357/10 од 14.07.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж.3786/10 од 25.01.2011. године)

РАДНО ПРАВО

ПРЕМЕШТАЈ ЗАПОСЛЕНОГ У ДРУГО МЕСТО РАДА

Чл. 171 и чл. 172. Закона о раду

Послодавац не може да премести запосленог у друго место рада на основу своје једностране одлуке, већ само на основу закљученог анекса уговора о раду са запосленим.

Из образложења:

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 и 61/05) прописано је, одредбом чл. 171 и чл. 172, да се премештај запосленог из једног у друго радно место рада код истог послодавца може спровести једино изменом уговора о раду, односно изменом уговорених услова рада уз понуду за закључење анекса уговора у остављеном року који не може бити мањи од 8 дана; да запослени може бити премештен у друго место рада 1) ако је делатност послодавца такве природе да се рад обавља у местима ван седишта послодавца, односно његовог организационог дела, 2) ако је удаљеност од места у коме запослени ради до места у које се премешта на рад мања од 50 км. и ако је организован редован превоз који омогућава благовремени долазак на рад и повратак са рада уз обезбеђену накнаду трошкова превоза у висини једне превозне карте у јавном саобраћају. Одредбом чл. 173 Закона о раду, прописано је да запослени може бити премештен у друго место рада, ван наведених случајева, само уз свој пристанак. Међутим, тужена није тужили понудила измену уговорених услова рада, у складу са одредбом чл. 172. Закона о раду. По оцени овога суда, запослени не може бити премештен на рад из једног у друго место рада на основу једностране одлуке послодавца.

(пресуда Општинског суда у Крагујевцу, 2П. XXVI-910/05 од 17.11.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1 бр.1250/10 од 13.01.2011. године)

ПАУШАЛНА НАКНАДА ШТЕТЕ

Чл. 191 ст. 4 Закона о раду

Паушална накнада штете је потпуно независна од накнаде штете због изгубљене зараде и не утиче на досуђивање исте, јер је искључиви циљ паушалне накнаде штете накнада за одустанак запосленог од враћања на рад.

Из образложења:

Према чл. 191 ст. 1 Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05 и 61/05), ако суд донесе правноснажну одлуку којом је утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос, суд ће одлучити да се запослени врати на рад ако запослени то захтева, а према ставу 2. овог члана поред враћања на рад, послодавац је дужан да запосленом исплати накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која му припадају по закону, општем акту и уговору о раду и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање. Предмет тужбеног захтева у овој парници је накнада штете због изгубљене зараде и других примања која запосленом припадају по закону и општем акту и уплата доприноса за обавезно социјално осигурање за време незаконитог престанка радног односа. Смисао наведене законске одредбе је управо обавеза послодавца да запосленог доведе у положај у коме би био да му радни однос није незаконито престао, па накнада штете због изгубљене зараде за време незаконитог престанка радног односа представља

реституцију поводом поништавања одлуке о престанку радног односа која се не огледа само у поновном успостављању радног односа и враћању запосленог на рад, већ и у обавези послодавца да запосленом исплати накнаду штете за изгубљену зараду и друга примања и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање. Како је правноснажном пресудом Општинског суда у П., 1П.бр. 2128/05 од 21.08.2006. године, утврђено да је тужили-противтуженој незаконито престао радни однос и да је по њеном захтеву том пресудом одлучено да се иста врати на рад, то је тужена-противтужила дужна да тужили-противтуженој исплати накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која јој припадају по закону, општем акту и уговору о раду и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање.

Одредбама чл. 191 ст. 4, 5. и 6. Закона о раду, прописано је право на паушалну накнаду штете на захтев запосленог или послодавца у ситуацијама постојања околности које оправдано указују да наставак радног односа није могућ и она је независна од права на накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која запосленом припадају као последица незаконитог престанка радног односа. По оцени Апелационог суда, тужила-противтужена је у периоду незаконитог престанка радног односа претрпела штету у висини изгубљене зараде и осталих примања, који су и досуђени побијаном пресудом, а тужили-противтуженој није досуђена накнада штете у смислу чл. 191 ст. 4 Закона о раду, како се то неосновано истиче у жалби. Накнада штете из чл. 191 ст. 4 Закона о раду је потпуно независна од накнаде штете из става 2. овог члана. Искључиви циљ паушалне накнаде штете је да супституише враћање на рад и иста по захтеву запосленог представља практично накнаду за одустанак запосленог од враћања на рад, а ова накнада штете не утиче на досуђивање накнаде штете због изгубљене зараде – плате, тако да запослени у том случају има право на уплату доприноса за обавезно социјално осигурање на ту зараду.

(пресуда Општинског суда у Параћину, П.бр.315/08 од 31.08.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1 бр.1476/10 од 12.01.2011. године)

ПРАВО ЗАДРУГАРА НА ОТПРЕМНИНУ

Чл. 5 ст. 1 Закона о задругама и чл. 119 ст. 1 тач. 1 Закона о раду

Задругар, који је у радном односу код задруге, остварује права из радног односа код исте, а тиме и право на исплату отпремнине приликом одласка у пензију.

Из образложења:

Према чл. 2 ст. 1 Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05 и 61/05), одредбе овог закона примењују се на запослене који раде на територији Републике Србије, код домаћег или страног правног лица, односно физичког лица, као и на запослене који су упућени на рад у иностранство од стране послодавца ако законом није друкчије одређено. Према чл. 5 ст. 1 овог Закона, запослени у смислу овог закона јесте физичко лице које је у радном односу код послодавца, а према ставу 2. овог члана послодавац, у смислу овог закона, јесте домаће, односно страног правно лице или физичко лице које запошљава, односно радно ангажује једно или више лица. Према чл. 119 ст. 1 овог Закона, послодавац је дужан да исплати, у складу са општим актом запосленом отпремнину при одласку у пензију, најмање у висини три просечне зараде. Према чл. 5 ст. 1 Закона о задругама („Службени лист СРЈ“, број 41/96, 12/98 и „Службени гласник РС“, број 101/05 и 34/06) задруга је правно лице. Одредбом чл. 6 овог Закона, прописано је да задруга у правном промету иступа у своје име и за свој рачун, у своје име и за рачун задругара или у име и за рачун задругара, чл. 7 ст. 1 овог Закона, да задруга у правном промету одговара за своје

обавезе свом својом имовином, а ставом 2. овог члана прописано је да за обавезе које се нису могле измирити из имовине задруге одговарају задругари солидарно, најмање износом свог удела, ако уговором о оснивању, односно задружним правилима није предвиђено да одговарају већим износом. Како је тужена правно лице, то се на запослене код исте примењују одредбе Закона о раду, па и одредба чл. 119 ст. 1 тог Закона, која даје право запосленом на исплату отпремнине при одласку у пензију.

Из напред наведених законских прописа произилази да је тужена задруга правно лице, да се на запослене код исте примењују одредбе Закона о раду, да је тужила била у радном односу код тужене и да је тужена као њен послодавац била дужна да истој исплати отпремнину при одласку у пензију, без обзира што тужила, поред својства запослене, има и својство задругара.

(пресуда Основног суда у Параћину, ПП.бр.287/10 (2008) од 11.02.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1 бр.2266/10 од 09.02.2011. године)

ЗАБРАНА ВИШЕСТРУКЕ ИСПЛАТЕ ОТПРЕМНИНЕ

Чл. 158 ст. 1 Закона о раду

Запослени који је остварио право на отпремнину, по основу престанка радног односа услед технолошких, економских и организационих промена код једног послодавца, приликом поновног престанка радног односа код другог послодавца по истом основу не може да захтева исплату отпремнине за сваку навршену годину рада према укупном времену проведеном у радном односу које има, већ само отпремнину сразмерну годинама рада код послодавца код кога му је престао радни однос.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању тужила је била у радном односу код туженог од 01.06.2007. године до 24.02.2010. године, када јој је престао радни однос због престанка потребе за њеним радом услед технолошких, економских и организационих промена. Тужила је исплаћена отпремнина за године рада проведене у радном односу код туженог послодавца. У тренутку престанка радног односа код туженог, тужила је имала укупно 12 година и 6 месеци радног стажа оствареног и код другог послодавца који јој је, приликом престанка радног односа по истом основу, исплатио отпремнину обрачунату за сваку навршену годину рада.

Код оваквог чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев и обавезао туженог да тужила исплати на име разлике отпремнине износ утврђен вештачењем, са образложењем да ни одредбом чл. 158 Закона о раду, а ни одредбом чл. 51 Колективног уговора туженог није предвиђено да ће тужени у случају отказа уговора о раду вршити исплату отпремнине само за године рада у радном односу проведеном код њега као послодавца и да Закон о раду није искључио могућност да запослени који је остварио право на отпремнину, по основу престанка радног односа услед технолошких, економских и организационих промена, код једног послодавца, оствари право на отпремнину приликом поновног престанка радног односа код другог послодавца по истом основу, а за сваку навршену годину рада према укупном времену проведеном у радном односу које запослени има. Закон о раду, као *lex specialis*, искључује примену Закона о облигационим односима.

Овакав закључак првостепеног суда није правилан, јер Закон о раду („Службени гласник РС“, број 24/05 и 61/05) ниједном својом одредбом не прописује право запосленог који је већ остварио право на отпремнину код једног послодавца за сваку навршену годину рада у радном односу код тог послодавца, приликом престанка радног односа услед технолошких, економских и организационих промена, да приликом престанка радног односа код другог послодавца по истом основу захтева исплату отпремнине поново према свим годинама које је провео у радном односу, а не само за време проведено у радном односу код послодавца код кога сада остварује право на отпремнину по истом основу. Како Закон о раду ниједном својом одредбом не прописује овакву врсту права, сама чињеница да га не искључује не значи да такво право треба прихватити. Ово тим пре, што је предмет тужбеног захтева тужиле новчано потраживање из радног односа на које се, поред радно правних прописа, примењују и норме облигационог права. Стога би обавезивање туженог код кога је тужила била у радном односу од 01.06.2007. године до 24.02.2010. године, на исплату отпремнине за укупно време проведено у радном односу од 12 година и 6 месеци и код другог послодавца, који јој је по истом основу већ исплатио отпремнину за време проведено у радном односу код њега, било супротно основним начелима облигационог права, начелу савесности и поштења садржаног у чл. 12, начелу забране злоупотребе права садржаног у чл. 13 и начелу једнаке вредности давања садржаног у чл. 15 Закона о облигационим односима.

(пресуда Основног суда у Ужицу, П1-455/10 од 25.11.2010.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1 бр.3737/10 од 01.02.2011.године)

ЗАСТАРЕЛОСТ ПОТРАЖИВАЊА ИЗ РАДНОГ ОДНОСА И ПРОМЕНА ПРАВНОГ ОСНОВА

Чл. 196 Закона о раду, у вези чл. 371 и чл. 210 ст. 1 ЗОО

Када је потраживање тужиоца из радног односа застарело, тада се из истог чињеничног основа не може истаћи захтев по другом правном основу – стицању без основа, будући да застарелост престaje право да се захтева испуњење обавезе, због чега се ни променом правног основа не мења рок застарелости.

Из образложења:

Тужилац, запослен у Полицијској станици у К. тужбеним захтевом потражује неисплаћене трошкове превоза за период од 26.10.1999. године до 13.04.2004. године. Тужбени захтев заснива на чињеници да му тужена десет година није плаћала трошкове превоза, а што је била дужна да учини у смислу одредби чл. 51 Закона о радним односима у државним органима, чл. 14 Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника и чл. 41 ст. 1 Општег колективног уговора, на који начин се неоправданом уштедом неосновано обогатила.

Тужена је, оспоравајући тужбени захтев, истакла приговор застарелости потраживања. Тужба за накнаду трошкова превоза по основу стицања без основа поднета је 26.10.2009. године. Ценећи приговор застарелости првостепени суд је нашао да је исти основан, због чега је одбио тужбени захтев.

Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда, са разлога што се ради о потраживању проистеклом из радног односа које се, у смислу одредбе чл. 118 Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05 и 61/05) сматра личним примањем које има карактер трошкова и које је везано за долазак и одлазак запосленог са рада. Стога је

правилно првостепени суд применио одредбу закона који регулише радноправну материју, односно чл. 196 Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05 и 61/05), а не чл. 371 ЗОО. Наведеном одредбом Закона о раду, прописано је да сва новчана потраживања из радног односа застаревају у року од три године од дана настанка обавезе.

Према томе, законодавац је имао у виду не само зараду у смислу чл. 105 Закона о раду, него и сва друга новчана потраживања, односно и накнаде и остала лична примања, а под иста се може сврстати и накнада за долазак и одлазак са рада.

Право на накнаду трошкова превоза регулисано законима и подзаконским актима из области радноправних односа и то Законом о основама радних односа, чл. 51 („Службени лист СРЈ“, бр. 29/96), Законом о радним односима, чл. 71 („Службени гласник РС“, бр. 55/96, 28/2001 и 43/2001), Законом о раду, чл. 89 („Службени гласник РС“, бр. 70/2001 и 73/2001), Законом о раду, чл. 118 („Службени гласник РС“, бр. 24/05 и 61/05), Законом о радним односима у државним органима, чл. 51 („Службени гласник РС“, број 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001, 39/2002, 49/2005 и 79/2005), Уредбом о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица, чл. 14 и Општим колективним уговором, чл. 41 („Службени гласник РС“, бр. 22/97). Закон о облигационим односима, чл. 371 прописује да потраживања застаревају за десет година, ако законом није одређен неки други рок. У конкретном случају, Закон о раду је *lex specialis* у односу на Закон о облигационим односима. Како је рок из чл. 196 Закона о раду, евидентно истекао пре подношења тужбе, то је потраживање тужиоца застарело, па тужилац променом правног основа, из истог чињеничног основа, односно истицањем захтева по другом правном основу – стицању без основа, не може променити рок застарелости, будући да застарелост престaje право да се захтева испуњење обавезе.

(пресуда Основног суда у Крагујевцу, ПП-3557/10 од 02.03.2010.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1 бр.1270/10 од 06.10.2010.године)

НАКНАДА ТРОШКОВА ЗА ВРЕМЕ ПРОВЕДЕНО НА СЛУЖБЕНОМ ПУТУ У ИНОСТРАНСТВУ

Чл. 118 тач. 3 Закона о раду, у вези Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника

Запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, између осталог и за време проведено на службеном путу у иностранству, а најмање у висини утврђеној посебним прописом, односно Уредбом о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника.

Из образложења:

Раније важећи Закони о раду („Службени гласник РС“, бр. 70/01 и 73/01) одредбом чл. 89 ст. 2 и сада важећи Закон о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05 и 54/09), одредбом чл. 118 тач. 3 упућују на примену Уредбе о издацима за службена путовања и селидбе у иностранство који се савезним органима управе признају у материјалне трошкове („Службени лист СРЈ“, бр. 14/95 и „Службени лист СЦГ“, бр. 57/04) и на примену Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“, бр. 86/07) која се примењује од 29.09.2007. године. Наведеним одредбама Закона о раду прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, између осталог и за време проведено на

службеном путу у иностранству и то под условима, на начин и у висини, односно најмање у висини утврђеној посебним прописима. Правилници туженог о издацима за службена путовања у земљи и иностранству и Појединачни колективни уговор туженог немају карактер посебног прописа на који упућују наведене норме материјалног права, већ имају карактер општих аката туженог као послодавца, а у складу са одредбама чл. 1 ст. 2 и чл. 6 раније важећег Закона о раду, односно чл. 1 ст. 2, чл. 3 и чл. 8 сада важећег Закона о раду. Сходно одредбама чл. 7 и чл. 8 раније важећег Закона о раду, односно чл. 4, 8. и 9. сада важећег Закона о раду, општи акти не могу да садрже одредбе којима се, између осталог, запосленом дају мања права од права и услова који су утврђени законом, а ако такве одредбе садрже тада се примењују одредбе закона. Како је право запосленог на накнаду трошкова за време проведено на службеном путу у иностранству прописано цитираним одредбама ранијег и сада важећег Закона о раду, то је тужени био дужан да својим општим актима предметне трошкове утврди на начин на који запослени не би имали мање права од оних која су утврђена Законом о раду и посебним прописима. С обзиром да је тужена својим општим актима запосленима дала мања права од права и услова који су утврђени законом, незаконито ограничавајући висину утужених трошкова на износе мање од оних који су прописани Уредбом о издацима за службена путовања и селидбе у иностранство, који се савезним органима управе признају у материјалне трошкове, то се на спорни однос има непосредно применити закон, односно Уредба, којом се, у складу са одредбом чл. 30 Закона о Влади Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 5/91 и 45/93) ближе уређују односи од значаја за извршавање закона, односно у складу са одредбом чл. 42 Закона о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05 и 71/05) подробније разрађује однос уређен законом у складу са сврхом и циљем закона. Из наведених разлога, неосновано се жалбом истиче и да је првостепени суд противно одредбама чл. 167 и чл. 168 Устава Републике Србије и чл. 63 Закона о Уставном суду, на недозвољен начин суспендовао примену Правилника туженог о издацима за службена путовања у земљи и иностранству, као и Појединачни колективни уговор туженог.

Неосновани су и жалбени наводи којима се тврди да Уредба о издацима за службена путовања и селидбе у иностранство, који се савезним органима управе признају у материјалне трошкове „по врсти накнаде и условима плаћања не даје могућност да се примени на лица запослена ван савезних органа, односно државних органа“. Ово са разлога, што иако наведена Уредба именује круг лица на који се односи, иста ниједном одредбом не искључује своју примену, а у погледу висине накнаде и на остале запослене код других послодаваца, нити се именованем, односно неименованем у ситуацији непостојања других, односно посебних прописа могу искључити императивне одредбе 89. ст. 2 раније важећег Закона о раду, односно чл. 118 тач. 3 важећег Закона о раду, које јасно упућују на њихову примену у погледу утврђивања минималне висине ових трошкова.

(пресуда Основног суда у Чачку, ПП-132/10 од 21.04.2010.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1 бр. 28/11 од 19.01.2011.године)

ВРАЋАЊЕ ЗАПОСЛЕНОГ НА РАД – РОК ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА

Чл. 195 Закона о раду

Запослени сазнаје за повреду свог права даном достављања правноснажне пресуде којом је, као незаконита поништена одлука послодавца о отказу уговора о раду, а у року од 90 дана од дана правноснажности те пресуде запослени може да захтева враћање на рад.

Из образложења:

Према чл. 191. ст. 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр.24/05 и 61/05), ако суд донесе правноснажну одлуку којом је утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос, суд ће одлучити да се запослени врати на рад, ако запослени то захтева. Према чл. 195 ст. 1 истог Закона, против решења којим је повређено право запосленог или кад је запослени сазнао за повреду права, запослени може да покрене спор пред надлежним судом, а према ставу 2. овог члана рок за покретање спора јесте 90 дана од дана достављања решења, односно сазнања за повреду права. Према томе, доношењем правноснажне одлуке суда, којом је утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос, запослени стиче право да захтева од суда да донесе одлуку о његовом враћању на рад. Даном достављања наведене правноснажне одлуке запослени сазнаје о повреди права, а у року од 90 дана од дана достављања те одлуке запослени може да захтева враћање на рад.

Како је у конкретном случају, правноснажном одлуком Општинског суда у В. од 19.01.2009. године, утврђено да је тужиоцу незаконито престао радни однос, а исти је у року од 90 дана од правноснажности наведене пресуде (15.10.2009. године), преиначеном тужбом од 06.11.2009. године тражио враћање на рад, то је преиначена тужба благовремена.

(пресуда Општинског суда у Варварину, П1.бр.158/2009 од 30.11.2009.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1 бр.1114/10 од 02.03.2011.године)

ЈУБИЛАРНА НАГРАДА

Чл. 28 Закона о буџету РС за 2009. годину

Законом о буџету за 2009. годину, било је предвиђено ограничење у исплати јубиларних награда за директне и индиректне кориснике буџета, па се приликом одлучивања о праву тужиоца, који као запослени у Општинском суду спада у наведене категорије, мора имати у виду када је тужилац стекао право и да ли је тада била предвиђена исплата јубиларних награда, а не када је пресуда донета.

Из образложења:

Првостепени суд правилно закључује да је тужбени захтев тужиоца за исплату јубиларне награде неоснован, јер је одредбом чл. 28 Закона о буџету за 2009. годину, прописано да се у буџетској 2009. години неће вршити обрачун и исплата према Одлуци о примени Општег колективног уговора на све послодавце на територији Републике Србије и Анексу I Општег колективног уговора, као ни обрачун и исплата божићних, годишњих и јубиларних награда и других врста накнада и бонуса предвиђених посебним и појединачним колективним уговорима за директне и индиректне кориснике буџета Републике Србије, буџета локалне власти, организације обавезног социјалног осигурања и њихове кориснике, због чега је, с обзиром да је тужилац право на исплату јубиларне награде за навршених 20 година рада стекао у 2009. години, правилно одлучио када је тужбени захтев тужиоца одбио као неоснован.

(пресуда Основног суда у Новом Пазар, Судска јединица Тутин, П1-1163/10 од 11.01.2011.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1 бр.450/11 од 23.02.2011.године)

МЕДИЈСКО ПРАВО

НАКНАДА НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ ЗБОГ ПОВРЕДА УГЛЕДА И ЧАСТИ ПРЕКО СРЕДСТАВА ЈАВНОГ ИНФОРМИСАЊА

Чл. 200 Закона о облигационим односима
у вези са чл. 79 и 80 Закона о јавном информисању
(„Службени гласник РС“ бр.43/03, са каснијим изменама)

Физичко лице чије име и фотографија су уз текст објављени у дневном листу, нема право на накнаду штете од оснивача јавног гласника због повреде угледа и части, изношењем неистините или непотпуне информације у јавном гласилу, у смислу чл. 200 ст. 1 ЗОО у вези са чл. 79 и 80 Закона о јавном информисању, ако је неистинита или непотпуна информација верно пренета из документа надлежног државног органа.

Из образложења:

Пресудом првостепеног суда обавезан је тужени као оснивач дневног листа да тужиоцу накнади штету за душевне болове због повреде части и угледа тужиоца објављивањем неистините и непотпуне информације о тужиоцу као учиниоцу кривичног дела.

Поводом жалбе тужених, Апелациони суд је преиначио првостепену пресуду и одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца, јер је оценио да има места примени одредбе чл. 82 Закона о јавном информисању („Службени гласник РС“, бр.43/03 са каснијим изменама).

На основу интегралне садржине спорног новинског текста тужилац ни на једном месту није поименично споменут као лице које је припадник мафије, да је као радник СУП-а шверцерима чувао леђа и да је корумпирани полицајац. Тема спорног текста у коме се између осталог наводи и име тужиоца у оквиру групе од 35 лица која су ухапшена због сумње да су извршила одређена кривична дела су негативне појаве у друштву које су интерпретиране и у саопштењу МУП-а – Бироа за сарадњу са медијима, а о којима јавност има оправдани интерес да зна између осталог и преко саопштења у јавним гласовима, а сагласно одредби чл. 4 ст. 1 наведеног Закона. У спорном новинском тексту фактички је интерпретирана садржина саопштења МУП-а РС, Бироа за сарадњу са медијима од 09.03.2009. године у коме је наведено да је у вишемесечној синхронизованој акцији припадника МУП-а – ПУ у К. ухапшено 35 особа, од којих је 18 полицијских службеника из више места, због основане сумње да су извршили више кривичних дела кријумчарење, давања и примање мита и кривичних дела из Закона о оружју и муницији. У истом саопштењу наведена су имена лица која су лишена слободе међу којима се налази и име тужиоца, као и његова фотографија са фотографијама и других лица која су осумњичена.

У спорном новинском тексту у суштини је верно пренето саопштење МУП-а, Бироа за сарадњу са медијима, од кога је добијена и фотографија тужиоца, као и других осумњичених лица уз незнатно поступања, како би се текст прилагодио читаоцима новина.

Одредбом чл. 82 Закона о јавном информисању, прописано је да новинар, одговорни уредник и правно лице које је оснивач јавног гласила, не одговарају за штету ако је неистинита или непотпуна информисања верно пренета из јавне скупштинске расправе, или из јавне расправе у скупштинском телу или из судског поступка или из документа надлежног државног органа.

Имајући у виду да саопштење МУП-а, које је пренето у спорном тексту јавног гласила, представља документ надлежног државног органа – Министарства унутрашњих послова, постоји законски основ, садржан у наведеном члану који искључује одговорност туженог за нематеријалну штету коју тужилац потражује, а због чега је Апелациони суд, сагласно одредби чл. 380 тач. 4 ЗПП, првостепену пресуду која је донета уз погрешну примену материјалног права, преиначио и одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца према туженом.

(пресуда Вишег суда у Краљеву, П.4.88/10 од 08.11.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж.4126/10 од 05.01.2011. године)

АУТОРСКО ПРАВО

СУБЈЕКТ АУТОРСКОГ ПРАВА (моралног и имовинског)

Чл. 8 и чл. 9 ст. 1 Закона о ауторским и сродним правима
(„Службени лист СЦГ“ бр.61/04)

Само физичко лице које створило ауторско дело може бити субјект ауторског права (моралног и имовинског у смислу чл. 8 и чл. 9 ст. 1 Закона о ауторским и сродним правима, а не и друштвено политичка заједница односно правно лице на које се у смислу чл. 19 наведеног Закона, може пренети само право економског искоришћавања ауторског дела.

Из образложења:

Изреком побијане пресуде одбијен је тужбени захтев Општине, којим је тражила да се поништи потврда од 28.11.2008. године, а којом је као аутор дела под називом „К...“, а које представља пројекат и идејну концепцију привредно туристичке и културне манифестације која се сваке године одржава у М. назначен подносилац пријаве тужени М.Ј, а које дело је депоновано и унето у евиденцију депонованих ауторских дела и предмета сродних права у Заводу за интелектуалну својину, под одговарајућим редним бројем.

Према постављеном тужбеном захтеву произилази да Општина као тужилац тражи да суд утврди да је у потврду, чији се поништај тражи, нетачно унет податак да је тужени, као подносилац пријаве аутор дела о коме је реч односно да тужени није једини идејни творац – аутор дела за које му је издата потврда од 28.11.2008. године.

Имајући у виду да тужилац не претендује да буде означен као субјект ауторског права, за које је туженом издата наведена потврда, а да према одредби чл. 8 и 9 ст. 1 Закона о ауторским и сродним правима, субјект ауторског права (моралног и имовинског) може бити **само физичко лице које је створило ауторско дело** и да на тужиоца ни тужени нити било ко други није пренео право економског искоришћавања спорног дела у смислу чл. 19 наведеног Закона, правилно је утврдио првостепени суд да странке нису ни у каквом материјалном односу, имајући у виду садржину тужбеног захтева.

Тужилац није активно легитимисан да захтева, нити за то има правни интерес, да се утврди да је неко треће физичко лице или више њих аутор, односно да су коаутори ауторског дела о коме је реч, а не тужени. Такво овлашћење једино може да има физичко лице које себе сматра ствараоцем ауторског дела уместо туженог, који се сматра аутором, све док се не докаже другачије у смислу чл. 9 ст. 1 и 2 наведеног Закона. Због тога, ни тужени није пасивно легитимисан у конкретној парници јер није ни у каквом материјалноправном односу са тужиоцем поводом потврде коју му је издао Завод за интелектуалну својину.

Са напред наведених разлога, правилно је поступио првостепени суд супротно жалбеним наводима, када је одбио као неоснован тужбени захтев општине као тужиоца.

(пресуда Вишег суда у Чачку, П.36/10 од 13.09.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж.3845/10 од 31.01.2011. године)

АУТОРСКО ПРАВО

Чл. 19 ст. 1 Закона о ауторским и сродним правима
(„Службени лист СРЈ“ бр. 24/98)

Аутор има право на економско искоришћавање свог дела као и дела које је настало прерадом његовог дела.

Из образложења:

Из утврђеног чињеничног стања произилази да је правни претходник тужилаца био професионални књижевни преводилац и аутор превода са немачког на српски језик књижевног дела Јохана Волфганга Гетеа „Фауст“, те да је тужени без знања и сагласности преводиоца у току 2002. године штампањем умножио наведено дело у тиражу од 2.000 примерака, од чега је продао 383 примерака и остварен је приход од 41.703,16 динара. Према чл. 19 ст. 1 Закона о ауторским и сродним правима („Службени лист СРЈ“ бр. 24/98) аутор има право на економско искоришћавање свог дела, као и дела које је настало прерадом његовог дела. Према чл. 19 ст. 2 истог Закона, за свако искоришћавање ауторског дела од стране другог лица аутору припада накнада, ако овим Законом или уговором није другачије одређено. У конкретном случају произилази да је тужени без знања и одобрења тужилаца, односно њиховог сада покојног правног претходника, економски искористио његово дело, те тужиоцима као наследницима припада накнада како то правилно налази првостепени суд.

Ово са разлога, што правни претходник тужилаца није ауторским уговором пренео право на економско искоришћавање свог дела туженом. С обзиром да је тужени без сагласности тужилаца искоришћавао дело њиховог правног претходника, то је према наведеним законским одредбама дужан да тужиоцима накнади штету. При том, тужиоцима припада право на економско искоришћавање наведеног дела у висини коју је тужени искористио. Укупна вредност остварена продајом књиге „Фауст“ износи 41.703,16 динара и тужиоцима припада исти износ, сходно чл. 18,19 и 53 Закона о ауторским и сродним правима.

(пресуда Вишег суда у Ужицу, П-5/10 од 04.03.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж-2246/10 од 19.01.2011. године)

ПОВРЕДА ПАТЕНТА

Чл. 78 ст. 1 Закона о патентима

Повредом патента се сматра свако економско искоришћавање заштићеног проналаска без дозволе носиоца права.

Из образложења:

Из утврђеног чињеничног стања произилази да је тужилац носилац патентног права за патент 45302 који је признат од Савезног завода за интелектуалну својину и патент је уписан у регистар патената дана 18.09.2000. године, под називом „Облога вагонета тунелских и коморних пећи и поступак њене израде“. Тужилац је поднео пријаву за

проналазак истог патента Савезном заводу за интелектуалну својину дана 05.02.1986. године, који је заведен под Р. бр. 172/86. Тужени је користио патент тужиоца без његовог знања, а он је то сазнао тек 2001. године. Вештачењем преко вештака патентног инжењера утврђено је да конструкција и поступак израде озида – облоге тунелских вагонета и коморних пећи према нацртима туженог и конструкција и поступак израде озида – облоге тунелских вагонета и коморних пећи према патенту тужиоца решавају потпуно исти технички проблем. Произилази да је тужени производио и употребљавао производ који је израђен према заштићеном проналаску и да је примењивао поступак који је заштићен патентом тужиоца, а без дозволе тужиоца.

С обзиром да постоји повреда патента тужиоца, односно да је тужени користио патент тужиоца без његове сагласности, тужени је остварио економску корист јер производи елементе на бржи начин помоћу патента тужиоца, па је тужени у обавези да накнади штету тужиоцу, сходно чл. 78 ст. 1 Закона о патентима. Ово са разлога, што се повреда патента сматра свако економско искоришћавање заштићеног проналаска, у смислу чл. 56 Закона о патентима, а без дозволе носиоца права (непосредна повреда права). С обзиром да је тужени економски искористио заштићени проналазак тужиоца без његове дозволе то тужиоцу припада право на накнаду материјалне штете, а сходно чл. 79 ст. 1 тач. 3 истог Закона. Висина штете је утврђена на основу уговора који је тужилац закључио са Фабриком опекарских производа „Лопаре“, дана 14.06.1988. године. Наиме, сходно истом уговору, тужилац је уступио право коришћења проналаска пријављен код СЗП у Београду под Р. бр.182/86 истој фабрици и то право коришћења проналаска у циљу израде ограниченог броја тунелских вагонета за своје потребе, те да је исплаћена накнада на име коришћења проналаска у износу од 560.000,00 тадашњих динара по вагонету. Тужени је управо на исти начин користио проналазак тужиоца тако да тужиоцу припада накнада штете у износу од 12.813,51 евра, што у динарима износи 1.209.878,52 динара, а која висина је утврђена вештачењем од стране вештака економске струке.

Тужиоцу не припада накнада материјалне штете, по основу лиценце, још у износу од 3.575.299,28 динара. Наиме, сходно чл. 79 ст. 2 Закона о патентима, ако је штета проузрокована намерно може се захтевати њена накнада до троструког износа обичне штете и измакле користи. У конкретном случају, тужилац није доказао, а терет доказивања је на њему сходно чл. 223 ЗПП, да је штета од стране туженог проузрокована намерно. Осим тога, тужиоцу не припада накнада штете на износ измакле користи. Наиме, чињеница је да, сходно чл. 79 ст. 2 Закона о патентима, ако је штета проузрокована намерно може се захтевати њена накнада до троструког износа обичне штете и измакле користи. Међутим, тужилац у конкретном случају није доказао да је тужени по његовом патенту производио елементе ради стављања у промет, нити то произилази из свих изведених доказа, те је у наведеном одбијен тужбени захтев као неоснован.

(пресуда Окружног суда у Крагујевцу, П.бр. 6/09 од 05.11.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж.бр. 2216/10 од 26.01.2011. године)

ОСТАЛО

ПРИЗНАЊЕ СТРАНЕ СУДСКЕ ОДЛУКЕ

Уз захтев за признање стране судске одлуке мора бити приложена у оригиналу или у овереном препису са потврдом „apostille“ која гласи на француском језику, снабденом клаузулом правноснажности и извршности.

Из образложења:

У првостепеном поступку је утврђено да је предлагач поднела предлог за признање пресуде страног суда и то Вишег суда у Крушевцу, бр. 07/1407 од 9.05.2007. године, којим је разведен брак између ње и противника предлагача. Чланом 81 Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, прописано је да ће се страна судска одлука признати ако је подносилац захтева за признање поднео одлуку страног суда чије се признање тражи у изворнику или овереном препису, преведено од стране овлашћеног преводиоца и потврду надлежног органа страног суда, односно другог органа по правноснажности те одлуке по праву државе у којој је донешена уз услов узајамности сходно чл. 93 ст. 2 истог Закона. Чл. 3, 4. и 5. Конвенције о укидању потврда легализације страних јавних исправа, закључене због укидања потребе дипломатске и конзуларне легализација страних јавних исправа, једина формалност која може да се захтева за потврду веродостојности потписа је својство у које је потписник исправе поступио и у случају потребе истоветности печата или жига којим је та исправа снабдевена јесте стављање потврде из чл. 4 ове Конвенције издате од стране надлежног органа оне државе од које иста потиче осим ако је таква исправа ослобођена легализације. Потврда се ставља на саму исправу или на њен додатак и мора бити саображена обрасцу („apostille“) приложеног уз Конвенцију. При том наводи које она садржи могу бити састављени на неком другом језику али наслов „apostille“ мора бити сачињен на француском језику. Произилази да би се учинила испуњеност услова за признање стране судске одлуке мора бити приложена уз предлог у оригиналу или овереном препису са потврдом „apostille“, а сходно чл. 3, 4 и 5 исте Конвенције. С обзиром да је предлагач у предметној правној ствари имала пуномоћника – адвоката и да није доставила страну судску одлуку са клаузулом правноснажности или потврдом „apostille“ или одлуку о овереном препису, то је првостепени суд, сходно чл. 87 Закона о решавању сукоба Закона са прописима других земаља и чл. 103 ст. 6 ЗПП у вези чл. 30 ст. 2 ЗПП, одбацио предлог предлагача, као неуредан.

Другостепени суд налази да су неосновани жалбени наводи предлагача да су у конкретном случају испуњени услови за признање стране судске одлуке, будући да је предлагач доставила суду пресуду страног суда у овереном оригиналу и овереном преводу, да је доставила потврду да на страну пресуду чије се признање тражи није изјављена жалба и да је иста правноснажна 14.07.2007. године, али да нису испуњени услови за признање стране судске одлуке, будући да нису испуњени услови из чл. 87 Закона о решавању сукоба Закона са прописима других земаља, као и услови из чл. 3, 4 и 5 Конвенције о укидању потребе легализације страних јавних исправа („Службени гласник ФНРЈ“ додатак бр. 10/62). Наиме, према чл. 4 ст. 2 исте Конвенције наслов „apostille“ мора да гласи на француском језику. У конкретном случају не гласи на француском језику, те су неосновани жалбени наводи предлагача да је једина формалност која може а не мора да се заснива за потврду веродостојности је тзв. „apostille“, будући да он мора да гласи на француском језику, а сходно наведеној одредби Конвенције.

Из изнетих разлога, сходно чл. 387 ст. 1 тачка 2 ЗПП, одлучено је као у изреци.

(решење Вишег суда у Крушевцу, РЗ.бр. 10/2010 од 02.12.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ.52/11 од 21.01.2011. године)

СПОРАЗУМ О АРБИТРАЖИ И СТВАРНА НАДЛЕЖНОСТ

Члан 14 Закона о арбитражи
(Службени гласник РС", бр. 46/2006)

По приговору странке који мора бити поднет пре упуштања у расправљање, суд ће због закљученог споразума о арбитражи огласити се ненадлежним и одбацити тужбу, осим ако утврди да је споразум очигледно ништав, да је без дејства или да га није могуће извршити.

Из образложења :

Из списка ове правне ствари произилази да је тужилац поднео првостепеном суду тужбу наводећи да је као професионални играч кошарке дана 11.08.2007. године потписао уговор о професионалном ангажовању играча са кошаркашким клубом из К. као и анекс уговора, којим су обавезе уговорача у потпуности дефинисане. Налазећи да тужени није исплатио тужиоцу накнаду, сходно потписаном уговору, првостепени суд је побијаном пресудом обавезао туженог на исплату одређеног износа.

Међутим, жалбом туженог се најпре истиче да је првостепени суд поводом приговора, погрешно одлучио о својој стварној надлежности, да осим тога пресуда има и недостатака због којих се не може испитати, наводећи да је у одговору на тужбу, дакле пре упуштања у расправу, истакао приговор стварне ненадлежности суда, обзиром да су странке уговором предвиделе да ће спорове који из уговора настану, решавати пред Кошаркашком арбитражом, установљеном при Кошаркашком Савезу Србије, сматрајући да је за ову правну ствар, сходно Споразуму о арбитражи, надлежна уговорена арбитража при поменутом Савезу, с обзиром да се ради о спорном односу који је настао неиспуњењем уговорне обавезе туженог, за које решавање не постоји искључива надлежност редовног суда.

И по налажењу овога суда, основано се жалбом туженог истиче, да је у одговору на тужбу истакнут приговор стварне ненадлежности поступајућег суда, с обзиром да је чл. 12 Уговора, уговорено да се искључује могућност вођења судског спора и да ће се евентуални спорови решавати у уговорној надлежности Кошаркашке арбитраже КСС. По овом приговору, првостепени суд није одлучио на начин прихватљив од стране Апелационог суда у Крагујевцу, будући да првостепени суд није ценио одредбе Закона о арбитражи ("Службени гласник РС", бр. 46/2006). Наиме, одредбом чл. 5 овог Закона је прописано да се арбитража може уговорити за решавање имовинског спора о правима којима странке слободно располажу, осим спорова за које је одређена искључива надлежност суда. Одредбом чл. 9 ст. 1 је прописано да Споразумом о арбитражи странке поверавају Арбитражном суду на решавање своје будуће спорове и спорове настале из одређеног правног односа. Одредбом чл. 14 је прописано да суд коме је поднета тужба у ствари која је предмет Споразума о арбитражи оглашава се ненадлежним и одбацује тужбу по приговору странке, који мора да буде поднет пре упуштања у расправљање о предмету спора, осим ако утврди да је Споразум о арбитражи очигледно ништав, да је без

дејства или да га није могуће извршити. Одредбом чл. 27 је прописано да надлежност Арбитражног суда се одређује споразумом странака.

На основу изложеног произилази да првостепени суд није оценио одредбе поменутог Закона и пропустио да утврди да ли је споразум о уговарању надлежности Арбитражног суда између странака ваљан, те да ли је конкретан правни однос између странака спор за који је одређена искључива надлежност суда, због чега је и побијана пресуда морала бити укинута.

С тога ће првостепени суд, у поновљеном поступку, отклонити учињене битне повреде парничног поступка, на које је овим решењем указано, те ће по правилној оцени приговора стварне ненадлежности, у зависности од поменуте оцене, донети нову и на закону засновану одлуку, уз давање јасних и недвосмислених разлога.

(пресуда Општинског суда у Краљеву, П.бр. 1772/08, од 23.10.2009.године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Гж.бр. 2307/10, од 04. 11. 2010. године).